ΕΤΟΣ Α' ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, τῇ 16 Αὐγούστου 1892. ΑΡΙΘ. 43.

ΝΕΟΛΟΓΟΥ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐτησία .	Φρ. χρ. 46
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	Μετ. 16
Ἐν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Εὐρώπῃ	Φρ. χρ. 70
Ἐν Ρωσσίᾳ	Ρούβλ. 25

Ἑξάμηνοι τὰ ἡμίση.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
ΑΝΕΥ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐτησία .	Μετ.	4
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις »	Λίρ.Τ.	1
Ἐκτὸς τῆς Τουρκίας »	Φρ.χρ.	25

Αἱ συνδρομαὶ ἐτήσιαι.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται γροσίων Δύο (2).

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Ἐρνέστου Κουρτίου) **Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία** (Μεταφραζομένη ὑπὸ Μ. Ε. Μιχαλοπούλου).—**Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.**—**Τί ἤθελα** (ποίημα). — **Ποικίλα.**— **Γνῶμαι σοφῶν.**— **Γεωγραφικὰ** (Εὔξεινος Πόντος). — **Ὁ Πάμειρος.** — **Ὁ Ρουσσὼ περὶ μονομαχίας.**— **Θωμᾶς Κοὺκ** (βιογραφία).—**Ὁ Ραψῳδὸς** (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ γενικὴ ἐν Εὐρώπῃ πολιτικὴ διέρχεται ἡσυχίας ἐποχὴν ἕνεκα τῆς παύσεως τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν ἐν τοῖς συνταγματικῶς διοικουμένοις κράτεσι τῆς Εὐρώπης, τῆς παρασχούσης εὐκαιρίαν εἰς τοὺς διευθύνοντας τὰ πράγματα τῶν κρατῶν τούτων ν' ἀνηζητήσωσιν ἀνάπαυλαν καὶ ἀνακούφισιν ἀπὸ τῶν διηνεκῶν αὐτῶν μόχθων, οὓς συνεπάγεται ἥ τε μέριμνα καὶ τὸ καθῆκον τοῦ ἐξευρεῖν τὰ κατάλληλα εἰς τὴν εὐημερίαν τῶν οἰκείων χωρῶν μέτρα. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐπισκήπτουσαι θεομηνίαι, σφόδρα ταράσσουσαι τὰ κύκλα τῶν κυβερνώντων, ἀπείργουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ μεριμνῆσαι περὶ τῆς καθόλου πολιτικῆς καὶ ἐξαναγκάζουσιν ἐν μέσῳ τῆς θυμηδίας, ἣν προσκομίζουσιν αὐτοῖς τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα ἐντρυφήματα ἐν ταῖς ἐαρινᾶις καὶ ὡραίαις ἅμα ἐξοχαῖς, νὰ συζητῶσιν ὁποῖα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῶν διαστάσεων τῶν θεομηνιῶν καὶ ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου φοβερωτέρων δεινῶν. Ἐν Ρωσίᾳ ἡ χολέρα παρὰ τὴν διαθρυλουμένην ἐφεύρεσιν θεραπείας διὰ τοῦ δαμαλισμοῦ κατὰ τὸ σύστημα τοῦ περιωνύμου Παστὲρ ἐξακολουθεῖ ποιουμένη θραῦσιν μεθ' ὅλον τὸν ἵππιον αὐτῆς χαρακτῆρα. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ὀστρακιὰ ἐμβάλλει εἰς μεγάλους φόβους τοὺς κυβερνήτας, ἀγνοοῦντας ὁποῖον τὸ πρακτέον πρὸς τελεσφόρον καταπολέμησιν τοῦ νοσήματος, οὗ ἄπειρα τὰ θύματα ὑπάρχουσιν. Ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Γαλλίᾳ οἱ καύσωνες τοσοῦτον ὑπερβολικοὶ κατήντησαν, ὥστε ἡ ἡλίασις ποιεῖται οὐ μικρὰν θραῦσιν καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἀναστολὴν τῶν θερινῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων, τῶν στρατευμάτων ἀναγκαζομένων νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ καταλύματα αὐτῶν διὰ νυκτερινῶν πορειῶν. Πάντα ταῦτα μεγάλως συμβάλλονται εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς κινήσεως τῆς πολιτικῆς μηχανῆς καί, εἰμὴ ὑπῆρχεν ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ μεταβολή, τὸ πολιτικὸν τῆς Δύσεως ζατρίκιον θὰ εὑρίσκετο ἐν ἀδρανείᾳ, ὁ δ' εὐρωπαϊκὸς τύπος θὰ ἠρέσκετο γράφων περὶ ζητημάτων δευτερευόντων μὲν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τριπλῆς συμμαχίας, ἀλλὰ μεγάλην ἐχόντων σημασίαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐν Ρωσίᾳ διπλωματίας, βλεπούσης τὰς συμμάχους δυνάμεις νομιμοποιούσας οὕτως εἰπεῖν τὴν ἀθέτησιν τῆς βερολινείου συνθήκης καὶ ἐξακολουθούσας τὴν ὑπεράσπισιν ἐθνῶν, νεωστὶ ἀνακυψάντων διὰ ξένου αἵματος, ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων, ὧν καὶ ἡ ἐλαχίστη κίνησις προὐκάλει τὸν βρόμον τοῦ ἐν Βερολίνῳ Διὸς καὶ ἀπετέλει τὸ κύριον θέμα σοβαρῶν ἄρθρων τῆς **Βορειογερμανικῆς,** ἐπισειούσης τὸ φάσμα τῆς συνταράξεως τῶν τριακοσίων ἑκατομμυρίων τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἀληθῶς τὸ μόνον ὑπὸ συζήτησιν σπουδαῖον θέμα εἶναι ἡ πτῶσις τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρῆ καὶ ἡ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἄνοδος τοῦ Γλάδστωνος, ἐξ ἧς πολλὰ προσδοκῶνται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ ἡνωμένου βασιλείου ὡς καὶ ὑπὸ τὴν τῆς ἐσωτερικῆς. Ἐκ τῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀνόδου τοῦ ὑλοτόμου τοῦ Χάβαρδεν πολλοὶ ἐλπίζουσιν ἐπὶ σπουδαίαν μεταβολὴν τῆς τέως ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς μεγάλης Βρετανίας, τῆς ἀποληξάσης εἰς τὴν δυσαρέσκειαν τῶν πλείστων τῆς Εὐρώπης δυνάμεων, μεγάλων τε καὶ μικρῶν, ἕνεκεν ἀσημάντων ὅλως ζητημάτων, ὧν ἡ ἐξέλιξις ἀπέβη ἐπιβλαβὴς τῇ Ἀγγλίᾳ ἢ καὶ ταπεινωτικὴ καὶ συνεπήγαγε τὴν ἐν δαιτιτικοῖς δικαστηρίοις ἀντιπαράστασιν τῆς μεγάλης Βρετανίας πρὸς τὴν Πορτογαλίαν καὶ τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν τῆς πλειονοψηφίας τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου. Καὶ πρῶτον προσδοκᾶται αἰσία διεξαγωγὴ τοῦ ἀφγανικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐκτραχυνόμενον βαθμηδὸν μετὰ τὰ τελευταῖα ἐν Παμείρῳ γεγονότα, τὰ ἀπολήξαντα εἰς τὸν παρ' ἀφγανοῦ ἀρχηγοῦ φόνον ρώσου ἀξιωματικοῦ καὶ τὰ ὑπενθυμίζοντα τὰ ἐν Πεντσὲχ γενόμενα, δύναται νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν τῆς Ρωσίας ἐνέργειαν καὶ νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν πάλην τῶν δύο τούτων μεγάλων κρατῶν εἰς τὰς ἀπεράντους πεδιάδας τῆς μέσης Ρωσίας, ὅπου ἡ φάλαινα δυσχερῶς δύναται ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τὸν ἐλέφαντα καὶ νὰ περιορίσῃ τὸν ἀκάθεκτον αὐτοῦ πρὸς νότον ὁρμήν. Εἶτα ἐλπίζεται αἰσία διαρρύθμισις τοῦ μαροκινοῦ ζητήματος, ἅτε τοῦ κ. Γλάδστωνος ἀποφεύγοντος νὰ παρατείνῃ ἐσαεὶ ζήτημα, δυσαρεστοῦν τῇ Γαλλίᾳ, πρὸς ἣν ὁ νέος τῆς Ἀγγλίας πρωθυπουργὸς μεγάλην αἰσθάνεται

πάθειαν, καίτοι, ἀμβλυωπῶν πρὸ εἰκοσαετίας καὶ ἐπέ-
ἀπαθὴς διατέλει θεατὴς εἰς τὰ δεινὰ τῆς γειτο-
ις παθήματα καὶ ἐκώφευεν εἰς τὰς ἱκεσίας τοῦ
τῆς Γαλλίας πολίτου, ζητοῦντος προστασίαν
ιν ὑπὲρ τῆς τλήμονος πατρίδος· ἀλλὰ καὶ τὴν
νίαν διαφωνίαν ἀποφεύγων εὔλογον κρίνει
ταγωγὴν τοῦ ζητήματος καὶ τὴν ἀποσό-
ων ἐκ τῆς παρατάσεως αὐτοῦ ἀπορρεόντων δει-
νδύνων, οἵτινες τοσούτῳ ἀπειλητικώτεροι τυγχά-
ιν, ὅσῳ τὴν ἐν Μαρόκῳ πολιτείαν τῆς μεγάλης Βρε-
τανίας κακίζουσιν ἅπασαι αἱ δυνάμεις ἕνεκα τῆς ἐκτρα-
χύνσεως τῶν πραγμάτων διὰ τῆς ἐχθρικῆς τῶν ἰθαγενῶν
πολιτείας ἐναντίον τῶν Εὐρωπαίων. Ἀνομολογητέον
ὅμως ὅτι αἱ ἐλπίδες τῶν φρονούντων ὅτι ριζικὴ ἐπίκειται
μεταβολὴ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ τῆς μεγάλης Βρετανίας
πολιτικῇ δὲν θὰ πραγματοποιηθῶσι καθ' ὅλα, ἅτε τῶν
παραδόσεων τοῦ ἀνακτοβουλίου τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἀν-
τικειμένων πρὸς φανερὰς παλινῳδίας καὶ πρὸς ἀνατροπὴν
τῶν ἔργων τῆς προκατόχου κυβερνήσεως παρὰ τῆς νέας·
τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ φιλελευθέρα κυβέρνησις
θὰ μεριμνήσῃ περὶ μετριάσεως τῆς τέως ἐξωτερικῆς πο-
λιτικῆς, ἥτις πολλὴν τὴν περιφιλαυτίαν ἀπέπνεε, καὶ
περὶ ἀνασυνδέσεως τῶν ἀρχαίων σχέσεων πρὸς τὰς δυ-
σηρεστημένας ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πολιτικῇ κυβερνήσεις
ἔν τε τῷ ἀρχαίῳ καὶ τῷ νέῳ κόσμῳ. Σπουδαιοτέρα ἑπο-
μένως προμηνύεται ἡ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ πολιτικῇ τῆς Ἀγ-
γλίας μεταβολή, ἅτε τοῦ κ. Γλάδστωνος ἀναγράψαντος
ἐν τῷ κυβερνητικῷ αὐτοῦ προγράμματι τὴν προικοδότησιν
τῆς Ἰρλανδίας διὰ τῆς διοικητικῆς αὐτονομίας,
τῆς μελλούσης νὰ καταλάβῃ μίαν τῶν σπουδαιοτέρων
σελίδων τῆς ἐσωτερικῆς ἱστορίας τοῦ ἡνωμένου βα-
σιλείου. Ἀπὸ τοῦδε πάντες οἱ ἐν Λονδίνῳ καὶ ταῖς
λοιπαῖς μεγαλοπόλεσιν ἀνώτεροι κύκλοι συζητοῦντες
τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ριζικῆς μεταβολῆς καὶ
ἐξετάζοντες ὁποῖαι αἱ συνέπειαι αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐν γέ-
νει ἐσωτερικῆς πολιτικῆς, ἀποφαίνονται ὅτι μέγα τυγ-
χάνει τὸ τόλμημα τοῦ μεγάλου τῆς χώρας ἀνδρός,
ὅστις παρὰ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν ἀνδρεῖος καὶ τολ-
μηρὸς προσῆλθεν ἀγωνιστής, βαίνων ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν
Πήλ, τῶν Κάννιγκ τῶν Ροῦσελ, τῶν Παλμερστώνων
καὶ λοιπῶν, ὅσοι νέαν ἔταμον ὁδὸν εἴτε ἐν τῇ ἐσωτερι-
κῇ πολιτείᾳ τῆς μεγάλης Βρετανίας εἴτε ἐν τῇ ἐξω-
τερικῇ. Ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγοι προοιωνίζονται ἀποτυ-
χίαν τῶν σχεδίων τοῦ γηραιοῦ Γλάδστωνος, ἅτε χα-
ρακτηριζομένων ὡς θιγόντων τοὺς θεμελιώδεις νόμους
τοῦ κράτους, ἀλλ' αἱ προρρήσεις αὐτῶν δύνανται νὰ
θεωρηθῶσιν ὡς πρόωροι, ἐὰν ἡ τῶν 40 ψήφων πλειο-
νοψηφία, ἡ ἐπιψηφίσασα τὴν περὶ δυσπιστίας πρότασιν
κατὰ τοῦ ὑπουργείου Σαλισβουρῆ, ἐξακολουθήσῃ ἀδιά-
σπαστος καὶ κατὰ τὴν σύνοδον τοῦ νέου κοινοβουλίου
κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους.

Ἐκ τῶν κατὰ κράτη δὲ κυριωτέρων ζητημάτων τὰ
ἐν Γερμανίᾳ τὴν πρώτην κατέχουσι θέσιν συνεπείᾳ τῆς
σπουδαιότητος αὐτῶν, σχετιζομένων πρὸς τὴν στρατιω-
τικὴν τῆς αὐτοκρατορίας ἀνοργάνωσιν ἐπὶ νέων βάσεων
καὶ θεωρουμένων ὡς τοῦ κρείττονος μέσου πρὸς ἐξασφά-
λισιν τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους ἐναντίον παντὸς ἐξω-
τερικοῦ πολεμίου. Μέχρι τοῦδε πολὺς ἐγίνετο λόγος
περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς διετοῦς θητείας ἐπὶ σκοπῷ τοῦ
αὐξῆσαι τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸν καὶ διατηρεῖν οὕτω
πλείονας ἄνδρας ὑπὸ τὰ ὅπλα· ἤδη τὰ πράγματα μετέ-
βαλον ὄψιν καὶ ὁ μὲν γερμανὸς μονάρχης κηρύττει διαρ-
ρήδην ὅτι κατακρίνει καὶ ἀποδοκιμάζει πᾶσαν μεταβο-
λὴν τοῦ ὑφισταμένου στρατιωτικοῦ συστήματος, τείνον-
τος εἰς τὸ ὑποκαταστῆσαι τὴν τριετῆ θητείαν διὰ τῆς
διετοῦς, οἱ πλείονες δὲ τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν,
ἀναπολοῦντες ἐν τῇ μνήμῃ τὴν κατὰ παντὸς περιορι-
σμοῦ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας μῆνιν τοῦ ἀοιδίμου
Γουλιέλμου τοῦ Α', ἀποφαίνονται ὅτι τὰ πράγματα
θὰ διεξαχθῶσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ὡς καὶ ἐν τῷ πα-
ρελθόντι, καὶ ὅτι ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ τὸ ἐν τῷ στρατῷ
ἐπικρατοῦν νῦν σύστημα. Παρὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἰδέαν
ὅτι ὅσῳ πλείονες βραχίονες ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὰς σημαίας,
τοσούτῳ καὶ μᾶλλον ἐξησφαλισμένη θεωρεῖται ἡ τοῦ
κράτους ἄμυνα, ὡς δόγμα ὑπ' αὐτοῦ τούτου Γουλιέλμου
τοῦ Β' ἀνεκηρύχθη ὅτι κρεῖσσον ὀλιγώτερος στρατὸς
μετὰ μείζονος θητείας ἢ περισσότερος στρατὸς μετ' ἐ-
λάσσονος θητείας. Τὸ πρᾶγμα τοσοῦτον προὐκάλεσε θό-
ρυβον καὶ τοσαύτην διαμάχην τῶν διαφόρων κομματι-
κῶν ὁμίλων ἐπήνεγκεν, ὥστε λόγος ἐγένετο περί τε παρ-
αιτήσεως τοῦ στρατηγοῦ Καπρίβι, καίπερ ὑποστηρίξα-
ντος ἄλλοτε τὰς νῦν ἐκφερομένας ἰδέας, καὶ περὶ σφο-
δρῶν συζητήσεων ἐν τῷ κοινοβουλίῳ κατὰ τὴν εἰς τὸ
γραφεῖον τούτου κατάθεσιν τοῦ περὶ ἐκτάκτου πιστώ-
σεως ὑπὲρ τοῦ πυροβολικοῦ σχεδίου. Καὶ τὶ μὲν ἡ ἐθνι-
κὴ ἀντιπροσωπεία θ' ἀποφασίσῃ, τοῦτο εἶναι ζήτημα
χρόνου· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι τὸ στρατιωτικὸν πρό-
βλημα σφόδρα ταράσσει τοὺς ἐν Βερολίνῳ κύκλους καὶ
προκαλεῖ ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν διαφόρων κομματικῶν ὁ-
μίλων σύγχυσιν, μεγάλως ἐπιδρῶσαν ἐπὶ τοῦ κοινο-
βουλευτικοῦ βίου τῆς νέας γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.
Ἀνομολογητέον ὅτι τὴν περὶ τὰ στρατιωτικὰ μέριμναν
τῶν ἐν Γερμανίᾳ συνδαυλίζει λίαν ἡ ἐν Γαλλίᾳ παρατη-
ρουμένη πρόοδος ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς ὅπλοις καὶ τὸ ἰσά-
ριθμον τοῦ στρατοῦ ταύτης μετὰ τοῦ τῆς Ρωσίας ἐν συγ-
κρίσει πρὸς τὸν τῆς τριπλῆς συμμαχίας. Καὶ ἀληθῶς ἐκ
τῆς γνώμης τῶν περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἀσχολουμένων καὶ
ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἀριθμῶν τεκμηριοῦται ὅτι οἱ
συμμαχικοὶ στρατοὶ ἀποτελοῦνται ἐκ 1369 ταγμάτων πε-
ζικοῦ καὶ 910 ἰλῶν ἱππικοῦ μετὰ 5686 τηλεβόλων ἀπέ-
ναντι 1457 ταγμάτων πεζικοῦ καὶ 795 ἰλῶν ἱππικοῦ με-
τὰ 5680 τηλεβόλων, ἅπερ παρατάσσουσι ἥ τε Γαλλία καὶ
ἡ Ρωσία ὁμοῦ. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, καίπερ παριστῶντες
τὰς πολεμικὰς δυνάμεις τῶν τριῶν συμμάχων ἰσοπάλους,
ἐμβάλλουσι φόβους τοὺς ἐν Βερολίνῳ, λαμβάνοντας ὑπ'
ὄψιν πιθανῶς πρῶτον μὲν ὅτι ἡ Γερμανία εὕρηται μετα-
ξὺ δύο πυρῶν καὶ ἠναγκασμένη ἔσται νὰ διαιρέσῃ τὸν
ἑαυτῆς στρατὸν πρὸς ἄμυναν τῶν μεθορίων αὐτῆς ἔκ τε
δυσμῶν καὶ ἐξ ἀνατολῶν, δεύτερον δὲ ὅτι ἡ ἐν Γαλλίᾳ
στρατιωτικὴ ἀρχὴ ἔχει τελειότερα ὅπλα, ὧν ἡ χρῆσις
εἰσαγομένη βαθμηδὸν εἰς τὸν στρατὸν τῆς δημοκρατίας
συνεισάγεται μετ' οὐ πολὺ καὶ εἰς τὸν ρωσικόν. Σὺν τῷ
στρατιωτικῷ ζητήματι τοὺς ἐν Γερμανίᾳ ἀπασχολεῖ καὶ
τὸ τῆς βιομηχανίας καὶ γεωργίας, τὸ προσλαμβάνον μεί-
ζονας καὶ σπουδαιοτέρας διαστάσεις ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τῆς
παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ Βερολίνου. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν
δὲ τοῦ ζητήματος τοῦ κ. Βίσμαρκ δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι
τοῦτο ἀπέβαλε μέγα μέρος τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ,
καίτοι ὁ λαὸς οὐ παύεται ἐπιδεικνύων τὸν πρὸς τὸν μέ-
γαν αὐτοῦ συμπολίτην σεβασμὸν καὶ ἀθρόος προστρέχει
εἰς Φάρζιν ὅπως καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τεκμηριώσῃ τὴν
πρὸς τὸν ἄνδρα ἀγάπην καὶ εὐλαβῆ συμπάθειαν αὐτοῦ.

Οἱ ἐν Γαλλίᾳ εὕρηνται ὑπὸ ἐσωτερικὴν ἔποψιν ἐν
κρείσσονι θέσει σχετικῶς πρὸς τὴν πρό τινων ἡμερῶν
κρατοῦσαν. Τὸ ἀποικιακὸν ζήτημα πλὴν τοῦ ἐν Κόγκῳ
ἀπέβαλε τὴν σοβαρότητα αὐτοῦ μετὰ τοὺς θριάμβους

τοῦ συνταγματάρχου Δόδ, βομβαρδίσαντος τὰς ἀκτὰς τῆς Δαχομαίης, τὸ δὲ στρατιωτικὸν περιορίζεται εἰς τὰς προπαρασκευὰς τῶν μεγάλων γυμνασίων, ἀρχομένων μετὰ δύο ἑβδομάδας, καὶ εἰς τὴν δοκιμὴν τῶν νέων τηλεβόλων, δι' ὧν ἐξοπλίζονται τὰ ἐν γυμνασίοις εὑρισκόμενα νῦν πολεμικὰ σκάφη. Ὡσαύτως καὶ ὁ περὶ τῆς προεδρικῆς ἐκλογῆς πάταγος ἐκόπασεν, ἡ δὲ μεγαλειτέρα προσοχὴ στρέφεται περὶ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς συμβουλίοις, ὅπου παρατηρεῖται μεγάλη ὕφεσις ἐν ταῖς τάσεσι τοῦ μοναρχικοῦ κόμματος, τεκμηριοῦσα ὅτι τὸ κρατοῦν νῦν ἐν Γαλλίᾳ κυβερνητικὸν σύστημα ἑδράζεται ἐπὶ ἀρραγῶν βάσεων, παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε καταβληθεῖσας προσπαθείας τῶν πολεμίων πρὸς ἀνδιατροπὴν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀνανέωσιν τῆς αὐτῆς πραγμάτων καταστάσεως, καθ' ἣν οἱ τῶν καφῳδείων Σαὶντ Ἀρνὼ προπαγάνδαν διωργάνουν ὑπὲρ τοῦ προστάτου αὐτοῦ καὶ προπαρεσκεύαζον τὸ λαοψήφισμα ὑπὲρ τῶν ὁδηγησάντων τὴν χώραν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Ἐκ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐξελισσομένων διαπιστοῦται ὅτι ὁ κατὰ τῆς δημοκρατίας κίνδυνος παρῆλθε καὶ ὅτι τὰ ἐνίοτε παρατηρούμενα κινήματα τῶν μοναρχικῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς τελευταίους σφαδασμοὺς τοῦ ἀσπαίροντος ὄφεως.

Τοὺς ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ οὐδέποτε παύεται ἀνησυχοῦσα ἡ φυλετικὴ διαμάχη, ἡ δεινοῦσα τὰ πράγματα ἐντεῦθεν τε καὶ καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Λείθα καὶ ἐμβάλλουσα εἰς μεγάλας ὑπονοίας τοὺς πρωθυπουργοὺς τῶν δύο μερῶν τῆς μοναρχίας. Ἐν Ἰδλάῳ τῆς Βοημίας οἱ Τσέχοι ἐπέπεσαν κατὰ γερμανικῆς συνοδίας καὶ κακοποιήσαντες ταύτην προὐκάλεσαν τὴν ἔκρηξιν σφοδρᾶς ἐναντίον αὐτῶν μήνιος, μετὰ μεγάλης δὲ δυσχερείας ὁ πρωθυπουργὸς κόμης Τάαφφε ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τὴν ἀνωτέραν ἐπίβλεψιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἡσυχίας ἠδυνήθη νὰ προλάβῃ ἀντίποινα καὶ νὰ καταστείλῃ τὰς δεινὰς συνεπείας, ὅσαι νὰ προκύψωσιν ἠδύναντο ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐν Ἰδλάῳ σκηνῶν. Ἐν τῇ διαίτῃ τῆς Κροατίας πολλοὶ τῶν βουλευτῶν διετάχθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὴν τριπλῆν συμμαχίαν, τὸν δὲ πόλεμον τοῦτον ὑπόχρεοι ἔσονται νὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ οἱ εἰς τὰς ἀντιπροσωπείας ἀποσταλησόμενοι ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἄγραμ διαίτης· ἐν ταῖς ἀντιπροσωπείαις μάλιστα προμηνύεται σφοδροτέρα συζήτησις, ἥτις ἥκιστα συμβάλλεται εἰς τὴν καθησύχασιν τῶν ἐν Βερολίνῳ πνευμάτων, τῶν διατελούντων ἐν ἀγωνίᾳ ἐπὶ ταῖς ἐπαναλαμβανομέναις διαδηλώσεσιν ἐναντίον τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου καὶ ἐπὶ τῇ αὐξούσῃ πάντοτε δυσαρεσκείᾳ τῶν μὴ γερμανικῶν φύλλων κατὰ τῆς αὐστρογερμανικῆς συμμαχίας. Πρόδηλον ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις ταράσσει τὰ κύκλα τῶν ἐν ταῖς δυσὶ πρωτευούσαις τῆς μοναρχίας ἀνωτέρων κύκλων, ἀγνοούντων ὁποῖα τὰ λῃπτέα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς περαιτέρω δυσαρεσκείας τῶν μὴ γερμανικῶν ἐθνοτήτων, αἵτινες, ἀείποτε πρὸς τὴν Ρωσίαν ἀποκλίνουσαι, πάσης δράττονται εὐκαιρίας ὅπως τὴν πρὸς τὴν ὁμόφυλον αὐταῖς δύναμιν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην ἐκδηλώσωσιν.

Οἱ ἐν Ρωσίᾳ, τὴν προσοχὴν ἐστραμμένην ἔχοντες πρὸς τὴν μαστίζουσαν ἔτι ἔνια τῶν κυβερνείων αὐτῆς βροτολοιγὸν νόσον, οὐδενὸς φείδονται μέσου πρὸς πρόληψιν τῶν ἀπειλουμένων ἐκ ταύτης κινδύνων, ἀνομολογητέον δὲ ὅτι αἱ καταβαλλόμεναι προσπάθειαι δὲν ἀπολήγουσιν εἰς μάτην, ἅτε τοῦ κακοῦ μεγάλως περιορισθέντος, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἰατρικῶν δελτίων. Τοὐτοχρόνως ἡ μέριμνα τῶν συμβούλων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου στρέφεται καὶ περὶ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας, ἀρκοῦντα ὑποστάσης ἕνεκα τῆς σιτοδείας τοῦ παρελθόντος ἔτους δεινά, ἅπερ ἀνεκούφισε μόνον ἡ πατρικὴ φροντὶς τοῦ τσάρου καὶ ἡ φιλάνθρωπος καὶ εὐεργετικὴ σύμπραξις τῶν ἁρμοδίων. Ἀποτέλεσμα τῶν καταβληθέντων ἀγώνων εἶναι ἡ βελτίωσις τῆς τύχης τῶν χωρικῶν διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς νέας ἐσοδείας τῆς προμηνυομένης ἀρκούντως ἀφθόνου ὥστε νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ ἐλευθέρα ἐξαγωγὴ τῶν τέως ὑπὸ ὑπαγόρευσιν διατελούντων σιτηρῶν. Ἀτυχῶς οἱ τῆς Ρωσίας πολέμιοι, πιστοὶ ὀπαδοὶ τοῦ βλέπειν μόνον τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τῶν ἄλλων κάρφος, ἐπωφεληθέντες τὰ θρυληθέντα περὶ κακῆς ἐσοδείας ἐν τῷ εἰρημένῳ κράτει, διέδοσαν, καὶ δὴ καὶ δι' ἀριθμῶν ἐπειράθησαν νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ θρυλήματα αὐτῶν, ὅτι ἡ σιτοδεία σφόδρα ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ρωσίας καὶ ὅτι ταῦτα, κατὰ κρημνοῦ βαίνοντα, ἀδύνατον ν' ἀνορθωθῶσι, παρὰ τὰς μετὰ ζήλου καταβαλλομένας προσπαθείας. Οὕτω τὸ μὲν ἔλλειμμα τοῦ ρωσικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀναβιβάζεται εἰς 500,000,000 φράγκων, οἱ δὲ πρόσοδοι παρίστανται ὡς σπουδαίως ἐλαττωθεῖσαι ἕνεκα τῆς κακῆς ἐσοδείας. Βαθύτερον ὅμως ἐξεταζομένων τῶν πραγμάτων, οὐ μόνον ἐσφαλμένα πάντα ταῦτα ἀποδείκνυνται, ἀλλὰ καὶ ἡλίου φαεινότερον τεκμηριοῦται ὅτι τὸ ἔλλειμμα μόλις εἰς τὸ τρίτον τοῦ εἰρημένου ποσοῦ ἀνέρχεται, ὅτι τὸ προκαλέσαν αὐτὸ αἴτιον εἶναι ὅλως παροδικόν, ἅτε συνεκλιπὸν μετὰ τῆς κακῆς ἐσοδείας, καὶ ὅτι τὸ μεῖζον μέρος τοῦ ἐλλείμματος ἀπορρέει ἐκ τῆς κυβερνητικῆς συνδρομῆς εἰς τὰ τοῦ λιμοῦ θύματα. Αἱ ψευδεῖς αὗται διαδόσεις δεινῶς ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἐν Πετρουπόλει καὶ Μόσχα κύκλων, ἀλλ' οἱ τὰ τῆς χώρας ἰθύνοντες καλὸν ἡγήσαντο νὰ συγκρατήσωσι τὸν τύπον καὶ νὰ παρακωλύσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐπιδοθῆναι εἰς ἀντίποινα. Ἰδίᾳ οἱ ἐν Βιέννῃ καὶ Πέστῃ πρωτηγωνίσθησαν ἐν τῇ κατὰ τῆς Ρωσίας οἰκονομικῇ ταύτῃ ἐκστρατείᾳ, τῶν ἐν Βερολίνῳ ἐφεκτικὴν τηρησάντων πολιτείαν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ εὐοδῶσαι τὰς διαθρυλουμένας διαπραγματεύσεις περὶ ἀνασυνδέσεως τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς ἑαυτῶν χώρας πρὸς τὴν μεγάλην τοῦ Βορρᾶ δύναμιν. Παρήγορον ὅτι ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ καταφορᾷ κατὰ τῆς Ρωσίας, οἱ ἐν Παρισίοις οὐ παύονται ἐκδηλοῦντες τὰς πρὸς ταύτην συμπαθῆ αἰσθήματα, ὡς δείκνυται καὶ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ρωσικῆς γλώσσης εἰς πολλὰς τῶν σχολῶν καὶ ἰδίᾳ τὰ Λύκεια. Ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ καθορᾶται κυρίως ἡ τῶν ἴσων ἀνταπόδοσις, ἅτε τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἀπὸ μακρῶν χρόνων διδασκομένης ἐν Ρωσίᾳ καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε δὲν ἔχουσιν ἄδικον οἱ διατεινόμενοι ὅτι ἡ γαλλικὴ γλῶσσα λαλεῖται κρεῖσσον ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Νεύα ἢ τοῦ Σηκουάνα, ἀλλ' οἱ πολέμιοι τῆς γαλλορρωσικῆς συμφωνίας ἀποπειρωθήσονται νὰ περιβάλωσιν αὐτὸ διὰ πολιτικοῦ χαρακτῆρος.

Ἐκ τῶν μικροτέρων τῆς Εὐρώπης κρατῶν ἡ μὲν Σερβία ἔχει νέον ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν φιλελεύθερον Ἀβακούμοβιτς, ἡ δ' Ἑλλὰς ἔχει τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ὁποίου δραστηρίως πάνυ ἐργάζεται ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ βασιλείου, ὁ παρέχων πολλὰς τὰς ἐλπίδας περὶ ἐπιτυχίας τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, καὶ ἀπολύτρωσιν οὕτω τῆς χώρας ἀπὸ τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς δεινῶν.

ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΚΟΥΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΥΠΟ

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Δ'.

Οἱ Μινύαι.

Ἐν τοῖς τῷ Ἀπόλλωνι ἐν τῇ δυσμικῇ Ἑλλάδι ἐγηγερμένοις βωμοῖς ἀρχαιότατοι ἦσαν οἱ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου.

Ὁ Παγασητικὸς κόλπος, μικρά τις μεσόγειος θάλασσα, περιβεβλημένη ὑπὸ δασωδῶν ὀρέων, ἦν προσφορώτατος εἰς τὰς πρώτας τῆς ναυσιπορίας ἀποπείρας. Ἐν τῇ χώρᾳ διετηρεῖτο ἡ ἀνάμνησις τοῦ πρώτου πλοίου, ὅπερ, ναυπηγηθὲν ἐκ τῶν δασῶν τοῦ Πηλίου, ἀπετόλμησε τὸν ἐκτὸς τῶν γαληναίων ὑδάτων τοῦ ὅρμου πλοῦν, ὁ πρῶτος δὲ ναυτικὸς λαός, ὃς ἀπαντᾷ ἐν τῇ δυσμικῇ ἀκτῇ τοῦ Αἰγαίου, ὡς καὶ ὁ πρῶτος, ὃς διακρίνεται μετὰ ἰδίου ὀνόματος καὶ ἰδίας ἱστορίας ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ πεδίου τοῦ πελασγικοῦ παρελθόντος, εἶναι ἡ φυλὴ τῶν Μινυῶν[1]. Ἐν τοῖς ἥρωσιν αὐτῶν διαπρέπουσιν ὁ Ἰάσων καὶ Εὔνεως ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάσωνος, ὃς ἐμπορεύεται μετὰ τῶν Φοινίκων τε καὶ Ἑλλήνων ἀδιακρίτως[2], ὁ «τοῦ πόντου ποδωκέστατος δρομεὺς» Εὔφημος[3], ὡς καὶ ὁ πλοηγὸς Ἐργῖνος, ἀνίκων ὡσαύτως τοῖς μύθοις τῆς Μιλητοῦ[4]. Αἱ τῶν Ἀργοναυτῶν θεότητος, ἀπὸ τοῦ Ποσειδῶνος μέχρι τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ Γλαῦκος ὡς καὶ ἡ Λευκοθέα, εἶναι αἱ τῶν ἀσιατικῶν φυλῶν[5]. Τὰ δημώδη περὶ τῆς Ἀργοῦς ᾄσματα, τὰ ἀρχαιότατα λυρικὰ ποιήματα τῆς Ἑλλάδος, ὧν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τὸ περιεχόμενον[6], ὑμνοῦσι τὸ ἀδάμαστον θάρρος τῶν τολμηρῶν ναυβατῶν, ὧν τοὺς ἀγῶνας ἐπικερδῆς ἐπέστεψε νίκη. Περιάγοντα ἡμᾶς διὰ δαιδάλου περιπετειῶν, διαγράφουσιν ἡμῖν τὴν εἰκόνα τῶν ναυτικῶν ἐκστρατειῶν καὶ πολέμων, ἀπὸ μακροῦ οἰκείων τοῖς ἀσιατικοῖς φύλοις, οἷς δὲ τολμηροὶ ἑταῖροι, ἐκ τῆς δυσμικῆς Ἑλλάδος προελθόντες, ἤρχοντο συνταττόμενοι. Τὸ πλήρωμα καταρτίζεται ἐξ ἡρώων, ἐλθόντων ἐκ πασῶν τῶν ἀκτῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς μεσογαίας τῆς χώρας· ἀλλ' ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις, ἅτινα ἀναφέρονται ὡς παραγόντα Ἀργοναύτας, ἀνευρίσκονται τὰ ἴχνη ὑπερθαλασσίου μεταναστάσεως, ὡς π. χ. ἐν Φλιοῦντι καὶ Τεγέᾳ, ἐν Θεσπιαῖς, πόλει οἰκουμένῃ ὑπὸ Ἰώνων, καὶ διὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Αἰτωλίας. Τὸ τέρμα τῆς ἐκστρατείας εἶναι μυθώδης τις χώρα, ὀνομαζομένη Αἶα, ὁτὲ μὲν ἐνταῦθα, ὁτὲ δὲ ἀλλαχοῦ τασσομένη[7]. Ἡ ναῦς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ Αἰγαίου καὶ ζητεῖ νὰ εἰςβάλῃ εἰς τὸν Πόντον. Ἤδη τὸ ἀσσυριακὸν κράτος εἶχεν ἐπεκτείνει τὰς κατακτήσεις αὐτοῦ μέχρι τοῦ Εὐξείνου καὶ προκαλέσει ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας διεθνῆ κίνησιν, ἧς καὶ αὐτοὶ οἱ Φοίνικες μετέσχον. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πῶς ὁ Φοῖνιξ Φινεὺς[1] εἶναι ὁ θυρωρὸς τοῦ Εὐξείνου καὶ ὁ τῶν ὑδρογραφικῶν αὐτοῦ γνώσεων μεταδιδοὺς τῇ ἀπειρίᾳ τῶν Ἑλλήνων. Αἱ ναυτικαὶ αὗται σχέσεις διέδωκαν θρησκευτικά τινα ἔθιμα, εἰλημμένα ἐκ τῆς λατρείας θεοῦ αἱμοδιψοῦς, ὃς ἐν τούτοις, ὡς ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ, ἐπιτρέπει τὴν κατεύνασιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τοῦ αἵματος τράγου[2].

Ὁ μῦθος παρίστησι τὴν Ἀργὼ ἐκπλέουσαν ἀπὸ διαφόρων λιμένων, ἐκ τῆς θεσσαλικῆς Ἰωλκοῦ, ἐκ τῆς Ἀνθηδόνος καὶ ἐκ τῶν Σιφῶν τῆς Βοιωτίας[3], κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ ὁ Ἰάσων ἦν οἴκοι ἔν τε Λήμνῳ καὶ ἐν Κορίνθῳ, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ὁ ἰατρίβων, πρᾶγμα, ὅπερ προδήλως ἀποδείκνυσιν ὅτι τὰ διάφορα τῶν ἀκτῶν σημεῖα ὑπέστησαν τὰς αὐτὰς ροπάς. Ἐν τούτοις ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μινυῶν, ὁ τῶν Ἀργοναυτῶν μῦθος προςέλαβε τὴν τελείαν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν. Οἱ Μινύαι ὡςαύτως εἶναι καθ' ἡμᾶς οἱ πρῶτοι προςωθήσαντες τοὺς πρὸς τὴν ἀκτὴν ἐνιδρυμένους λαοὺς καὶ δι' αὐτῶν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Μινύαι διεσπάρησαν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν. Ἐνέβαλον εἰς τὰς γονίμους τῆς Βοιωτίας πεδιάδας καὶ ἐνιδρύθησαν ἐν τῇ ἐλώδει κοιλάδι τῆς Κωπαΐδος πρὸς μεσημβρίαν. Αὐτόθι νέοι κίνδυνοι καὶ νέοι πόνοι ἀνέμενον αὐτούς. Δὲν ἐβράδυναν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι εἶχον πατήσει ἐπὶ κινουμένου καὶ ἀπίστου ἐδάφους, ἀπροςδοκήτως τῶν εὐφόρων αὐτῶν ἀγρῶν μεταβληθέντων εἰς νοσηρὰ τέλματα. Οἱ Μινύαι κατενόησαν ὅτι πρὸς χρησιμοποίησιν τοῦ ἐδάφους τούτου ἀπόλυτος ἦν χρεία νὰ διατηρῶσιν ἀνοικτὰς τὰς ὑπὸ τῆς φύσεως ὀρωρυγμένας ἀλλ' εἰς αἰφνιδίας καταχώσεις ἐκτεθειμένας σήραγγας ἐκροῆς. Ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ σπουδαιοτάτου τῶν ὑπογείων τούτων ἀγωγῶν, ἐκείνου, δι' οὗ ὁ Κηφισὸς ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν, ὤρυξαν σειρὰν καθέτων φρεάτων, ἅτινα χωροῦσι μέχρι τοῦ βυθοῦ τῆς σήραγγος καὶ ἐπιτρέπουσιν οὕτω τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ τὸν καθαρισμὸν αὐτῆς. Πρὸς τοῖς ἐπὶ τοῦ βράχου ἐκτελεσθεῖσι γιγαντίοις τούτοις ἔργοις κατεσκεύασαν πελωρίους φραγμοὺς πρὸς συγκράτησιν τῆς πλημμύρας τοῦ θαλασσίου ὕδατος καὶ διεύθυνσιν αὐτοῦ πρὸς τὰς προηγουμένως εὐρυνθείσας διώρυγας, ἔργα ταῦτα θαυμάσια, δι' ὧν μεταμόρφωσαν τὴν χώραν, γενομένην αὖθις σήμερον βορβορώδη καὶ νοσηράν[4], εἰς πηγὴν εὐημερίας καὶ δυνάμεως.

Οἱ Μινύαι, ἐγκαταλιπόντες διὰ τὸ λίαν κατατρυχόμενον τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τοῦ βοιωτικοῦ βαθυπέδου, ἵδρυσαν νέαν πόλιν πρὸς δυσμάς[5]. Αὐτόθι περατοῦται μακρός τις λόφος, προεκβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ ὄγκου τοῦ Παρνασσοῦ, ὃν δὲ ὁ Κηφισὸς περιβάλλει διαγράφων ἡμικύκλιον. Κάτωθι τῶν τελευταίων αὐτοῦ κλιτύων κεῖται σήμερον ἡ κώμη Σκριποῦ. Ἅμα ὡς ὑπερβῇ τις τὰς καλύβας ἀναρριχώμενος τὰ ὑψώματα, πατεῖ τὰ ἴχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ἥτις ἀποβαίνει προςιτὴ μόνον διὰ κλίμακος ἑκατὸν βαθμίδων, λελαξευμένων ἐν τῷ βράχῳ, καὶ συνίστησιν οἷον σκοπιὰν φρουρίου. Αὐτόθι κεῖται ἡ δευτέρα ὑπὸ τῶν Μινυῶν ἐν Βοιωτίᾳ κτισθεῖσα πόλις καὶ Ὀρχομενίς, ὡς ἡ πρώτη, ὀνομασθεῖσα. Ἡ ἡγεμονικὴ αὕτη ἕδρα, ἡ οὕτως ὑπερηφάνως δεσπόζουσα τοῦ βαθυπέδου τῆς λίμνης, εἶναι ὁ ἀρχαιότατος τῶν ἐν Ἑλλάδι ὠχυρωμένων περιβόλων. Μικρὸν ἀνωτέρω τῶν ἀθλίων πλινθίνων καλυβῶν προκύπτει τοῦ ἐδάφους πελώριος μαρμάρου ὄγκος ὑπερείκοσι ποδῶν μήκους, καλύπτων τὴν εἴςοδον κυκλοτεροῦς τινος οἰκοδομῆς. Οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν «Θησαυροφυλάκιον τοῦ Μινύου» τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ ὁποίου οἱ

---

1) Περὶ Μινυῶν καὶ Ἰώνων ἴδε E. Curtius, *Ionier ror der ionischen Wanderung*, σ. 24.

2) O. Müller, *Orchomenos und die Minyer*, σ. 298.

3) Ἀπολλων. ὁ Ρόδ., Α', 179.

4) Περὶ τοῦ Ἐργίνου, ὄντος ταυτοχρόνως Μινύου καὶ Ἴωνος τῆς Μιλήτου, ἴδε Buttmann, *Mythologus*. Β', 208, περὶ τοῦ Ἀμφίωνος δὲ ὡς ἰσχυροῦ τῶν Μινυῶν βασιλέως καὶ υἱοῦ τοῦ Ἰάσωνος, O. Mueller, *Orchomenos*, σ. 231, καὶ παραβολὴν τοῦ Ἰαωλκὸς πρὸς τὸ Ἴονες, E. Curtius. *Ionier*. σ. 51.

5) Περὶ τῆς ἐν Μιλήτῳ Λευκοθέας ἴδε *Zeitschrift für Alterthumswissenschaft* 1841, σ. 557.

6) Ὁμήρ. Ὀδυσ., Μ, 70.

7) Περὶ τῆς Αἴας, χώρας θαυμασίας, μεμακρυσμένης καὶ ἀορίστου, ἴδε O. Mueller, *Orchomenos*, σ. 274· Deimnlig, *Leleger*, σ. 172.

---

1) Υἱὸς τοῦ Ἀγήνορος ἢ τοῦ Φοίνικος (L. Preller, *Griech. Mythol.*, II², σ. 330.

2) Περὶ τοῦ Λαφυστίου Διὸς ἴδε Preller, ἔνθ. ἀνωτ., σ. 310 καὶ ἑξῆς.

3) E. Curtius, *Ionier*, σ. 25. Περὶ τοῦ μύθου δὲ τῶν Ἀργοναυτῶν, υἱοθετηθέντος ἐν Κυζίκῳ, ἴδε Kirchoff, *Monatsberichte der Berlin. Akadem.*, σ. 578.

4) Ὅτε ὁ συγγραφεὺς συνέτασσε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, οὕτω εἶχον ἐπιχειρηθῆ τὰ εἰς ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος ἔργα, ὧν ταχεῖα ἐλπίζεται ἡ αἰσία διεκπεράτωσις.—Στράβ. σ. 407.

5) Περὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ Παλαιοῦ Ὀρχομενοῦ ἴδε Ulrichs, *Reisen und Eorschungen in Griechenland*, 1, σ. 218.

τῆς ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς βασιλεῖς ἐσώρευον, ὡς ἐλέγετο, τὸν περισσεύοντα χρυσὸν καὶ ἄργυρον αὐτῶν· ἐκ τοῦ σεμνοῦ δὲ τούτου ἐρειπίου ἔκρινον τὴν λαμπρότητα τοῦ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὑμνουμένου Ὀρχομενοῦ. Αὐτόθι ὡσαύτως ἐλατρεύοντο ὡς γονιμοποιοὶ τῆς φύσεως δυνάμεις αἱ Χάριτες, αἱ «μελῳδικαὶ βασίλισσαι τοῦ λαμπροῦ Ὀρχομενοῦ καὶ τῶν παλαιγόνων Μινυῶν ἐπίσκοποι[1]».

Καὶ ἐν Βοιωτίᾳ οἱ Μινύαι διετήρησαν τὸν πρὸς τὴν ναυσιπορίαν ἔρωτα, οὕτω δὲ εἶχον ναυτικοὺς σταθμοὺς ἐν τῇ ἐκβολῇ τοῦ Κηφισοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς, καὶ μετέσχον τῶν ἀρχαιοτάτων ναυτικῶν συμπολιτειῶν· ὡς δὲ ἡ τε Βοιωτία καὶ ἡ Θεσσαλία εἶχον ἀποβῆ αὐτοῖς μία καὶ ἡ αὐτὴ χώρα, κατὰ τὰ αὐτὰ οἰκογένειαι, προελθοῦσαι ἐκ τῶν κόλπων αὐτῶν καὶ ἐμφορούμενοι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος, διεσπάρησαν μακρὰν κατὰ τὴν περίχωρον καὶ ἤσκησαν μέχρι τῆς Πελοποννήσου ὁριστικήν τινα ροπὴν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πολιτειῶν. Ἀφ' ἑτέρου ἦν ἐσχηματισμένη ἐν αὐτῇ τῇ Βοιωτίᾳ, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν δὲ μέρος αὐτῆς, τὸ ἐκτὸς τοῦ βαθυπέδου τῆς Κωπαΐδος, δύναμίς τις ἀνεξάρτητος τοῦ Ὀρχομενοῦ, ἀλλ' ἥτις καὶ αὕτη ἐξῆλθεν ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ ἀσιατικοῦ ἀλιπέδου κομισθέντων σπερμάτων.

Ε'.

Οἱ ἐν Θήβαις ἀπόγονοι τοῦ Κάδμου.

Ὁ τοῦ Εὐρίπου πορθμὸς ἀναγκαίως ἤσκει ἴδιόν τι ἐπὶ τῶν ναυτικῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς θέλγητρον. Οὗτοι εὕρισκον αὐτόθι βαθεῖαν καὶ ἤρεμον διώρυγα, ἐπιτρέπουσαν αὐτοῖς νὰ διέρχωνται, οὕτως εἰπεῖν, τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν. Δεξιᾷ παρέπλεον τὴν νῆσον Εὔβοιαν μετὰ τῶν ὀρέων αὐτῆς, τῶν δασῶν, ἅτινα ἦσαν οἱ ἀνεξάντλητοι τῶν ναυπηγείων προμηθευταί, καὶ τῶν μεταλλείων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, πρώτων ἐκμεταλλευθέντων ἐν τῇ δυσμικῇ Ἑλλάδι, τῆς ἑστίας δέ, ἀφ' ἧς ἡ μεταλλουργικὴ βιομηχανία διεδόθη ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις.

Κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ πορθμοῦ ἠγείρετο ἡ Χαλκὶς μετὰ τῆς πηγῆς αὐτῆς Ἀρεθούσης, ἡ Χαλκίς, ἡ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος ἕδρα, ἀρχαιότατον δὲ τῶν ἑλλήνων καὶ φοινίκων ναυτῶν ἐντευκτήριον[2].

Ἀριστερᾷ ἐκτείνεται ἡ παραλία τῆς Βοιωτίας, παρέχουσα ἐξαίρετα ἀγκυροβόλια, οἷον ἡ Ὑρίη καὶ ἡ Αὐλίς, ὧν δὲν ὑπῆρχε τόπος εὐθετώτερος εἰς τὴν ἁλιείαν τῶν ἰχθύων καὶ τῶν κογχυλίων καὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν σπόγγων· καὶ ὁ περὶ τοῦ Γλαύκου δὲ μῦθος, ἐν τῷ Εὐρίπῳ διαδραματιζόμενος, δεικνύει τὴν βιομηχανικὴν δραστηριότητα τῶν ἁλιέων, οἵτινες ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἔζων ἐπὶ τῶν θινωδῶν ἀκτῶν τῆς Ἀνθηδόνος[3]. Ἐν τούτοις τὰ χωρία ταῦτα δὲν περιελάμβανον σχεδὸν σπουδαῖα ἱδρύματα, οὔτε γῆν ἀρόσιμον, οὔτε βοσκὰς ἔχοντα.

Ὅ τι ἔλειπεν ἐπὶ τῆς παραλίας, τοῦτο οἱ ἄποικοι εὕρισκον ὥρας τινὰς ἀπωτέρω, ὅτε, διαβάντες γραμμήν τινα ἀγόνων θινῶν, περιῆγον τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ βαθυπέδου τῆς Ὑλικῆς. Ἡ λίμνη αὕτη δι' ὑπογείων σηράγγων συγκοινωνεῖ τῇ Κωπαΐδι, ἀλλ' ἀντὶ ἕλους βορβορώδους ὑπάρχει αὐτόθι ὕδωρ διαφανές, ἀὴρ καθαρὸς καὶ εὔφορος περίχωρος. Πρὸς μεσημβρίαν μάλιστα εὐρεῖα πεδιάς, κεκαλυμμένη ὑπὸ παχέος στρώματος φυτικῆς γῆς, ἐκτείνεται μέχρι τῶν πρώτων προπόδων τοῦ Τευμησσοῦ. Καὶ αὐτοὶ δὲ οὗτοι οἱ λόφοι δὲν εἶναι βραχώδεις καὶ φαλακροί, ἀλλὰ καλύπτονται ὑπὸ γῆς καὶ αὐλακοῦνται ὑπὸ φαράγγων, ἐν αἷς ἀφθόνως ἀναβλύζουσιν αἱ πηγαὶ καὶ τὰ ρυάκια· ὁ Ἰσμηνὸς καὶ ἡ Δίρκη, διαρρεύσαντες παραλλήλως ὑλομανὲς τὴν βλάστησιν πεδίον, ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν λίμνην. Ἐνταῦθα ὁ Κάδμος φονεύει τὸν δράκοντα, τὸ κακοποιὸν τῆς χώρας πνεῦμα, μεθ' ὃ ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ποταμίου περιβαλλομένων ὑψωμάτων ἱδρύει τὴν ἀκρόπολιν Καδμείαν.

Ἐν τῇ τῶν βοιωτικῶν Θηβῶν ἀκροπόλει ἀναπτύσσεται πληρέστερον ἢ ἀλλαχοῦ ὁ πλούσιος ἀμπτὸς τῶν μύθων, τῶν πρὸς τὴν Ἀνατολὴν μεταφερόντων τὸν νοῦν. Πᾶσαι αἱ ἀνατολικαὶ ἐπινοήσεις σχετίζονται πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Κάδμου· ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐκαλεῖτο καδμεία γῆ ἡ ἄργιλος ἐκείνη, ἣν μετεχειρίζοντο εἰς καθαρισμὸν τοῦ μεταλλεύματος τοῦ χαλκοῦ[1], ἡ ἐν τῷ πολεμικῷ ὁπλισμῷ χρῆσις τοῦ μετάλλου ἦν τούτου ἐπινόησις[2], δύναταί τις δὲ νὰ φαντασθῇ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, τοὺς Καδμείωνας, ὡς γενεὰν ἡγεμόνων, ὡπλισμένων διὰ στίλβοντος χαλκοῦ, διὰ πορφύρας δὲ καὶ χρυσοῦ κεκοσμημένων. Παρὰ τῷ Κάδμῳ οἱ Βοιωτοὶ Τελχῖνες, τὰ γοητευτικὰ τῶν Ἀνατολιτῶν πνεύματα, ἀναμιμνήσκουσιν ὡσαύτως τὴν ἐκ Χαλκίδος εἰς Θήβας εἰσαγωγὴν τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας. Πρὸς τούτοις ὁ Κάδμος εἶναι ὁ εὑρέτης τῆς γραφῆς, ὡς ἐν Ἄργει ὁ Παλαμήδης, ὡς ὁ ἀργεῖος Δαναὸς ἐγκατέστησε τεχνητὸν ἀρδευτικὸν σύστημα,καί,ὡς οἱ λύκιοι ἥρωες εἶναι ἀρχιτέκτων καὶ μηχανικός, διότι ὁ ἱκανῶς χθαμαλὸς βουνός, ἡ θέσις τοῦ ὁποίου ἐν μέσῳ γονίμου χώρας προεκάλεσε τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς ἀκροπόλεως τῶν Θηβῶν, εἶχεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον χρείαν τεχνιτῶν ὀχυρωμάτων· τέλο ὁ Κάδμος συνεπηγάγετο εἰς τὴν χώραν τῶν Γεφυρείων οἰκοδόμους προχωμάτων καὶ ὑδροφρακτῶν.

Ἐκ πασῶν τῶν παραδόσεων προκύπτει ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ παρήχθη ζωηροτάτη τις μετανάστασις, συρροή τις ἀποίκων, ἀφικομένων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ ἐκ διαφόρων χωρῶν. Δικαιούμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν ἀρχικόν τινα πυρῆνα καθαρῶν Σημιτῶν, ἐκ Σιδῶνος καὶ Τύρου καταγομένων[3]. Τὴν παρουσίαν τοῦ σιδωνικοῦ στοιχείου διαβλέπει τις ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς σεληνιακῆς θεᾶς Εὐρώπης[4], τὴν τοῦ συριακοῦ δὲ ἐν τῇ τοῦ Ἡρακλέους, ὃν ἐλάτρευον ὑπὸ τὸ ὄνομα Μέλκαρ ἢ Μάκαρ, ὄνομα ἀνευρισκόμενον ἐν τῇ κλήσει τῆς «νήσου Μακάρων», δι' ἧς ὥριζον τὴν θηβαϊκὴν ἀκρόπολιν, μεμονωμένην ἐν μέσῳ ζώνης χειμάρρων[5].

Τοῖς Φοινιξὶν ἠκολούθησαν ἄλλοι ἄποικοι, ἀπελθόντες ἐκ διαφόρων σημείων τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς, μάλιστα δὲ τῆς Κρήτης. Ἐκεῖθεν παρίσταται ὁ Ραδάμανθυς μεταναστεύσας εἰς Βοιωτίαν, παρὰ τὴν Ἀλίαρτον δεικνυομένου τοῦ τάφου αὐτοῦ, σκιαζομένου ὑπὸ τῶν εὐωδῶν κλάδων τοῦ στύρακος, οὗ τὸ φυτὸν προήρχετο ὡσαύτως ἐκ Κρήτης[6]. Ἡ τῶν Καδμειώνων γενεά, ἥτις κατέχει τὴν Καδμείαν, εἶδε διαμφισβητουμένην τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ὑπὸ νεωτέρων γενεῶν. Νέας τινὸς δυνασταείας εὑρίσκομεν ἡγουμένους τοὺς δύο ἀδελφοὺς Ἀμφίωνα καὶ Ζῆθον, τοὺς Βοιωτοὺς τούτους Διοσκούρους. Οὗτοι προσωποποιοῦσι νέαν τοῦ πολιτισμοῦ πρόοδον, νέον αἰῶνα. Εἶναι συγγενεῖς τοῖς Πελοπίδαις καὶ μετέσχον τῆς ἱστορίας τῆς Νιόβης. Ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ἀμφίωνος ἡ λυδικὴ λύρα γοητεύει τὰς καρδίας τῶν βροτῶν, τὸ θέλγητρον δὲ τῶν συμφωνιῶν αὐτοῦ συγκινεῖ τοὺς λίθους, οἵτινες αὐτόματοι τάσσονται εἰς κανονικὰ στρώματα. Ὁ πολιτισμός, ὃν ἐκπροσωπεῖ, ἔχει τὴν κοιτίδα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀλιπέδου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας[7].

Ὁ Ἀμφίων καὶ ὁ Ζῆθος μεγεθύνουσι τὴν πόλιν. Περὶ τὴν Καδμείαν διαγράφεται περίβολος εὐρύτερος, προστατεύων φιλοπόνου λαοῦ, συνηθροισμένου κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς ἡγεμονικῆς κατοικίας, ἑπτὰ πύλαι δὲ παρέχουσι δίοδον ταῖς ὁδοῖς, αἵτινες ἀπὸ τοῦ κέντρου προεκτείνονται πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις.

Ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν ταῖς χορδαῖς τῆς λύρας τοῦ Ἀμφίωνος, εἶναι ἀριθμὸς ἱερός. Ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς

---

1) Πλιν. ΧΧΧΙV, 100.

2) Ἴδε Ἡσύχ. ἐν λ. Κ ά δ μ ο ς, δόρυ, λόφος, ἀσπίς, Κρῆται. Πρβλ. καὶ O. Müller. *Orchomenos*. σ. 212.

3) Τὸ ὄνομα τῶν Θηβῶν εὑρίσκεται ὡσαύτως ὡς ὄνομα πόλεως ἐν Ἀσίᾳ. Ἡ ὑ π ο π λ α κ ί η Θ ή β η (Ὁμηρ. Ἰ λ ι ά δ., Ζ. 397) ἦν φοινικικὸν ἵδρυμα.

4) Περὶ τῆς Εὐρώπης ἴδε De Vogüé (*Journal Asiatique*. 1867, Αὔγουστος, σ. 149). — Ἡ Τελχινία Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Λινδία Ἀθηνᾶ εἶναι αἱ αὐταὶ τῇ Ἀστάρτῃ.

5) Περὶ τῆς ν ή σ ο υ Μ α κ ά ρ ω ν ἴδε σχετικὴν σημείωσιν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

6) Περὶ τῶν σχέσεων τῶν Θηβῶν πρὸς τὴν Κρήτην ἴδε Welcker, *Ueber eine Kretischae Colonie in Theben*. 1824.

7) Ἀμφίων ὁ Ἰασίδης (Ὁμήρ. Ὀ δ υ σ. Λ. 283) εἰσάγει τὴν λυδοφρυγικὴν ἁρμονίαν (Stark, *Niobe*, σ. 375).

---

1) Πινδ., Ὀ λ υ μ π., XIV, 5.

2) Stark, *Metholog. Parallelen*, σ. 66.

3) O. Müller, *Orchomenos und die Minyer*, σ. 23.

πλανήτας, οὓς ἐγίνωσκον οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οὓς ἐλάτρευον μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ὡς οὐρανίας δυνάμεις. ἐφορώσας τὰς ἀνθρωπίνους τύχας. Ἡ βαβυλώνιος αὕτη λατρεία εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπὸ τῶν Φοινίκων, τὰ ἴχνη δὲ αὐτῆς οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εἰσι προδηλότερα ἢ ἐν Θήβαις. Ἀλλ' αὐτόθι εὑρίσκομεν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ αὐτὴ λατρεία εἶχε μεταδοθῆ ὡσαύτως ὑπὸ τῶν Φοινίκων τοῖς ἕλλησι ναύταις· διότι ἡ κάτω πόλις, ἥτις, ὡς αἱ πύλαι αὐτῆς δεικνύουσιν, ἦν ἀφιερωμένη ταῖς πλανητικαῖς θεότησιν, ἀνήκει ἀκριβῶς κατὰ τὰς αὐθεντικωτάτας μαρτυρίας νεωτέρᾳ ἐποχῇ, ἧς δὲν δύναται νὰ κρατῇ ἀποκλειστικῶς τὸ φοινικικὸν πνεῦμα. Οὕτως αἱ ἀνατολικαὶ ροπαὶ ἐξηκολούθησαν ἐνεργοῦσαι ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ σιδωνικοῦ πρακτορείου, ὅπερ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὸν πυρῆνα τῶν Θηβῶν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συρροῆς τῶν ἐκ Κρήτης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας ἀποίκων.

Μετὰ τὴν οἰκογένειαν τῶν διδύμων ἀνέρχονται ἐπὶ τοῦ θρόνου οἱ Καδμείωνες, ἀφικνούμεθα δὲ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Λαβδάκου καὶ Λαΐου. Ἡγεμόνες ἐγκληματίαι καταστρέφουσι τὴν χώραν, ὅπερ ὁ μῦθος ἐκφράζει διὰ τοῦ ἐμβλήματος τῆς Σφιγγός, εἰλημμένου ὡσαύτως ἐκ τῆς Ἀνατολῆς. Αἱ καδμεῖαι Θῆβαι βυθίζονται ἐν τῷ αἵματι καὶ τῇ φρίκῃ, ἀλλά, διασπειρώμεναι αἱ θηβαϊκαὶ οἰκογένειαι, πεπροικισμέναι ὑπὸ ἐξαιρέτων ἀρετῶν, προβαίνουσι φέρουσαι μέχρι τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν, ὡς θὰ ἴδωμεν βραδύτερον, νέα σπέρματα πολιτισμοῦ.

Ὁ τῶν Θηβῶν μῦθος συνώψισεν εἰς ἐκφραστικὰς γραμμὰς ἱστορικὰς περιόδους ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διαρκεσάσας. Εἶναι ἡ διδακτικωτάτη εἰκὼν τῆς μεταβατικῆς περιόδου, τῆς μεταξὺ τοῦ πελασγικοῦ αἰῶνος καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐκτεινομένης, ἡ σαφεστάτη δὲ ἱστόρησις τοῦ φοινικικοῦ ἀποικισμοῦ καὶ τῶν ἐπακολούθων αὐτοῦ. Ἐποχαί, οἷαι αἱ ὑπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Κάδμου ἐγκαινιζόμεναι, καταπαύουσι τὰς ἀθῶας τέρψεις τοῦ πατριαρχικοῦ βίου· οἱ νεήλυδες μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνωτέρου τινὸς πολιτισμοῦ κομίζουσιν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἄγνωστα τέως κακά, τὸν δόλον καὶ τὴν βίαν, τὴν ἀνηθικότητα, ἐγκλήματα ἀνήκουσα, τὸν πόλεμον καὶ τὴν πενίαν. Ἡ θεία ὀργὴ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη πονηρία, ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ἀρὰ ἐξακοντίζουσιν ἐκ περιτροπῆς τοὺς κεραυνοὺς αὐτῶν. Αὕτη εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πλειστάκις ὑμνησθεῖσα δυστυχία τῆς φυλῆς τοῦ Κάδμου.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ.

Πολλῶν ἡ δημοσιογραφία ἐπιλαμβάνεται ἑκάστοτε ζητημάτων· εἴτε δ' εἰς ἐπιστήμας ταῦτα ἀνάγονται εἴτε κοινωνικὸν φέρουσι χαρακτῆρα, οὐκ εὐκαταφρόνητον προσκτῶνται ὠφέλειαν ὡς ἐκ τῆς ἐναλλαγῆς διαφόρων γνωμῶν τῶν εἰδότων καὶ τῆς εὐρείας συζητήσεως, τὴν ὁποίαν ἡ δημοσιογραφία, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της, δύναται ἐπ' αὐτῶν νὰ προκαλέσῃ. Ἐν τῷ σταδίῳ τῆς δημοσίας συζητήσεως κατὰ πολὺ ὑστέρησεν ἡ ἀρχιτεκτονική, ἐνῷ πρὸ πολλοῦ ὤφειλε νὰ ἐφελκύσῃ τὴν μέριμναν τῶν ἀληθῶν αὐτῆς ἐργατῶν καὶ τὴν προσοχὴν τῆς κοινωνίας, διότι αὕτη μεγάλως σχετίζεται πρὸς τὴν πρόοδον, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ τῶν λαῶν αἰσθήματος. Φρονῶ δὲ ὅτι μετ' ἐμὲ καὶ ἄλλοι εἰδημονέστεροι μου θέλουσιν ἐξετάσει τὸ ζήτημα ἐμβριθέστερον καὶ ὅτι ἕκαστος τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώμας του θέλει ἐκθέσει, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ τέχνη μεγάλα θέλει πορισθῆ ὠφελήματα. Ἵνα δὲ ἐν ταῖς κρίσεσιν ἡμῶν, ταῖς διατυπωθησομέναις κατὰ τὴν ἐπισκόπησιν ἑκάστου οἰκοδομήματος, καὶ τὴν ἔρευναν τῶν αἰτίων καὶ τῶν περιστάσεων, ὅσαι συνέδραμον πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τοῦ κτιρίου τὴν παράστασιν, καταληπτοὶ καταστῶμεν, ἀνάγκη νὰ προτάξωμεν ἐν ὀλίγοις γενικάς τινας περὶ ἀρχιτεκτονικῆς ἀρχάς, νὰ γνωρίσωμεν δηλονότι πόθεν αὕτη τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν, ποία ἡ τῆς μεγάλης ταύτης τέχνης ἀποστολὴ καὶ πῶς οἱ διάφοροι τῆς οἰκουμένης λαοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον περὶ αὐτῆς ἐσκέπτοντο.

Ἡ ἀρχιτεκτονική, ἥτις πρώτη ἐν ταῖς ὡραίαις τέχναις τάσσεται, ἄρχεται τὰ πρῶτά της ἔργα νὰ κτίζῃ ἀφ' ὅτου οἱ ἄνθρωποι συνῆλθον εἰς κοινωνίαν διὰ κοινῆς τινὸς περὶ θεότητος δοξασίας. Πρὶν ἢ δ' ἐγερθῇ τι τῶν μνημείων, ὅσα τὴν εὕρεσιν ἀληθοῦς ἀρχιτεκτονικῆς μαρτυροῦσιν, ἀδύνατον ἦτο νὰ ὑπάρξωσι πόλεις, ἐφ' ὅσον διὰ κοινῆς τινὸς δοξασίας οἱ ἄνθρωποι δὲν συνδέονται, λαὸν ἀκόμη δὲν ἀποτελοῦσι, διότι τὸ συμφέρον τὸ ὁποῖον χθὲς ἥνωνεν αὐτοὺς, τοῦτο δύναται τὴν ἐπαύριον νὰ τοὺς διαλύσῃ. Θείαν ὅθεν ἡ τέχνη αὕτη ἔχει τὴν καταγωγήν, διότι καὶ τὰ πρῶτά της ἔργα εἰς τιμὴν τῆς θεότητος ἤγειρε, σκοτεινὰ μὲν εἰσέτι, ὡς σκοτειναὶ καὶ αἱ περὶ τοῦ Θεοῦ δοξασίαι των ἦσαν. Ἐνόσῳ ὅμως οἱ λαοὶ πρὸς τὴν ἀνάπτυξίν των χωροῦσι καὶ αἱ θρησκευτικαί των δοξασίαι σαφηνίζονται, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων τότε διὰ χαριέντων ὑπαινιγμῶν τὴν σαφήνειαν εἰς τὸ ἔργον του θ' ἀποτυπόνει. Ὅτε δὲ ὁ ἄνθρωπος τὴν φύσιν, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἐξέπληξεν αὐτὸν διὰ τῶν θαυμαστῶν αὐτῆς θεαμάτων, καλῶς κατενόησε, τότε καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ γίνεται καλὴ καὶ εἰς τὸ ἔργον της ἐφαρμόζει νόμους καὶ ἀναλογίας καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτην τῆς τελειοποιήσεώς της βαθμῖδα φθάνει. Τοιαύτην ἔχει τὴν καταγωγὴν ἡ ἀρχιτεκτονική. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς εἶναι μεγάλη, ὡς θέλομεν ἀμέσως γνωρίσει. Ἂν καθ' ὑπόθεσιν ἡ Αἴγυπτος ἐν τῇ παρελεύσει τῶν αἰώνων ἐλησμονεῖτο, βλέπων τις εἰς τῆς Μέμφιδος τὰς ἐρημίας ὅτι ὑψοῦνται πυραμίδες, τὰς ὁποίας σφίγγες φυλάττουσι, θὰ ἐμάντευεν ὅτι ὑπῆρξεν ἐκεῖ λαὸς θρησκευτικός, εἰς τὸ μυστήριον ἀφωσιωμένος καὶ περισσῶς εἰς τῆς ψυχῆς τὴν ἀθανασίαν πιστεύων. Ἂν δὲ καὶ ἡ Ἑλλὰς τὸ αὐτὸ ἔπασχεν, ἀνευρίσκων ὁ καλλιτέχνης κίονα τῶν προπυλαίων ἢ τεμάχιον τῆς τοῦ Φειδίου γλυφίδος, θὰ κατενόει ὅτι λαὸς εἰς ἄκρον αἰσθηματικὸς καὶ λίαν φιλόκαλος τὴν χώραν ταύτην κατῴκησε, λαὸς τοσοῦτον τὸ καλὸν θεραπεύσας, ὥστε νὰ ἀποθεώσῃ μὲν τὸν ἄνθρωπον, νὰ ἀνθρωπίσῃ δὲ τοὺς θεούς. Ὡσεὶ προησθάνθησαν δὲ τὰ ἔθνη ὅτι μέτρον τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης αὐτῶν θὰ ἦσαν τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τοῦ ποιητοῦ, τοῦ γλύπτου καὶ τοῦ ζωγράφου τὰ ἔργα, ὡσεὶ εἰς τούτους προεῖδον οἱ λαοὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν τοὺς μάρτυρας, Ἀσιανοί τε καὶ Αἰγύπτιοι, Ἕλληνες καὶ Ρωμαῖοι, πάντες ἀνεξαιρέτως τοὺς καλλιτέχνας ὑπερετίμησαν.

Τινὲς ἐκάλεσαν τὴν ἀρχιτεκονικὴν τρόπον τοῦ κοσμεῖν τὰς οἰκοδομάς. Ἀλλ' οὗτοι ἐξήλειψαν ἀπὸ τῶν ὡραίων τεχνῶν τὴν μεγίστην, καθ' ὅτι τὸν ἀρχιτέκτονα ὡς κοσμητὴν καὶ πρόσωπον τριτεῦον παρεισάγουσιν εἰς τὸν ὁρισμόν, τὸ δὲ καλὸν ὡς σύντροφον ἁπλοῦν καὶ μέρος πρόσθετον τοῦ χρησίμου παριστῶσιν.

Ἡ ἀρχιτεκτονική, καίπερ ταῖς ἀνθρωπίναις χρείαις ὑπηρετική, ὁσάκις δὲν εἶναι καθαρῶς θρησκευτικὴ ἢ ἀναμνηστικὴ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοῦ καλλιτέχνου πλὴν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ξηρῶν κανόνων καὶ ἔμπνευσίν τινα καὶ προσέτι τοιοῦτον τοῦ καλοῦ μετὰ τοῦ σκοπίμου συνδυασμόν, ὥστε οὐδὲν νὰ θυσιάζηται τῷ ἑτέρῳ· διότι τὸ ἄσκοπον δυσαρεστεῖ τὴν αἴσθησιν, τὸ δὲ δυσαρεστοῦν αὐτὴν δὲν εἶναι καλλιτεχνία. Τίνι δὲ τρόπῳ τὸ καλὸν ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐπιτυγχάνεται διετύπωσεν ὁ αἰώνιος καλλιτέχνης ἐν αὐτῇ τῇ δημιουργίᾳ τοῦ σύμπαντος διὰ τῆς τάξεως τῆς συμμετρίας καὶ τῆς ἁρμονίας. Τόσην δ' ἔχει σημασίαν ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ ἡ ἁρμονία, ὥστε διάσημοι ἀρχιτέκτονες ὥρισαν αὐτὴν ὡς τὴν μουσικὴν τῆς ἐκτάσεως· καὶ ὡς ἡ μουσικὴ διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν τόνων της παριστάνει ὅ,τι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἀκούσωμεν, ὡς λόγου χάριν τὸν ὕπνον, τὴν ἡσυχίαν κτλ. . . οὕτω καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ διὰ λίθων ἐπιθέσεων καὶ διὰ μαρμαρίνων ὄγκων μεταδίδει ἡμῖν τὰ ὑψηλότατα, λεπτότατα καὶ εὐγενέστατα τῶν αἰσθημάτων, κατορθώνει δηλονότι διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν γραμμῶν της, ὁσάκις τὰ ἔργα αὐτῆς θεώμεθα, νὰ ἐγείρῃ εἰς τὴν ψυχήν μας αἰσθήματα ἐκπλήξεως ἢ μεγαλείου, τρόμου ἢ ἡδονῆς, χάριτος ἢ ἰσχύος.

Ἀλλὰ τὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς κάλλος σχετίζεται καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν καθήκοντός τινος. Ὡς τις εὐκόλως νὰ νοήσῃ δύναται, πᾶν οἰκοδόμημα πολλὰ μᾶς ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν τῆς φύσεως δώρων ἀποφράττει δὲ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς καλλονὰς αὐτῆς· διὸ δίκαιον 'εἶναι ἀντὶ τῶν εὐεργετημάτων, ἅτινα μᾶς στερεῖ, νὰ μᾶς ἀνατ-

μείδη καὶ νὰ ἀντισταθμίζη τὰς ζημίας διὰ καλοῦ οἰκοδομήματος. Αἱ κοινωνίαι δὲν ἐσχηματίσθησαν διὰ νὰ ἀδικῶνται· εἰς αὐτὰς ὀφείλεται σεβασμός, ὅστις εἰς τὸν οἰκοδόμον ἐπιβάλλει νὰ γείνη ἀρχιτέκτων καὶ τοῦ καλοῦ τὴν θεραπείαν νὰ θεωρῇ καθῆκόν του. Καὶ οἰκοδομή τις προσκρούει εἰς ὅλων τῶν θεατῶν τὰ βλέμματα, ὅταν αἰσθάνωνται ὅτι ἤγειρε τις αὐτήν, χωρὶς περὶ αὐτῶν νὰ μεριμνήσῃ.

Πρὸς τῇ τάξει, συμμετρίᾳ καὶ ἁρμονίᾳ ὅρος τοῦ καλοῦ ἀπαραίτητος εἶναι καὶ ὁ χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον τὸ οἰκοδόμημα θὰ προσλάβῃ. Ἂν μακρόθεν ἀπαντήσωμεν οἰκοδομήν, τῆς ὁποίας ἡ θέα εἶναι μετρία ἢ πομπώδης, χαρίεσσα ἢ αὐστηρά, δοκιμάζομεν αἴσθημά τι ἀνάλογον πρὸς ταύτην, διότι ἐμφανίζεται εἰς ἐκείνην πρῶτόν τι τοῦ καλοῦ στοιχεῖον, ἡ ἰδιοτυπία.

Ἂν τέλος δημόσιόν τι κτίριον, ὡς θέατρον, εἰρκτὴ ἢ ναός, τὴν προσοχήν μας ἐπισπᾶται, ἕκαστον αὐτῶν παράγει σύνολόν τι ἐννοιῶν, εἰς μίαν μόνην ἀναγομένων ἐντύπωσιν. Ὑπὸ τὸ δεσμωτήριον, λόγου χάριν, τὸ ἔγκλημα, ἡ τιμωρία, ὁ ἔλεγχος, τὸ ἄλγος, πάντα ταῦτα συγχρόνως εἰς τὴν ψυχήν μας παρουσιάζονται καὶ συγχωνεύονται εἰς κοινόν τι αἴσθημα φόβου. Ὑπὸ τὸ κομψὸν τοῦ θεάτρου περιστύλιον τὸ πᾶν περὶ εὐχαριστήσεως λαλεῖ καὶ τὸ πᾶν προκαλεῖ τῆς εὐζωΐας τὸ αἴσθημα. Ὑπὸ τοῦ ναοῦ τοὺς θόλους διεγείρεται ἡ ἰδέα περὶ τῆς τύχης τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ ζωῆς καὶ ἐν γένει τὸν ἄνθρωπον κατακυριεύει ἡ ἰδέα τῆς θεότητος. Λοιπόν ἐφ' ὅσον αἱ ἰδέαι γενικεύονται, τὸ οἰκοδόμημα ἐκ τῆς ἰδιοτυπίας ἔρχεται εἰς τὸν χαρακτῆρα, ὅστις ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ καλοῦ συνδέεται. Μάλιστα δὲ εἰς τὸν πολύπλοκον τῶν νεωτέρων χρόνων πολιτισμόν, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ εἰδικεύεται, καὶ ὡρισμένον ἑκάστη οἰκοδομὴ ποθεῖ χαρακτῆρα, ἵνα προφανῆ καταστήσῃ τὸν σκοπόν, δι' ὃν ᾠκοδομήθη. Λοιπὸν εἰς μὲν τὴν ἰδιωτικὴν οἰκοδομίαν ἀπαιτεῖται ὁ ὅρος τῆς ἰδιοτυπίας, ὀφείλει δηλαδὴ ὁ ἀρχιτέκτων ἔξωθεν νὰ δηλώσῃ πῶς οἱ ἐνοικοῦντες σκέπτονται.

Εἰς δὲ τὰς οἰκοδομάς, εἰς τὰς ὁποίας κοινή τις ἰδέα τὴν κοινωνίαν προσελκύει, ἀπαιτεῖται ὁ χαρακτήρ, ἡ φυσιογνωμία, δηλαδὴ τοῦ κτιρίου, ἡ ὁποία εἰς τὸν θεατὴν θὰ γνωρίσῃ πρὸς ποῖον ἡ οἰκοδομὴ αὕτη σκοπὸν ἠγέρθη. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ποικίλλει παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς ἀναλόγως τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἅτινα καλεῖται νὰ ἐξυπηρετήσῃ.

Ἐξετάσωμεν ἤδη ἂν ἡ οἰκοδομία τῆς πόλεως ταύτης συμφωνεῖ πρὸς τὰς ἐκτεθείσας ἀρχάς, καὶ ἂν εὑρίσκηται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὴν φύσιν, ἀξιοθαύμαστον ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν καλλονῶν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ μόνος ἀληθὴς καλλιτέχνης ἐπροίκισεν αὐτήν. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν ταύτῃ θέλομεν κατὰ σειρὰν πραγματευθῇ περὶ τῆς νεωδομίας, τῶν δημοσίων κτιρίων καὶ τῆς ἰδιωτικῆς οἰκοδομίας.

Ὁ ναός, ἐπειδὴ οὐχὶ πρὸς θεραπείαν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν, ἀλλ' ὡς ἀνάθημα εὐσεβείας καὶ οἶκος τοῦ θεοῦ μᾶλλον ἀνεγείρεται, εἶναι πάντων τῶν οἰκοδομημάτων τὸ ἰδανικώτατον καὶ τὸ μάλιστα τῇ κυρίως καλλιτεχνίᾳ ἀνῆκον. Διὰ τοῦτο καὶ πᾶσαν ὁ ἀρχιτέκτων τὴν προσοχήν του ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ, πάντα δὲ τὰ περιστατικὰ καλῶς νὰ σταθμίσῃ καὶ τὸ οἰκοδόμημά του διὰ τοιούτου νὰ διαθέσῃ τρόπου, ὥστε ὅλα αὐτοῦ τὰ μέλη πλήρη νὰ ἔχωσι πρὸς ἄλληλα ἁρμονίαν καὶ οἴκοθεν εἰς τὸν θεατὴν τὴν λειτουργίαν των νὰ δεικνύωσιν.

Ὁ ἐν Σταυροδρομίῳ ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος ᾠκοδομήθη κατὰ τὸν κοινὸν τῶν ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν τύπον ἐπὶ σταυροῦ οὗτινος οἱ τέσσαρες βραχίονες εἶναι ὅμοιοι, καὶ τὸν ὁποῖον καλοῦσιν Ἑλληνικόν, θόλος δὲ ἡμισφαιρικὸς καλύπτει τὸ τετράγωνον, τὸ ὁποῖον οἱ τέσσαρες τοῦ σταυροῦ βραχίονες σχηματίζουσιν. Ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου διαγράμματος ὁ ναὸς χαρακτηρίζεται ὅτι εἰς τὸν ρυθμὸν τὸν βυζαντινὸν ἀνάγεται. Τὸ δὲ οἰκοδόμημα τέλειον θὰ ἐλογίζετο, ἂν ἐν ταῖς λεπτομερεστέραις αὐτοῦ μορφαῖς ὁ ἀρχιτέκτων δὲν ἐκαινοτόμει, ἐν ᾧ ψηλαφητὸν εἶχεν ἐνταῦθα τὸ πρότυπον τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, τὴν Ἁγίαν Σοφίαν. Ὅταν κυλινδρικός τις στύλος φέρῃ ἀψιδώματα δύο, ἡ κοινὴ τούτων βάσις εἶναι τετράγωνον, ὅπερ ἑδράζεται εἰς ὑποστήριγμα στρογγύλον. Ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι αἱ τέσσαρες τοῦ τετραγώνου γωνίαι, ἐπειδὴ προέχουσιν ὑπὲρ τὸ γυμνὸν τοῦ κίονος μέρος, φαίνονται ὑποκάτω τοῦ ἄβακος χωρὶς ὑποστηρίξεως καὶ σχηματίζουσιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καλοῦσι φορὰν ὑπόκενον. Οἱ βυζαντινοί, διὰ νὰ διορθώσωσι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο, μετέβαλον τοῦ κιονοκράνου τὴν μορφήν, καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸ τοιαύτην, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἔφερεν εἰς τὸ κέντρον τὸ βάρος τῶν ἀψιδωμάτων. Ἔγλυψαν εἰς τὸ κιονόκρανον φυλλώματα, ἀλλὰ μὲ περιωρισμένην προεξοχήν, ἥτις ἀπὸ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ οὐδὲν ἀφῄρεσε. Καὶ ὑπεχώρησε μὲν ἡ κορινθιακὴ χάρις εἰς καλλονὴν ὀλιγώτερον χαρίεσσαν, ἡ βαρύτης ὅμως ταύτης ἦτο λογισμὸς ἁρμονίας μεταξὺ τοῦ ὑποστηρίγματος καὶ τοῦ πράγματος τοῦ ὑποστηριζομένου. Ἀντὶ νὰ σκεφθῶσιν οὕτω πως καὶ περὶ τοῦ κιονοκράνου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον τὸ κυριώτατον τῆς οἰκοδομῆς ἀποτελεῖ μέλος, ἐπροτίμησαν τὸ ρυθμοῦ κορινθιακοῦ ἑλληνορρωμαϊκὸν κιονόκρανον, ἰσχνὸν μετὰ γεγλυμμένου ὠοειδοῦς κυματίου εἰς τὸ ἄνω τοῦ κοφίνου μέρος, μετ' ἄβακος ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὸ κοινὸν προέχοντος καὶ ἐπὶ τούτου τῶν δύο βαρέων ἀψιδωμάτων ἐπικαθημένων, οὕτως ὥστε, ἡ ὑπόκενος φορά, τὴν ὁποίαν παντοιοτρόπως πρέπει τις νὰ ἀποφείγῃ, καὶ περὶ ἧς διελάβομεν, καταφανεστέρα καθίσταται. Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκουστικὴν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τούτου ἀπέτυχε, διότι, ὡς ἐκ τῆς διατάξεως τῶν διαφόρων ἐπιπέδων, τὰ κύματα, ἅτινα τὸν ἦχον ἄγουσιν, πρὶν ἢ εἰς τὰ ὦτα τῶν ἐκκλησιαζομένων φθάσωσιν, συγκρούονται πρὸς ἄλληλα καὶ μεταδίδουσιν αὐτὸν οὐχὶ εὐκρινῆ, ἀλλὰ συγκεχυμένον. Μεγάλη δὲ ἀρετὴ εἶναι, προκειμένου περὶ ναῶν, θεάτρων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, νὰ προνοῇ τις πρωτίστως περὶ τῆς καλῆς τοῦ κτιρίου ἀκουστικῆς.

Ἄπορον ἐπίσης φαίνεται ἡμῖν διατί τοὺς τέσσαρας στύλους, ἐφ' ὧν ὁ ἡμισφαιρικὸς θόλος στηρίζεται συνέδεσαν πρὸς ἀλλήλους διὰ σιδηρῶν ἑλκυστήρων. Ἐὰν μὲν ἡ στερεότης τοῦ κτιρίου διεσαλεύθη καὶ ἀπειλεῖ κατάπτωσιν, ἀδύνατον εἶναι τὰ λεπτὰ ἐκεῖνα σιδηρᾶ ἐλάσματα νὰ διατηρήσωσι τὴν ἰσορροπίαν, ἐκτὸς ἐὰν ἐκ φόβου μὴ ἐν τῷ μέλλοντι τοιοῦτόν τι συμβῇ, ἐπρονόησαν νὰ ἐξουδετερώσωσι τὰς τῶν θόλων ὠθήσεις. Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὴν ἰδέαν τοῦ κινδύνου εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θεατοῦ μᾶλλον ἐνέβαλον. Διότι τί ἄλλο τοῦτο σημαίνει ἢ ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων, εἰς τὸν ὁποῖον γνωσταὶ εἶναι ἐκ τῶν προτέρων αἱ ὠθήσεις καὶ αἱ ἀντιδράσεις, φρονεῖ ὅτι αὗται μικρότεραι ἐκείνων τυγχάνουσι καὶ ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου ἠθέλησε τὴν εὐστάθειαν νὰ ἰσχυροποιήσῃ; Ἡ φαινομένη στερεότης μεγάλην ἔχει τὴν σχέσιν πρὸς τὸ τῆς οἰκοδομῆς κάλλος, διότι, ὅταν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τὰ ἔργα στερεὰ δὲν εἶναι, ἤ, καὶ ἂν εἶναι, δὲν φαίνονται, καὶ ἂν ἀξιοθαύμαστα κατεσκεύαζέ τις αὐτά, δὲν θὰ μᾶς ἐπετρέπετο νὰ τὰ θαυμάσωμεν, ἐπειδὴ ὁ τοῦ κινδύνου φόβος θὰ κατετάραττε τοῦ καλοῦ τὴν εἰκόνα. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ πρόσοψις τοῦ ναοῦ τούτου στερεῖται καί τινος μεγαλοπρεπείας, τὴν ὁποίαν, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους της ἡ οἰκοδομὴ ἔπρεπε νὰ ἐκφράζῃ. Εἰς τοῦτο δὲ πολὺ συνετέλεσεν ἡ παράλειψις τῆς μεγάλης ἀψίδος, ἥτις ὅλα τὰ μικρότερα καμαρώματα νὰ περιλαμβάνῃ ἐν ἑαυτῇ ὤφειλε καὶ νὰ περιχειλώνῃ, καὶ ἥτις ἔξωθεν τὴν διάμετρον τῶν μεγάλων ἀψίδων, ἐφ' ὧν ὁ τροῦλος ἐπικάθηται, σκοπὸν ἔχει νὰ μᾶς δηλώσῃ. Παρατρέχοντες δὲ τὰς ἐπουσιώδεις λεπτομερείας προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΙ ΗΘΕΛΑ.

Ἤθελα 'ς τὰ οὐράνια νἄμαι λαμπρὸ ἀστέρι,
χρυσῆ λαμπάδα, πάναψε τοῦ ποιητοῦ τὸ χέρι·
κι' ὅταν φυσᾷ κρύος βορᾶς καὶ χύνεται σκοτάδι,
κανένα βράδυ φοβερό, συννεφιασμένο βράδυ,
π' ἀφρίζει καὶ βροντολογᾷ τῆς θάλασσας τὸ κῦμα
κι' ἀνοίγει μέσ' 'ς τὰ στήθιά του τοῦ ναύτη μαῦρο μνῆμα,
ἄχ! ἤθελα νὰ ἤμουνα τοῦ πόλου τὸ ἀστέρι,
τοῦ ναύτη φάρος, πάναψε τοῦ ποιητοῦ τὸ χέρι·
καὶ 'ς τοῦ πελάγου τὰ νερὰ τὰ μουγκριστὰ ἐκεῖνα
γλυκειὰν ἀχτῖνα νὰ κυλῶ, τρεμουλιαστὴ ἀχτῖνα.

Ἤθελα νἄμουνα πουλί, νἄχω φτερὰ σπαθάτα
καὶ νὰ πετῶ γοργὸ γοργὸ 'σὰν ψύσημα τ' ἀγέρα·
νἄναι λημέρι μ' ἀψηλὸ τὰ σύννεφα τ' ἀχνάτα,
κι' ὅλο χαρὰ τὴν ἄνοιξι νὰ ψάλλω νύχτα μέρα.
Κι' ὅποια καρδιὰ 'ς τὴν ξενητειὰ θρηνεῖ γιὰ τὴν πατρίδα,
ἐγὼ μὲ πόνο ἀδελφοῦ 'ς τὸ πλάϊ της νὰ γέρνω,
μὲ τᾶσμά μου νὰ τῆς σκορπῶ παρηγορὶὰ κ' ἐλπίδα,
μὲ τὰ φτερά μου λούλουδα τῆς γῆς της νὰ τὴν φέρνω.

Γιὰ νἄμουν τριαντάφυλλο ποῦ 'ς τὴ δροσιὰ τοῦ Μάϊ
ροφᾷ ζωή, ροφᾷ πνοή, κι' ἀνθίζει καὶ γελάει.
Κι' ὅταν καμμιὰ νέα ψυχὴ τὴν γῆν αὐτὴν ἀφίνῃ,
ἐγὼ στεφάνι νεκρικὸ δροσάτο νὰ τῆς γένω,
ἐγὼ νὰ γέρνω μὲ στοργὴ 'ς τὴ νεκρική της κλίνει,
τὸ μέτωπό της νὰ φιλῶ, μὲ μύρο νὰ τὸ ραΐνω.

Ἀ! ἤθελ' ἄστρο ἢ πουλὶ ἢ δροσερὸ λουλοῦδι
ἢ μὲ τὸ μύρο ἢ μὲ φῶς ἢ μὲ γλυκὸ τραγοῦδι,
μέσ' 'ς τὸ σκοτάδι τῆς νυχτιᾶς τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο,
'ς τὴν πονεμένη τὴν καρδιὰ λίγη δροσιὰ νὰ χύνω.

Κ. Α. Π.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Γαμήλιος περιοδεία à la fin de siècle. — Ἐσχάτως ὁ βέλγος ἀεροναύτης Γεώργιος Τιέλ, τελέσας τὴν τετάρτην 5/17 αὐγούστου τοὺς γάμους αὐτοῦ ἐν Βρυξέλλαις, ἀπῆλθεν ἀμέσως μετὰ τὴν τελετὴν μετὰ τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ συζύγου εἰς Παρισίους — δι' ἀεροστάτου. Τὸ ἀεροπόρον κατῆλθεν ἀσφαλῶς ἐν τοῖς περὶξ τῆς Ἀμβέρσης.

Ἀπάτη ἐν τοῖς καρποῖς. — Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις οἱ ἐξηραμένοι καρποί, ἵνα φαίνωνται καλοὶ τὴν ὄψιν, ὑποβάλλονται ὑπὸ τῶν βιομηχάνων εἰς ἀτμοὺς θείου, οὕτω δὲ ὁ καρπὸς καλύπτεται ὑπὸ λεπτοῦ ὑπολεύκου στρώματος, ὅπερ ἐκλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀδαῶν ὡς στρῶμα σακχάρεως.

«Νοσηροὶ» μαργαρῖται ἐν ὑποβρυχίῳ κλωβῷ. — Ἐν τῇ βάσει βράχου ὑπὸ τὰς θυρίδας τοῦ φρουρίου Μιραμὰρ ἄλλοτε κατοικίας τοῦ μεξικανοῦ αὐτοκράτορος Μεξιμιλιανοῦ, ἐν βάθει 80 ποδῶν κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῶν διαυγῶν ὑδάτων τῆς Ἀδριατικῆς ὑπάρχει εἶδος κλωβοῦ, κατηρτισμένου ὑπὸ ὀστῶν ἐπὶ τῆς παρειᾶς τοῦ βράχου. Ἐν τῷ κλωβῷ ἐκείνῳ εὑρίσκονται ἔνιοι τῶν μεγαλοπρεπεστέρων μαργαριτῶν, ἐξ ὅσων ὑπάρχουσιν, ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀρχιδούκισσαν Σάϊνερ. Οἱ πολύτιμοι οὗτοι λίθοι, μὴ χρησιμοποιηθέντες ἐπὶ μακρόν, ἀπέβαλον τὸν χρωματισμὸν αὐτῶν καὶ «ἐνότησαν», οἱ δὲ πραγματογνώμονες ὁμοφώνως ἀπεφάνθησαν ὅτι τὸ μόνον μέσον ἀποκαταστάσεως τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν στιλπνότητος ἦτο ἡ ἐπὶ μακρὸν καταβύθισις αὐτῶν ἐν τοῖς ὕδασι τῆς θαλάσσης. Ἐπί τινα ἤδη ἔτη αὐτόθι παραμείναντες ἤρξαντο ν' ἀνακτῶσι τὴν προτέραν στιλπνότητα.

Ἡ ἐν Σιμπλὸν σήραγξ. — Αἱ ἐργασίαι τῆς διατρήσεως τῆς ἐν Σιμπλὸν σήραγγος ἤρξαντο ἤδη. Ἡ σήραγξ αὕτη, ἥτις χωρεῖ ἀπὸ τοῦ Βρῖγκ πρὸς Β μέχρι τῆς Ἰζέλλας πρὸς Ν ἔσται ἡ μακροτάτη πάσης ἄλλης ὑπαρχούσης. Τὸ μῆκος αὐτῆς ἔσται 20 χιλιομέτρων. Ὀκτὼ καὶ ἥμισυ ἔτη ἀπαιτηθήσονται διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς.

Ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐν Ἰαπωνίᾳ. — Ὁποίαν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐν Ἰαπωνίᾳ κατὰ διαφόρους αὐτοῦ ἐφαρμογάς, τοῦτο πληροφορούμεθα ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ ἐν Τοκίῳ τῆς Ἰαπωνίας κ. Κατόγκη.

Κατ' αὐτὰς ἐν Ἰαπωνίᾳ εὑρίσκονται ἤδη 1014 τηλεγραφικὰ γραφεῖα, ἐν Τοκίῳ δὲ μόνον ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν τηλεφωνικῶν γραφείων ὑπερβαίνει τοὺς 1000. Ἐσχάτως ἐδοκιμάσθη μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιτυχίας τηλεφωνικὴ γραμμὴ μήκους 560 χιλιομέτρων περίπου ἀπὸ Τοκίου εἰς Ὀσάκαν. Τέλος ἡ ἐκ Τοκίῳ ἠλεκτρικὴ ἑταιρία ἀριθμεῖ οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 1213 μελῶν.

Τὰ θαυμάσια τῆς χλωρίδος. — Ἐν τισι τῶν λειμώνων τῆς Ἀμερικῆς εὑρίσκεται τὸ οὕτω καλούμενον μαγνητικὸν φυτόν, ὅπερ ἀντικαθίστησι τὴν πυξίδα καὶ μεγάλην κέκτηται ἀξίαν διὰ τοὺς ὁδοιπόρους. Τὰ μακρὰ ἐν τῇ βάσει τοῦ καυλοῦ αὐτοῦ φύλλα λαμβάνουσι κάθετον θέσιν καὶ δεικνύουσι τὸν βορρᾶν καὶ τὸν νότον. Ὁδοιπόροι κατὰ ζοφερὰς νύκτας δύνανται νὰ ψαίωσι μόνον τὰ χείλη ἢ τὰς ἄκρας τῶν φύλλων τούτων καὶ οὕτω νὰ καθορίζωσι τὰ σημεῖα τῆς πυξίδος, διευθύνοντες ἀναλόγως τὴν πορείαν αὐτῶν.

Συνταγὴ τοῦ Ὀβιδίου πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ρυτίδων. — Λάβε ἴσα μέρη ἀλεύρου ἐκ κυάμου καὶ κριθῆς καὶ ἀνάμιξον ταῦτα μετὰ ὠμοῦ ὠοῦ. Ὅταν ἡ μάζα καθ' ὁλοκληρίαν σκληρυνθῇ καὶ ξηρανθῇ, μετάτρεψον αὐτὴν εἰς λεπτὴν κόνιν καὶ κατασκεύασον ἀλοιφὴν δι' ἀναλελυμένου λίπους καὶ μέλιτος. Πυκνὸν στρῶμα ταύτης ἐπὶ τοῦ προσώπου τιθέμενον κατὰ πᾶσαν νύκτα ἐθεωρεῖτο ὡς ἐξομαλίζον πᾶσαν ρίκνωσιν καὶ καθιστῶν τὸ δέρμα ἁπαλὸν ὡς τὸ τοῦ βρέφους.

Γάμος ἐν πένθει. — Ἐξερευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς, διερευνῶν εἰσέτι τὴν μαύρην ἤπειρον, ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Μετά τινα χρόνον ἀφίκετο εἰς Παρισίους, ἐν συνοδίᾳ μαύρης συζύγου. «Τί δὲ ἐν τῷ κόσμῳ σὲ ἔπεισεν», ἠρώτησεν αὐτὸν εἰλικρινὴς φίλος, «νὰ συζευχθῇς μαύρην»; Ὁ ἐξερευνητὴς ἀπήντησεν: «Ἦγον πένθος».

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ διαβόλου. — Ἀρχαῖος κατάλογος ἔν τινι βιβλιοθήκῃ τῆς Νέας Ὑόρκης «τῶν πολυτιμοτέρων συγγραμμάτων, ὅσα ἀνάγονται εἰς τὸν Διάβολον, τὴν ἀρχήν, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ», περιλαμβάνει τοὺς τίτλους ὑπερπεντακοσίων τόμων, χωρὶς νὰ θεωρῆται καὶ πλήρης. Ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ φέρει ὡς ἔμβλημα τὴν φράσιν: «Μωροὶ περιφρονοῦσι — Φιλόσοφοι διερευνῶσι» ὡς καὶ τετράστιχον ἐπίγραμμα, οὗτινος τὸ περιεχόμενον εἶναι τὸ ἑξῆς:

«Δυνατὸν ὡς κακὸς νὰ ἐξυβρίζηται ὁ διάβολος, νὰ συκοφαντῆται καὶ ἀναιτίως νὰ κατακρίνηται, ὅτε οἱ ἄνθρωποι, μὴ ἐπιθυμοῦντες ἑαυτοὺς μόνον νὰ αἰτιῶνται, ἐπιβαρύνουσιν αὐτὸν διὰ τῶν πλημμελημάτων, ἅτινα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διεπράξαντο».

Σειρὰ προεισαγωγικῶν παραστάσεων ἐξεικονίζει τὸν Δαίμονα, ὃν τρόπον διαφόρως περιεγράφη ὑπὸ ποικίλων φυλῶν.

Ὁ Αἰγύπτιος δαίμων ἦτο κατὰ τὴν σχετικὴν παράστασιν ὄν τι μεταξὺ κυνὸς καὶ χοίρου, περιπατοῦν ὀρθὸν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων κνημῶν τῇ βοηθείᾳ ῥάβδου.

Ὁ Ἀσσυριανὸς ἔχει σῶμα λέοντος μετὰ πτερῶν, λεπιδώδη τράχηλον καὶ κεφαλὴν δράκοντος κερασφόρου.

Ὁ Σιγκαλικὸς Σατανᾶς εἶναι δικέφαλος μετὰ μεγάλων ὀδόντων καὶ τεσσάρων βραχιόνων, κάθηται ἐπὶ πώλου καὶ ἔχει δηλητηριώδεις ὄφεις ἀνάρριχωμένους ἐπ' αὐτοῦ.

Ὁ γαλλικὸς εἶναι ὁ πρῶτος τῶν ἀρχαίων διαβόλων, ὅστις ἐπιδείκνυσι τὰ τόσον γνωστὰ εἰς ἡμᾶς ἤδη συνδεδυασμένα χαρακτηριστικά. Ἔχει κέρατα, ὦτα ὄνου, οὐρὰν αἰγὸς καὶ ὄνυχας ἀλέκτορος· τὸ σῶμα ὅμως αὐτοῦ καὶ ἡ κεφαλὴ εἶναι ἀνθρώπινα, μετὰ πτερῶν νυκτερίδος προεχόντων ἐκ τῶν ὤμων. Ὁ ἐχθρὸς οὗτος τοῦ ἀνθρώπου, παρίσταται ἐν τῇ σχετικῇ εἰκόνι γρυλλίζων διὰ τοῦ μοχθηροτέρου καὶ διαβολικωτέρου τρόπου, διασκορπίζει δ' ἅμα χρυσίον πρὸς δελεάσιν τῶν θυμάτων καὶ προσέλκυσιν αὐτῶν ἐντὸς τῶν γαμψῶν αὐτοῦ ὀνύχων.

Ἀλλ' ὁ Βεελζεβοὺλ παρεστάθη ὑπὸ ἄλλην πολλῷ εὐγενεστέραν μορφήν. Τούτου σώζεται παράστασις ἐκ τῶν εἰκόνων τοῦ Φαύστου τοῦ Γκαῖτε, ἐν ᾗ φέρεται ὡς εὐγενὴς gentleman, μετὰ κομψῆς περιβολῆς καὶ λεπτότητος περὶ τοὺς τρόπους. Φαίνεται ὅτι ἡ ἀνθρωπότης, προχωροῦσα εἰς τὸν πολιτισμόν, ἐβελτίωσε καὶ τὴν θέσιν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἐχθροῦ ὡς ἐβελτίωσε ἢ τοὐλάχιστον διερρύθμισε τὰς κακίας, δι' ὧν πληρόνει αὐτῷ φόρον.

Ἄλλως κατὰ τὸ ΙΓ' αἰῶνα ὁ ἀγγλικὸς Διάβολος ἦν τρομερὸν θηρίον μετὰ παραμεμερφωμένου σώματος ἀνθρώπου, κερασφόρου κεφαλῆς ταύ-

ρου, οὐρᾶς ὡς ἡ τοῦ ἵππου ἀγοραίας ἁμάξης καὶ τριῶν μόνων δακτύλων ἐν ἑκάστῳ ποδὶ καὶ ἑκάστῃ χειρί.

Ἐν τῷ καταλόγῳ ὑπάρχει καὶ σειρὰ παροιμιῶν ἐφαρμοζομένων ἐπὶ τοῦ διαβόλου.

Φῦλον ἐξαφανιζόμενον. — Ἐν τῶν ἐξαφανιζομένων βαθμηδὸν ἀνθρωπίνων φύλων εἶναι ἐν ἄλλοις καὶ τὸ τῶν νήσων Ἀνδαμὰν (ὀκτὼ νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου). Ἤδη ἀπομένουσι σπάνια μόνον ἄτομα τοῦ φύλου τούτου, μὴ αὐξανόμενα, καθόσον μάλιστα οἱ παῖδες θνήσκουσιν ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ.

Ἐν τῇ ἐν Σικάγῳ Ἐκθέσει. — Ἐν τῶν παραδόξων τμημάτων (μᾶλλον δὲ ἓν περίεργον σημεῖον, διότι θ' ἀποτελέσῃ μόνον ἄτομον ἐν μεγάλῳ σωρῷ) τῆς ἐν Σικάγῳ Ἐκθέσεως ἔσται καὶ τὸ τμῆμα τῆς πειραματικῆς ψυχολογίας, ὅπερ διοργανοῦται ὑπὸ τοῦ κ. Γιάστρωφ. Θ'ἀποτελῆται τοῦτο ἐξ ἐργαστηρίου (laboratoire) ἐν ᾧ ἐπὶ ἓξ ὅλους μῆνας θὰ γίνωνται παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐπισκεπτῶν, ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων, ἐπὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, τῆς ζωηρότητος, τῶν κινήσεων αὐτῶν, τῆς μνήμης κλπ. εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταρτισθῶσι στατιστικαί. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τούτῳ ἐκτίθενται πρὸς τούτοις πάντα τὰ ὄργανα, ἅτινα χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ πειραματικῇ ψυχολογίᾳ, διαγράμματα κλπ. Τὸ ὅλον ἔσται ἱκανῶς ἐνδιαφέρον.

Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς ἑταιρίαις. — Ἡ Βασιλικὴ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισε νὰ γίνωνται: τοῦ λοιποῦ αἱ γυναῖκες δεκταὶ ἐν αὐτῇ ὡς μὴ ἐνεργὰ μέλη (membres titulaires) — τιμή. ἣν ἠρνοῦντο αὐταῖς μέχρι τοῦδε.

Ἡ Γεωλογικὴ Ἑταιρία ὅμως (Geologist's Association) προέβη καὶ περαιτέρω, ἀναδείξασα ἀντιπρόεδρον αὐτῆς γυναῖκα. Ἐν τῇ ἀγγλικῇ γεωλογικῇ ταύτῃ ἑταιρίᾳ συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τῶν γυναικῶν, αἵτινες παρὰ μικρὸν θὰ ἐθριάμβευον, διότι τέσσαρες μόνον ἀπῃτοῦντο εἰσέτι ψῆφοι.

Νέον εἶδος ποδηλάτου. — Οἱ κ. κ. Γουόρμς καὶ Τσβιερζόβσκης ἐφεῦρον νέον εἶδος ποδηλάτου, διακρινόμενον τοῦ συνήθους κατὰ τὸ ἑξῆς, ὅτι ἐνῶ τὰ νῦν δίτροχα ποδήλατα ἔχουσι τὸν ὄπισθεν τροχὸν ὡς κινητήριον, τοῦ προσθίου χρησιμοποιουμένου εἰς διεύθυνσιν τοῦ ποδηλάτου, ἐν τῷ νέῳ τούτῳ ποδηλάτῳ ὁ πρὸς διεύθυνσιν ἅμα καὶ κίνησιν τροχὸς εἶναι ὁ ἐμπρόσθιος, ὁ δὲ ὀπίσθιος χρησιμεύει μόνον ὡς ἔρεισμα καὶ ἔχει μικροτέραν διάμετρον. Πρὸς τούτοις ἐν αὐτῷ ὁ ποδηλατητὴς κάθηται ἐπὶ ἐφιππίου, ὡς ἐπὶ ἵππου, ὄπισθεν τοῦ κινητηρίου τροχοῦ, δύναται διὰ μέσου τροχοπέδης νὰ ἐλαττώσι κατὰ βούλησιν τὴν κίνησιν τοῦ ποδηλάτου καὶ ἐν γένει εἶναι κύριος τοῦ μηχανήματος αὐτοῦ. Τὸ ποδήλατον τοῦτο εἶναι ἐλαφρότερον, ἁπλούστερον, μικρότερον προκαλεῖ ὀλιγωτέραν κόπωσιν καὶ εἶναι ἧττον δαπανηρὸν τοῦ συνήθους.

Ἑρμηνεία τῆς παροιμίας «ὁ κοιμώμενος δειπνεῖ». — Κατὰ τὸν ὕπνον ἡ ἀναπνοὴ εἶναι πολλῷ βραδυτέρα ἢ ἐν καιρῷ ἐνεργείας, ἡ ἐνέργεια τῶν ὀργάνων ἐξασθενεῖ, ἡ ζωϊκὴ θερμότης ἐλαττοῦται καὶ ἡ χώνευσις καταπαύει· τούτου ἕνεκα δὲν αἰσθάνεταί τις καθ' ὕπνον τὴν ὑπὸ τῆς πείνης κέντησιν τοῦ στομάχου. Ἡ ὄρεξις μετὰ μείζονος βραδύτητος ὑπεγείρεται.

Τοῦτο ἐξηγεῖ καὶ τὸ διατί ὁ πολὺ κοιμώμενος δὲν πεινᾷ: τῆς χωνεύσεως ἐπιβραδυνθείσης, ἡ ὄρεξις δύναται νὰ ἐπανέλθῃ μόνον κατόπιν παρόδου ἱκανοῦ χρόνου.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΟΦΩΝ.

Οἱ δραστήριοι ἀπαναίνονται μετὰ μείζονος ἀνυπομονησίας τὴν ἀνίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἐργασίαν.

VAUVENARGUES

Τὸ ὕψος παρὰ τοῖς νεαυξήτοις εἶναι ἡ ἐκδίκησις ἐπὶ τῇ ποταπότητι, εἰς ἣν ἐκυλίσθησαν, ἵνα εἰς ὕψη ἀναχθῶσιν.

RIVAROL.

Ὁ περὶ ἑαυτοῦ ἀμφιβάλλων καλλιτέχνης εἶναι ἰσχυρὸς ἐν τῇ τέχνῃ αὐτοῦ, ὁ δὲ μηδέποτε εἰς ἑαυτὸν ἐμπιστευόμενος εἶναι ἀπολωλώς.

A. DELPIT.

Αἱ πλεῖσται τῶν δυνάμεων τῆς ἡμετέρας ψυχῆς πλέον ταράσσουσι, διὰ τοῦ τρόπου δι' οὗ χρῆσιν τούτων ποιούμεθα, τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ζωῆς παρ' ὅσον ἐξυπηρετοῦσιν αὐτήν.

MONTAIGNE.

Ἡ μοναξία εἶναι συνέντευξις ἐν οἰκειότητι μετὰ τοῦ παρελθόντος.

PH. GERFAUT.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Β'.

(Pontus Euxinus, mare Pouticum. mare nigrum, m : maurum, m : majus κτλ.).

§ 1. Ὁ Πόντος[1] ἢ Εὔξεινος Πόντος εἶνε ἡ θάλασσα ἐκείνη, ἥτις κοινῶς λέγεται καὶ γινώσκεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαύρη θάλασσα[2] κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὅπερ φέρει τὸ κοινὸν ὄνομα Ἄσπρη θάλασσα[3].

Θέσις. Ἡ θάλασσα, περὶ ἧς ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος[4] ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικώτερον καὶ μᾶλλον περιεσφιγμένον καὶ περιωρισμένον τμῆμα καὶ πέλαγος τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Μεσογείου, μεθ' ἧς συνενοῦται διὰ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος[5] καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου (στενοῦ τῶν Δαρδανελλίων). Κειμένη μεταξὺ τῆς 25⁰ 12′ καὶ 39⁰, 26′ μ. α. Π. καὶ 41⁰, 16′ καὶ 47⁰, 10 6. πλ : 6 περιορίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῶν ρωσικῶν ἀκτῶν πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ χερσονήσῳ γνωστῶν χωρῶν.

§ 2. Ὄνομα, φυσιογραφία. Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις ἐκαλεῖτο ἡ θάλασσα αὕτη Πόντος καὶ δὴ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἄξεινος· διότι οἱ πλέοντες ἐν αὐτῷ μεγίστας ἀπήντων δυσκολίας ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν πρὸς τὸ βόρειον στόμιον τοῦ Βοσπόρου Συμπληγάδων, δῆλον ὅτι ἐκείνων τῶν δύο σκοπέλων, οἵτινες συμπληττόμενοι πρὸς ἀλλήλους, συγκρουόμενοι καὶ διιστάμενοι ἐπικινδυνώτατοι τοῖς ναυτιλλομένοις ἦσαν, ἐπειδὴ αὐτοὺς κατὰ τὸν θεσπέσιον ποιητὴν καὶ

νεφέλη ἀμφιβέβηκε κυανέη[7].

Τρικυμίαι αἰφνίδιοι, ἐξηγούμεναι ἐκ τῆς τοῦ ἐδάφους διαπλάσεως (Καυκάσια ὄρη, Στέππαι τῆς νοτίου Ρωσίας) κύματα ὑψηλὰ καὶ μεγάλα, ὁμίχλη παχεῖα κατὰ τὰ παράλια ἰδίᾳ καταφερομένη πυκνοτέρα μέχρι καὶ τοῦ Βοσπόρου ἐξικνουμένη, ἐχθρόξενος καὶ τραχεῖα παραλία[8], ὅρμοι ἀτελεῖς συχνοὶ μετ' ἀκρωτηρίων ἀπὸ τοῦ ἀνατολικωτέρου μέρους, τοῦ Ἱεροῦ Ὄρους, μέχρι τοῦ Βοσπόρου, αὐτὸ τὸ ἀναπεπταμένον τῆς θαλάσσης οὐδεμίαν νῆσον ἐχούσης· ἡ ἀμαυρὰ αὐτῆς καὶ τῶν κυμάτων ὄψις, ὄρη πλήρη δρυμῶν, τὰ προέχοντα μέχρι τῶν παραλίων πυκνὰ δάση, πάγοι κατὰ τὰς παραλίας (ἰδίᾳ τὰς πρὸς Β.)[9] ἡ μεγάλη τῶν ρευμάτων τῶν ποταμῶν καὶ ὁρμητικὴ φορά, ἡ τὰς δυσκολίας τοῦ προσορμίζεσθαι ἐπαυξάνουσα, τὸ δυσχείμερον δὲ καὶ ἡ ἄλλοτε ἀγριότης τῶν περιοικούντων ἐθνῶν μέχρι τῆς Σκυθίας καὶ μάλιστα τῶν Σκυθικῶν[10], ταῦτα καὶ ἄλλα ἦσαν δικαία ἀφορμὴ ὥστε νὰ ὀνομασθῇ ἡ θάλασσα Ἄξενος καὶ νὰ καταστῇ ἄπλους καὶ ἄξενος Πόντος[11].

Ἀλλὰ τῶν Ποικίλων κινδύνων καὶ τῶν κωλυμάτων τούτων μόνον μέγα ἐπιχειρητικὸν καὶ ἔκτακτον Πνεῦμα ἠδύνατο νὰ κατισχύσῃ καὶ τοῦτο ἦτο τὸ ἑλληνικόν. Ἔναυλα ἔτι διετέλουν ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν πλεόντων τὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐπεισόδια καὶ ἄλλα μυθεύματα, ἅτινα ἡ τῶν ἀρχαίων φαντασία ἔπλαττε καὶ ἡ εὐπιστία συνύφηνεν, ἀλλ' οὐχ' ἧττον καὶ ὁ μυθικὸς πλοῦτος τῆς Κολχίδος κτλ. Ἐπὶ τούτοις ἡ Σκυθικὴ ἐρημία μετεβλήθη καὶ διὰ τῆς ἀποικιακῆς τῶν Ἑλλήνων πολιτικῆς ὁ Ἄξεινος ἐγένετο Εὔξεινος. Ὁ Ἡρακλῆς κατὰ τὸν ἀνώνυμον Σχολιαστὴν τῆς τοῦ Διονυσίου Περιηγήσεως (στ. 21) ἠλευθέρωσε τὴν θάλασσαν τῶν πειρατικῶν λῃστειῶν[12], ἀφ' ἑτέρου τὸ πραγματικὸν συμφέρον, ὅπερ προσήνεγκε τοῖς ἐμπορευομένοις ἡ εἰς τὸν Πόντον ἐμπορία, ὑποστηριχθὲν διὰ θυσιῶν καὶ εὐχῶν πρὸς τὸν Οὔριον Δία κατίσχυσεν ὅλων τούτων τῶν φόβων. Ἴωνες ἐκ Μιλήτου καὶ Δωριεῖς ἐκ Μεγάρων εἰσῆλθον εἰς τὸν Πόντον καὶ ἱδρύσαντο σταθμοὺς καὶ ἀποικίας[13]. Ἔκτοτε ἡ κλῆσις Εὔξεινος.

Τοῖς Ἕλλησιν, ἰδίᾳ τοῖς Μιλησίοις ἀπέκειτο ἡ τιμὴ αὕτη· διότι διὰ τῶν πολλῶν ἀποικιῶν αὐτῶν κατέστησαν τὴν θάλασσαν φιλόξενον, ὡς τὸ Αἰγαῖον[14].

§. 3. Περιγραφή. Ἐπιφάνεια, βάθος. Γεωλογία.

Ἡ Μαύρη θάλασσα ἔχει ἐπιφάνειαν 385,000 τετραγ: χιλιομέτρων ἢ 450,000 μετὰ τῆς Μαιώτιδος[15]· ἤτοι εἶνε μικροτέρα μὲν τῆς Βορείου θαλάσσης, τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Κασπίας κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ὑπερέχει ὅμως αὐτῶν κατὰ τὸ βάθος (2,000 μ:)[16]. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ μεγάλη γεωλογικὴ αὐτῆς ἡλικία ἅμα δὲ καὶ ἡ ἔλλειψις νήσων ἐν αὐτῇ. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι αὕτη ἦν συνηνωμένη καὶ ἀπετέλει ἐν ὅλον μετὰ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ἀράλης λίμνης. Τίνα δὲ τὰ αἴτια τὰ τῆς περιστολῆς τῆς μεγάλης ταύτης θαλάσσης καὶ τοῦ χωρισμοῦ αὐτῆς, τίνι τρόπῳ ὁ Πλούτων καὶ ὁ Ἥφαιστος ἐνήργησαν ἐν τῷ χωρισμῷ τούτῳ καὶ ἐν τῇ ἐξάρσει καὶ ὑψώσει τοῦ ἐδάφους τῶν Καυκασίων ὀρέων δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐξετάσωμεν, διότι ἐκφεύγουσιν τοῦ γεωγραφικοῦ κύκλου. Ἀρκεῖ νὰ ὑπομνήσωσεν ὅτι ὁ χωρισμὸς οὗτος καὶ ἡ τῶν Καυκασίων ὕψωσις ἐγένετο ἐπὶ τῆς πλειοκαινικῆς (Pliocänzeit, époche pliocène) ἢ ὑπαπεννίνου λεγομένης ἐποχῆς. Βέβαιον δὲ εἶνε ἐπίσης ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τοῦ συνδέσμου μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐξείνου, ἡ διὰ τῆς διαρραγῆς τοῦ Βοσπόρου συνέβη ἐν ἐποχῇ σχετικῶς μεταγενεστέρᾳ ἢ ὁ χωρισμὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ἀράλης. Ὁ Στράβων μάλιστα καὶ ὁ Διόδωρος[17] σαφῶς τοῦτο διδάσκουσι λέγοντες ὅτι ἡ θάλασσα τοῦ Πόντου ἕνεκα τῶν εἰσβαλόντων εἰς αὐτὴν ἰσχυρῶν καὶ μεγάλων ρευμάτων τῶν ποταμῶν πλεονασμῷ ὕδατος κατακλυσθεῖσα, ἐξεβίασε τὸν πόρον τοῦτον πρὸς ἔκρυσιν. Ἕνεκα τῆς αὐτῆς αἰτίας μέχρι τῆς σήμερον τὰ ρεύματα τοῦ Εὐξείνου ῥέουσι εἰς τὴν Προποντίδα μεθ' ὁρμῆς ἰσχυρᾶς.

§ 4 Θάλασσα. Διαίρεσις αὐτῆς Θερμοκρασία.

Τὴν θάλασσαν τοῦ Εὐξείνου δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν κατ' ἀναλογίαν τῆς Μεσογείου εἰς δύο τμήματα, δυτικὸν καὶ ἀνατολικόν. Καὶ τὸ μὲν δυτικὸν ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν Β τοῦ Βοσπόρου στομίων, ὅθεν ἀναπετάννυται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναπλέοντος ἡ εὐρεῖα τοῦ πελάγους πεδιάς ἐξικνεῖται μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἰνδζὲ-μπουρούν[18] παρὰ τὴν Σινώπην, καὶ τὸ Δυτικὸν ἐντεῦθεν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Τσορὸκ κατὰ τὰς πρὸς Β ὑπωρείας τοῦ Παρυάδρου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον χωρίζομεν τὸν Εὔξεινον καὶ ἐκ Βορρᾶ, ὡς ἀντιστοιχοῦν τῷ νοτίῳ μέρει λαμβάνοντες τὸ ἀκρωτήριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου (Κριοῦ μέτωπον) βαθύτερον εἰσχωροῦν εἰς τὴν θάλασσαν, καίτοι τοῦτο ἀκριβῶς ἀντικρὺ τῷ ἐπὶ τῆς Ν παραλίας Κερεμβὲ μπουρούν (Κάραμβις) κεῖται. Εὐθεῖα ἄρα νοητὴ γραμμὴ ἀπὸ τῆς εἰρημένης πρὸς Β ἄκρας μέχρι τῆς πρὸς Ν ἀγομένη διαιρεῖ τὸν Πόντον εἰς δύο παυμεγέθη ὁπωσδήποτε τμήματα. Οὗτος δὲ ὁ λόγος φαίνεται ἡμῖν δι' ὃν καλεῖται ὁ Πόντος καὶ διθάλασσος[19].

Ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλην διεύθυνσιν παραλληλότροπον δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὸν Πόντον λαμβάνοντες ὡς σημεῖον τὸ μέρος ἐνῷ χωρίζονται τὰ ὕδατα τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ τῶν τοῦ Δανουβίου καὶ τῶν ἄλλων ἀντιμετώπων ποταμῶν τῶν τε πρὸς Β καὶ τῶν πρὸς Ν τουτέστι τὸ Αἰμόνιον ἀκρωτήριον (Ἐμινὲ) πρὸς Δ καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Φάσιος πρὸς Α.[20]. Ἔχει δὲ μῆκος μὲν μέγιστον 635 ν. μιλίων πλάτος δὲ μόλις τὸ ἥμισυ.

Ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης βαίνει κανονικῶς οὕτως ὥστε κατὰ μὲν τὸν μάρτιον εἶνε προσθετέον τὸ σημεῖον + 4⁰ Ρεωμύρου, τὸν ἀπρίλιον 5⁰, διὸ πίπτει πολλάκις καὶ χιών, τὸν δὲ μάιον 8⁰ 9⁰, ὅτε ὁ οὐρανὸς ὑπὸ νεφελῶν καλύπτεται. Κατὰ τὸν ἰούλιον ὅμως καὶ αὔγουστον ἡ θερμότης φθάνει τὸν 20⁰, ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου αὖθις κατερχομένη μέχρι τοῦ νοεμβρίου καὶ δεκεμβρίου, ὅτε ἐπικρατοῦσι βροχαὶ συνεχεῖς. Ὁ χειμὼν βαρὺς καὶ τρικυμιώδης.

§ 5 Χρῶμα αὐτῆς, Κύματα, Ρεύματα, Ἄνεμοι, Νέφη, Ὕδατα, Πῆξις κτλ.—Τὸ χρῶμα τοῦ Εὐξείνου εἶνε βαθὺ κυανοῦν, μελανωπὸν καὶ μέλαν ἐν τρικυμίαις καὶ καταιγίσιν[21]. Ὁ ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὸν Πόντον εἰσπλέων ἀμέσως ἔχει ὀφθαλμοφανῆ τὴν διαφορὰν τῆς ἀτμοσφαίρας, τοῦ χρώματος τοῦ τε οὐρανοῦ καὶ τοῦ ὕδατος[22]. Ἡ θάλασσα εἶνε ἡσυχωτέρα κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἄλλας ἐποχὰς αἰφνιδίως ἐκρήγνυνται καταιγίδες ἰσχυραί, κύματα ὑψηλὰ σφοδρὰ ἐγείρονται καὶ φοβερὰ ἕνεκα καὶ αὐτοῦ τοῦ χρώματος καὶ τῆς ὁρμῆς, μεθ' ἧς ῥήγνυνται ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ τοῦ βράχου. Τὰ κύματα ἀγριοῦνται, τὴν νύκτα δὲ ἰδίᾳ βρονταὶ σκληραὶ καὶ ἀστραπαὶ προμηνύουσιν ἔκρηξιν τρικυμίας καὶ κινδύνων[23] τοσούτῳ μᾶλλον μεγαλειτέρων ὅσον ἡ θάλασσα εἶνε περικεκλεισμένη καὶ οὐχὶ ἀναπεπταμένη πρὸς δὲ ἄνευ προφυλακτικῶν π. χ. νήσων, λιμένων ἰδίᾳ κατὰ τὰ νότια παράλια δι' ὀρέων κατανιφομένων ἀεὶ περιέχεται[24].

Τὰ Ρεύματα σφοδρότερα καθίστανται οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν ἀνέμων, οἵτινες ἐκ τῶν στεπωδῶν μερῶν τῆς Ν. Ρωσίας, Καυκασίων καὶ τῶν τῆς Ἀσίας προέρχονται ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν ἰδιαίτατα κατὰ τὴν τῆξιν τῆς χιόνος. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶνε ὅτι οὐδόλως ἐπικρατοῦσιν ἐν τῷ Εὐξείνῳ παλίρροιαι, ἄρα ἡ θάλασσα αὕτη δὲν περισπᾶται ὑπὸ ἀμπώτεων καὶ πλημμυρίδων, ὡς ἡ Μεσόγειος ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ τῶν Σύρτεων[25]. Ἕνεκα δὲ τούτου ἡ ἀκατάπαυστος τῶν παραλίων ἐν τοῖς παραποταμίοις πόλεσι (Σουλινᾶ, Ἄκκερμαν, Χερσῶνι, Ταϊγανίῳ κλ) δίαμμος χώρα, ἥτις οὐ μικρὰς παρεμβάλλει εἰς τὴν ἐμπορίαν δυσκολίας καὶ εἰς τὴν τῶν ἀτμοπλοίων συγκοινωνίαν διευκολυνομένην μόνον διὰ τεχνικῶν μέσων[26].

Τὰ ρεύματα κυρίως κινοῦνται ἐκ Β. πρὸς Ν. κατὰ μῆκος πρὸς Δ. Τὰ δ' ἐκ τῆς Μαιώτιδος μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Κιμ. Βοσπόρου λαμβάνουσι τὴν πρὸς ΝΔ διεύθυνσιν καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια. Κατὰ τὸν ροῦν ἑνοῦνται μετὰ τῶν ρευμάτων, ἅτινα παράγονται ἐκ τῆς εἰσροῆς τῶν ὑδάτων τοῦ Δνειπέρου, τοῦ Βούγου καὶ τοῦ Δνειστέρου οὕτω δὲ συρροίας ἐν αὐτοῖς οὔσης σχηματίζεται ἰσχυρότατον πρὸς Ν διευθυνόμενον ρεῦμα. Ὁ στενὸς τοῦ Θρ. Βοσπόρου πορθμὸς δὲν δύναται νὰ ὑποδεχθῇ βεβαίως τὸν ἄφθονον καὶ ὁρμητικὸν εἴσρουν τοῦ καταφερομένου ρεύματος ὅλον, ὥστε μέρος αὐτοῦ προσπίπτει εἰς τὰ νότια παράλια, ἔνθα αἱ τῶν ποταμῶν ἐκβολαὶ ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Τσορὸκ Οἱ ποταμοὶ οὗτοι ὀλίγην ἀντίστασιν παρέχοντες ἐνδυναμοῦσι τὸ ρεῦμα ὅπερ οὕτω ἐξακολουθεῖ τὴν πρὸς ΒΑ, διεύθυνσιν, ὅτε πάλιν διὰ τῶν ἀνατολικῶν ποταμῶν (Φάσιος), μείζονα προσκτώμενον ταχύτητα, φέρεται πρὸς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον. Ἐντεῦθεν πάλιν ἄρχεται ἡ προτέρα κίνησις καὶ τὸ ρεῦμα παλιρροεῖ[27].

Ἄνεμοι συνηθέστεροι εἶνε οἱ Νότιοι καὶ οἱ νοτιοδυτικοὶ οἵτινες μόλις ἀπὸ τοῦ ἰουνίου μέχρι τοῦ τῆς 15 αὐγούστου δὲν πνέουσι[28].

Νέφη ἐπικρατοῦσι πολλά, ὁ δὲ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν, καὶ ὁμίχλη πυκνὴ σκεπάζει τὴν θάλασσαν πολλάκις λίαν ἐπικίνδυνος τοῖς ναυτιλλομένοις.

Ἡ τοῦ Ὕδατος ποιότης διαφέρει πολὺ τῆς τῶν λοιπῶν θαλασσίων ὑδάτων. Ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς τῶν ποταμίων ὑδάτων εἴσρους ἐν τῷ Εὐξείνῳ καθίστησιν οὐ μόνον τὸν διὰ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ ἔκρουν ἰσχυρὸν ἀλλὰ καὶ τὴν θάλασσαν ἧττον ἁλμυράν. Ὁ Ἀρριανὸς ὀρθῶς λέγει:[29] «ὁ πᾶς Πόντος πολύ τε γλυκυτέρου τοῦ ὕδατός » ἐστιν, ἤπερ ἡ ἔξω θάλασσα, καὶ τούτου αἴτιον οἱ ποταμοί εἰσιν οὔτε » πλῆθος οὔτε μέγεθος σταθμητοὶ ὄντες. Τεκμήριον δὲ τῆς γλυκύτητος, » εἰ τεκμηρίων δεῖ ἐπὶ τοῖς αἰσθήσει φαινομένοις ὅτι πάντα τὰ βοσκή» ματα προσοικιοῦντες τῇ θαλάσσῃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατάγουσι καὶ

» ἀπ' αὐτῆς ποτίζουσι· τὰ δὲ πίνοντά τε ἡδέως ὁρᾶται καὶ λόγος κατέ-
» χει ὅτι καὶ ὠφέλιμον αὐτοῖς τοῦτο τὸ ποτόν ἐστι τοῦ γλυκέος μᾶλ-
» λον[30]». Ἡ τοῦ ὕδατος τοῦ Εὐξείνου ἁλμυρότης εἶνε 1, 8 τοῖς ἑκατὸν ἥττων τῆς τῆς Μεσογείου ὀλιγωτέρα.

Ἡ ὀλίγη ἁλμυρότης τοῦ ὕδατός συνεπάγει ἐνίοτε καὶ τὴν πῆξιν κατὰ τὰς παραλίας, ἥτις ἐπαυξάνει καὶ τὰς δυσκολίας τοῦ πλεῖν καὶ τοῦ προσορμίζεσθαι. Οἱ τῆς Μαιώτιδος λιμένες μάλιστα ἕνεκα τῆς τῶν ὑδάτων γλυκύτητος καὶ τοῦ βορειοτέρου κλίματος τὸν χειμῶνα πήγνυνται (Δεκεμβ—Ἀπριλ.) καὶ ἕνεκα τούτου καθίστανται ἀπρόσιτοι, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ Κερδζίου (Παντικαπαίου) συνεχῶς ἰσχυρότατον ρεῦμα πρὸς τὸν Εὔξεινον καταφερόμενον συντείνει πρὸς τοῦτο. Ἕνεκα δὲ τῶν προσχώσεων τῶν ἐκ τῶν μεγάλων ρευμάτων τῶν ποταμῶν ἐν γένει πᾶσα ἡ πρὸς Β παραλία καθίσταται, ὡς καὶ ἡ τῆς Μαιώτιδος, ἀβαθὴς καὶ τεναγώδης, ὥστε ἡ ἀτμοπλοΐα κινδυνεύει ἐνταῦθα τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οἵους καὶ ἐν ταῖς πρὸς Β τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης θαλάσσαις τῇ Βορείῳ δηλονότι καὶ τῇ Βαλτικῇ.

Ἡ πῆξις αὕτη τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Κυμμερίου Βοσπόρου ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν λοιπῶν παραλίων συνέβη καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Νεοπτόλεμος π. χ. ὁ τοῦ Μεγάλου Μιθριδάτου (τοῦ ϛ') στρατηγὸς ἐπολέμησε τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τοῦ πεπηγότος Κιμ. Βοσπόρου ἱππομαχῶν[31].

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Σύναρθρον τὸ ὄνομα· εἰδικῶς ὁ Εὔξεινος. Ὅρ. Στ. Βυζ. ἐν λ. (ἔκδ. Meineke), θάλασσα ἡ τοῦ Εὐξείνου, Εὔξεινος θάλασσα.

2) Τουρκ. Καρὰ-δενίζ, ἀραβ. Μπάχρι-σιγιάχ, γαλλ. Mer noire, ρωσ. Tsernoje-more καὶ ἐν ἄλλαις γλώσσαις κατὰ μτψσιν.

3) Ἄκ-δενίζ, Μπάχρι-σεφήδ. Τὸ ὄνομα Ἀρχιπέλαγος δὲν εἶνε ἑλληνικόν.

4) Ἐν τῇ συντάξει τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν εἴχομεν παρ' ἡμῖν οὔτε τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν τοῦ Pauly οὔτε τὴν τὴν γεωγραφίαν τοῦ Forbiger οὔτε τὴν ἔκδ. τῶν Μικρῶν Ε. Γεωγράφων οὔτε τὴν φυσικὴν Γεωγραφίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου τοῦ Dureau de la Malle 1807 οὔτε τὴν Ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τοῦ Raoul Rochette. Ταῦτα πρὸς γνῶσιν τῶν ἐπιεικῶν ἀναγνωστῶν. Τὸ ἄρθρίδιον ἡμῶν κατεστρώσαμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδιδαγμένων, ἅτινα προσηκόντως ἀνεπτύξαμεν ἐνταῦθα.

5) Ἐντεῦθεν καὶ τὸ ὄνομα ὡς πρὸ τοῦ Πόντου κειμένη.

6) Μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δών. Καὶ τὴν Μαιώτιδα παρελάβομεν ἐν τῇ καταμετρήσει.

7) Ὁμ. Ὀδ. Μ. 75 πρβλ. Στραβ. Ζ, 319. Ἐντεῦθεν καὶ Κυάνεαι-νέων. Εὐρ. Μηδ. 1263 «κυανεᾶν Συμπληγάδων ἀξεινωτάτην συμβολὰν πετρᾶν» καὶ φ. Τ. 124 «δισσὰς συγχωρούσας πέτρας Εὐξείνου» 421 «πέτρας συνδρομάδας»· ἐν Μηδ. 433 «διδύμους πέτρας»·

8) Πρβλ. ὅτι καὶ ἡ Σαλμυδησσὸς μητρυιὰ νεῶν καλεῖται.

9) Ἡροδ., Δ', 28 «ἡ δὲ θάλασσα πήγνυται, καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος.....»

10) Στράβ. Ζ'. 298 « Σκυθικῶν, ξενοθυτούντων καὶ σαρκοφαγούντων καὶ τοῖς κρανίοις ἐκπώνασι χρωμένων».

11) Στράβ. Αὐτόθι, Πρβλ. Ἰφ. Τ. 392 πρώτη Στρ:

Κυάνεαι κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσας
ἵν' οἴστρος ὁ ποτώμενος Ἀργόθεν
Ἄξενον ἐπ' οἶδμα διεπέρασε
Πρβλ. καὶ 437 «ἄξεινον κατὰ πόντον».

12) Πρβλ. καὶ τὴν κατὰ τῶν Ἀμαζόνων στρατείαν τοῦ Θησέως παρ' Ἰσοκρ: Παν: 651α, Διοδ: Δ' 16. Πρβλ. περὶ Ἡρακλέους καὶ Ἀμαζόνων Εὐρ: Ἡρ: Μαιν: 408—411.

13) Στράβ. Ζ, 299 «Ὕστερον δ' Εὔξεινον κεκλῆσθαι τῶν Ἰώνων ἐν τῇ παραλίᾳ πόλεις κτισάντων» Ὁ Σκύμνος στ. 733—36:

Οἱ Μιλήσιοι
πλείστας ἀποικίας γὰρ ἐξ Ἰωνίας
ἔστειλαν εἰς τὸν Πόντον, ὃν, πρὶν Ἄξενον
διὰ τὰς ἐπιθέσεις λεγόμενον τῶν βαρβάρων
προσηγορίας ἐποίησαν Εὔξεινον τυχεῖν.

14) Τὰ περὶ φοινικικῶν ἀποικιῶν ἐν Εὐξείνῳ δημοσιευόμενα ἐν μέσῃ Κωνσταντινουπόλει φαίνονται ἡμῖν λίαν παρακεκινδυνευμένα, καὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀφιστάμενα. Ὑπῆρξαν φοινικικαὶ ἀποικίαι ἐν τῷ Πόντῳ; Ἡ Ἡράκλεια τοῦ Πόντου (ἡ ἄλλως Ποντικὴ ἢ Ποντοηράκλεια ἤτο φοινικικὴ ἀποικία; ἡ σπουδαιοτάτη Σινώπη ἐπίσης φοινικική; Πῶς; Ὅτι ἡ Σινώπη ἦν πρὸ τοῦ ἀποικισμοῦ τῶν Μιλησίων φοινικικὴ ἀποικία ἢ ἐμπορικὸς σταθμὸς εἶνε ἐσφαλμένη γνώμη. Τίνες αἱ πρὸς τοῦτο ἀποδείξεις; Τὰ περὶ φοινικικῶν ἐν Εὐξείνῳ ἀποικιῶν εἶνε ἀβέβαια, ἐκ τῶν γενομένων δὲ μέχρι τοῦδε ἐρευνῶν ἀσφαλέστατον ἱστορικὸν καὶ γεωγραφικὸν πυρῆνα ποριζόμεθα ὅτι οἱ Φοίνικες δὲν προέβησαν πολὺ πέραν τῶν περὶ τὸν Θρ: Βόσπορου παραλίων, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἔκτισαν πέραν τοῦ Βοσπόρου ἀποικίας. — Νέαν Τύρον(;); ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου οὐδεμίαν ἡμεῖς τοὐλάχιστον γινώσκομεν οὐδ' ἐν τοῖς ἀρχαίοις γεωγραφικοῖς χάρταις σεσημασμένην. Μήπως εἶνε ἡ πόλις τῶν Τυρανῶν Τύρας ἡ τῷ ποταμῷ ὁμώνυμος; Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πόλις αὕτη δὲν ἦτο φοινικικὴ ἀποικία. Ἀλλαχοῦ ζητητέον φοινικικὰς ἀποικίας (Πρβλ. Στέφ: Β. ἐν λέξει Τύρας, καὶ Τύρος). Ἄλλως διατί ὁ ἄριστος Στράβων σιγᾷ τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῶν ἐν Εὐξείνῳ ἀποικιῶν, ἐνῷ περὶ τῶν ἄλλων τοσοῦτον λόγον ποιεῖται (Λιβύης, Ἱσπανίας). Ὅτι δὲ πόλις Τύρος ὑπῆρχεν ἀποικία Τυρίων (:) εἶνε παρανόησις λάθους ἐν αὐτῇ τῇ πρωτοτύπῳ πηγῇ, ἣν ἄνευ κριτικῆς οἱ μεταγενέστεροι μετέγραψαν. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἄλλοτε ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, ὅταν παρὰ τὴν βιβλιοθήκην ἡμῶν εὑρεθῶμεν. Νύξιν μόνον τοῖς ἐπαΐουσι παρέχομεν ἐνταῦθα.

15) Ὁ Στράβ, ἐν 125· «ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων σταδίων. Παρομοιάζεται ἡ περίμετρος Σκυθικῷ τόξῳ ἐντεταμένῳ. — Μέτιθι τὰ αὐτόθι.

16) Ἐνταῦθα δύναται ὁ γεωγραφῶν νὰ παραβάλῃ τὴν βαθομετρικὴν κατάστασιν τοῦ Εὐξείνου τῇ τῆς Κασπίας, Ἀζοφικῆς Μεσογείου ὡς καὶ τὴν ποιότητα τοῦ ὕδατος. Τὸ ἀπὸ τῶν παραλίων τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου μέχρι τῶν στομίων τοῦ Δανουβίου (δηλ'' ΒΔ) καταμετρηθὲν παράλιον βάθος ποικίλλει ἀπὸ 30—65 μέτρων. Πρβλ. Ὠκεανογραφίαν τοῦ *Boguslavski*.

17) Στράβ 49, 51, 52 Διόδ. Ε', 47. Ἐκ τῆς Γεωλογίας ἐξηγητέον τοῖς μαθηταῖς τὰ τῶν ἐποχῶν.

18) Λεπτὴ ἢ Συριὰς Ἄκρα.

19) Διον: Περιηγ. στ. 146—156, ὅπου φέρεται:

καὶ Πόντον ἴδοις διθάλασσον ἐόντα.

Πρβλ. καὶ Στράβ. Β, 124 «ἔστι διθάλαττος τρόπον τινὰ οὗτος (ὁ Εὔξεινος)».

20) Ἐν τοιαύται. περιπτώσεσι θεωροῦμεν καὶ τὸν Καύκασον ὡς ἰσθμὸν χωρίζοντα δύο θαλάσσας καὶ ἑνοῦντα δύο ξηρὰς (Ὅρα χάρτας).

21) Πρβλ. Ἐρυθρὰν θάλασσαν, Κίτρινον Ποταμόν κτλ.

22) Ἐφ' οἷς ἀπεκλήθη ὑπὸ τῶν Μογγόλων Τατάρων, Βενετῶν καὶ Γενουαίων Μαύρη.

23) Πρβλ. Περίπλ. Ἀρριανοῦ 6.

24) Αὐτόθι.

25) Ἡ ὕψωσις ἐν τῷ Ἀδρίᾳ εἶνε ἡμίσεος μέτρου ἐν δὲ τῇ θαλάσσῃ τῶν Σύρτεων μέχρι δύο. Πρβλ: *Seltmann* Elle und Flut. σ. 8.

26) Ἕνεκα τούτου καὶ τὰ ἐν τῇ Μαιώτιδι τεναγη.

27) Περὶ τῶν ἐτησίων Πόντῳ ἐκ Β—ΒΑ ὅρα Πλίν. N. Hist. B, 127. Περὶ δὲ τῶν ρευμάτων ὅρα Στράβ. Α'. 55.

28) Πρβλ. καὶ τοὺς ἐν Μεσογείῳ πνέοντας τακτικοὺς καὶ ἀτάκτους ἀνέμους πρὸς τοὺς διδασκομένους.

29) Π. Ε. Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἔκδ. ὑπὸ Νεοφ. Δούκα Τόμ. Γ', σ. 216.

30) Τοῦτο παρετηρήσαμεν καί ἡμεῖς καὶ ἐν ταῖς παραλίαις τῆς Θράκης ταῖς πρὸς τὸ Αἰγαῖον. Καὶ τὸ κρέας καθίσταται νοστιμώτερον πράγματι.

31) Μέτιθι τὰ παρὰ Στράβ Β', 73. Καὶ ὁ Ἡρόδ. «Δ', 28 ἡ δὲ » θάλασσα πήγνυται καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος καὶ ἐπὶ τοῦ κρυ- » σταλείου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι» στρατεύονται.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΠΑΜΕΙΡΟΣ.

[Τοποθεσία—Ὄνομα καὶ γεωγραφικαὶ λεπτομέρειαι—Κονιορτὸς—Στέππαι—Κλίμα—Ζωικὸν βασίλειον—Ποταμοὶ—Αἴμναι—Νῆσοι—Κάτοικοι—Τροφὴ—Χαρακτηριστικὰ— Χαρακτὴρ — Βίος — Ἱστορικαὶ σημειώσεις].

Καθ' ἣν στιγμὴν τοσοῦτος γίνεται λόγος περὶ τοῦ Παμείρου καὶ τῶν περὶ τούτου ἀμφισβητήσεων τῶν Ρώσων καὶ Σινῶν, αἱ κατωτέρω πα-

ρατιθέμεναι περὶ τούτου λεπτομέρειαι ἱκανὴν παρέχουσι σκιαγραφίαν τοῦ τμήματος τούτου τῆς κεντρώας Ἀσίας, ὅπερ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «στέγη τοῦ κόσμου» ὑπέρκειται τῶν κτήσεων διαφόρων κρατῶν καὶ ἀποτελεῖ βαρυσήμαντον στρατηγικὸν κέντρον.

Τὴν θέσιν τοῦ Παμείρου καθορίζει ὁ Γουλιέλμος Γκάϊγκερ, ἔχων ὑπ' ὄψει πάσας τὰς μέχρι τοῦδε ἐρεύνας, διὰ τῶν ἑξῆς: Τὸ δυτικὸν τμῆμα τοῦ σινικοῦ κράτους ἀποτελεῖ λεκάνην, περιοριζομένην πρὸς Β μὲν ὑπὸ τοῦ Τιὲν-τσὰν τοῦ «οὐρανίου ὄρους», πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τοῦ Κουὲν-λύν. Ὁ ποταμὸς Ταρύμ, διασχίζων τὴν λεκάνην ταύτην ἐκ Δ πρὸς Α καταλήγει ἐν τῇ ἐρήμῳ Γκόβη. Ἐν τῷ τῶν πηγῶν αὐτοῦ τμήματι κεῖνται αἱ πόλεις Καζχὰρ καὶ Ὑαρκάνδη, ἤτοι τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ Τουρκεστάν, ὅπερ πράγματι τουρκικὸν ἔχει πληθυσμόν, ἀλλὰ τελεῖ ἤδη ὑπὸ τὴν σινικὴν κυριαρχίαν. Διὰ τῆς πρὸς ἄλληλα λοιπὸν πρὸς Δ προσεγγίσεως τοῦ Τιὲν-τσὰν καὶ τοῦ Κουὰν-λύν, καθόσον στρέφεται τὸ μὲν πρῶτον πρὸς Ν τὸ δὲ δεύτερον πρὸς Δ ἡ λεκάνη τοῦ τοῦ Ταρὺμ περατοῦται ἐκ Δ, τὸ δὲ ἔδαφος, ἐν τῷ ὁποίῳ συνεννοῦνται ἐπὶ τέλους αἱ δύο ὀροσειραί, διακρίνεται διὰ τοῦ ὀνόματος Πάμειρος. Μετὰ τοῦ ἐδάφους τούτου συνδέονται καὶ τὸ Καρακορούμ καὶ τὰ Ἱμαλάϋα, ἅτινα πρὸς τὴν δυτικὴν ἄκραν μεγάλην πρὸς Β σχηματίζουσι καμπὴν ὡς καὶ τὸ ἀπὸ ΝΔ προεκτεινόμενον Ἰνδοκοῦχον.

Ἡ λέξις Π α μ ὶ ρ (Π ά μ ε ι ρ ο ς) εἶναι τουρκοταταρικὴ καὶ σημαίνει κατὰ λέξιν ἀκατοίκητον ἔρημον. Ἐν τῷ στόματι τῶν πέριξ κατασκηνούντων νομάδων ἡ ἐρημία αὕτη καλεῖται Μ π ά μ-ι-ν τ ο υ ν ᾳ ἤτοι σ τ έ γ η τ ο ῦ κ ό σ μ ο υ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι 140,000 τετρ. χιλιομέτρων καὶ ἔχει μέσον ὕψος ἐπέκεινα τῶν 4,000 μέτρων, ἀποτελοῦσα κατὰ συνέπειαν ἓν τῶν ὑψηλοτάτων ὀροπεδίων τῆς γῆς γῆς, ὅπου αἱ λίμναι καὶ κατ'αὐτὸν τὸν ἰούλιον εἶναι παγωμέναι, ὅπου ὁ ἀὴρ εἶναι τόσον λεπτός, ὥστε τὸ αἷμα δύναται νὰ ῥέῃ ἐκ τῶν πόρων. Μόνον σποραδικῶς ἀπαντᾷ ὀλίγη χλόη, αἱ δὲ ὁδοὶ ἄγουσιν εἰς κρημνούς, ἐκ τῶν ὁποίων φονικὴ κατακρήμνισις διαρκῶς ἐπαπειλεῖ.

Ὁ ἐν τοῖς μέρεσι τούτοις ἀὴρ εἶναι ἐκτάκτως καθαρός, ξηρὸς καὶ ἀραιός, οἱ ἀνώτατοι βαθμοὶ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψύχους εἶναι σπουδαῖοι, φοβεροὶ δὲ χιονοστρόβιλοι καὶ νέφη κονιορτοῦ ἐπικρατοῦσιν, ἀνακόπτοντα τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων καὶ τῶν ἔστιν ὅτε αὐτόθι κατασκηνούντων νομάδων. Εἶτα ὁ ἥλιος ἐμφανίζεται ὡς μέγας, ἀμαυρὸς καὶ ἀλαμπὴς δίσκος, τοῦθ' ὅπερ κατὰ τὸν ῥῶσον ἐξερευνητὴν Φετσέγκον ἦτο συνέπεια τοῦ ὅτι «ὁ ἀὴρ εἶναι πλήρης λεπτῆς κόνεως, διαπερώσης τὰ πάντα καὶ συγκαλυπτούσης τὸ ἔδαφος ὡσεὶ διὰ τάπητος». Τὸ φαινόμενον τοῦτο παραπλησίως ἐξεικόνιζε τῷ 1795 καὶ ὁ περιηγητὴς Δανίβεης, λέγων: Ἀνεξήγητος κονιορτὸς περὶ οὗ οὐδεὶς γινώσκει πόθεν προέρχεται· πίπτει ὡς βροχὴ καὶ καθίστησιν ἀφόρητον τὸ φθινόπωρον εἶναι δὲ τόσον πυκνός, ὥστε ἀδυνατοῦσι νὰ διέλθωσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες δι' αὐτοῦ καὶ διαρκεῖ ἐνίοτε ἐπὶ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἡμέρας».

Ὀλίγαι ἐκ στεππῶν κοιλάδες ποιοῦνται ἐξαίρεσιν. Ἐν κοιλάδι παρὰ τὴν λίμνην Σιριγκὸλ, εἰς ὕψος 3,100 μέτρων σπείρονται κριθὴ καὶ κύαμοι. Ἐν προέχουσι θέσεσι εὑρίσκονται δενδρύλλια, ἰτέαι καὶ βραχεῖαι σημύδαι. Ἐν τοῖς μέρεσι Σουνιὰν, Ροσὰν καὶ Δαρβὰς μάλιστα ἐπεικρατεῖ ὑγεινότατον κλίμα. Αὐτόθι κατὰ τὴν τῶν ἰθαγενῶν ἔκφρασιν διπλασίαν τις ζῇ ζωὴν τοσοῦτο τὸ γῆρας εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει τις ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις. Ὁ χειμὼν δὲν διαρκεῖ τόσον, ὅσον εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ Παμείρου στέππας, τὸ δὲ θέρος εἶναι θερμὸν καὶ ξηρόν. Ἄλλως ὅμως τὸ κλίμα εἶναι τραχύ, ὁ χειμὼν δριμὺς καὶ μακρός. Ὅτε κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1834 ἐπεσκέψατο ὁ Τζὼν Γοὺδ τὸν Μέγαν Πάμειρον, ὅλα τὰ ὕδατα ἦσαν παγωμένα, χιονοσκέπαστα δὲ τά τε ὄρη καὶ αἱ κοιλάδες καὶ ὁ ἐν τῇ λίμνῃ Σορ-γκὶολ πάγος εἶχε πάχος $^3/_4$ τοῦ μέτρου.

Τὸ ζωικὸν βασίλειον εἶναι σχετικῶς πλούσιον. Ὁ Σαιβέρτζωφ εὗρεν 120 εἴδη πτηνῶν εἰς ὕψος, καθ' ὃ αἱ Ἄλπεις παρέχουσι μόνον 12. Πρὸς τούτοις εὗρε 20 ἤδη θηλαστικῶν, 6 εἴδη ἰχθύων καὶ ἐν τέλμασιν εἰς ὕψος 4230 μέτρων ? εἴδη ἀμφιβίων. Ἐν ταῖς ἐλώδεσιν ἀκταῖς τῶν λιμνῶν παρετηρήθησαν καὶ ἴχνη καμήλων, λαγωῶν, ἐλάφων, ἀλωπέκων, ἄρκτων, λύκων, λυγκέων καὶ λεοπαρδάλεων. Τὸ χαρακτηριστικὸν ὅμως ζῶον τοῦ Παμείρου εἶναι τὸ νῦν σπάνιον Ovis Folii. Κατὰ τὸν Μπὲρνς καλεῖται τοῦτο ἐκεῖ Ρὰς καὶ εἶναι μεῖζον τῆς βοός, μικρότερον ἵππου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεθ' ὑποκρεμαμένου γενείου ἐν τῷ πώγωνι καὶ μετ' ἰσχυρῶν κεράτων τόσον μεγάλων μάλιστα, ὥστε ἀδυνατεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐγείρῃ αὐτά. Ὅταν τὰ κέρατα ταῦτα κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αἱ ἀλώπεκες γεννῶσιν ἐν τοῖς κοιλώμασι τούτων τὰ νεογνὰ αὐτῶν. Τὸ κρέας τοῦ Ράς, ὅπερ ἀγαπᾷ τὸ ψῦχος καὶ τολμᾷ ν'ἀνέρχηται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀνώτατα μέρη εἶναι γλυκύτατον. Τὸ βάρος ἑνὸς τοιούτου ζώου εἶναι τοσοῦτον ὥστε μόνον δύο ἵπποι δύνανται νὰ φέρωσιν αὐτό. Δύο τοιαῦτα Ovis Polii περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ Σαιβέρωφ καὶ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ ἐν τῷ ὀροπεδίῳ τοῦ Ἄκ-τσάϊ. Τὸ ἓν ἦτο νεαρὸν ζῶον, μὴ ἔχον εἰσέτι κεκλεισμένα τὰ τοῦ κρανίου ὀστᾶ. Τὸ μῆκος τῶν κεράτων αὐτοῦ ἀνήρχετο εἰς 64 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, τὸ μῆκος τοῦ σώματος εἰς 1.80 καὶ τὸ ὕψος ὑπὲρ τὸ 1 μέτρον. Ἐν τῇ ράχει τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἦτο βαθὺ φαιόν, ἀποβαΐνον ἐν ταῖς πλευραῖς καὶ πρὸς τὴν λευκὴν γαστέρα ἀνοικτότερον. Τὸ δεύτερον ζῶον ἦτο ηὐξημένον, ἔχον μῆκος τοῦ σώματος 2 μέτρων, ὕψος 1.17 μέτρων, μῆκος τῶν κεράτων 1.40 καὶ 1.45. Τὸν λαιμὸν περιέβαλλε χαίτη ἐξ ἀδρῶν τριχῶν. Τὸ βάρος τοῦ ὅλου ζώου ἀνήρχετο εἰς 295 χιλιόγραμμα μόνον δὲ τὸ κρανίον μετὰ τῶν κεράτων ἐζύγιζε 49 χιλιόγραμμα. Ζῶον φονευθὲν ὑπὸ τοῦ Γοὺδ εἶχε κέρατα ἡ ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις τῶν ὁποίων ἐν ταῖς ἄκραις ἀνήρχετο εἰς 91 ἑκατοστ., κέρατα δὲ ὑπὸ τοῦ Γόρδωνος εὑρεθέντα εἶχον μῆκος 1.66 καὶ ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων ἐν ταῖς ἄκραις 1.35 μέτρ.

Ἐν τῷ Παμείρῳ πολλοὶ καὶ σπουδαῖοι πηγάζουσι ποταμοὶ ὡς ὁ Ἀμοῦ-Δάρια καὶ ὁ Σὺρ-Δάρια. Ἐκ δὲ τῶν λιμνῶν τοῦ Παμείρου ἡ Καρὰ-γκὶολ, μαύρη λίμνη, εἶναι ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιοτάτη. Κεῖται δὲ εἰς ὕψος 4,260 μέτρων, ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν στεππῶν καὶ ἔχει ἐπιφάνειαν 300 τετρ. χιλιομέτρων. Διήρηται ὅμως εἰς δύο λεκάνας, μίαν μεγαλειτέραν πρὸς Δ καὶ μίαν μικροτέραν πρὸς Α χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων διὰ νήσου μήκους 8 χιλιομέτρων καὶ πλάτους 4. Ἡ νῆσος σύγκειται ἐξ ἀμμωδῶν λόφων ὕψους 100—200 μέτρων, εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἄκαρπος καὶ ἀκατάλληλος πρὸς ἐγκατάστασιν κατοικιῶν. Ἡ νῆσος αὕτη συνδέεται μετὰ τῆς Β ὄχθης δι' ἀμμώδους θινὸς 500 μέτρων μήκους καὶ 20 πλάτους. Καὶ τὸ νοτιοανατολικὸν τμῆμα τῆς τῆς λίμνης λεκάνης πληροῦται ὑπὸ ἀμμωδῶν νήσων. Βραχίων δέ τις ὑδάτων πλάτους 1 χιλιομέτρου καὶ μήκους 4 διαχωρίζει τὴν μεγάλην νῆσον ἀπὸ τῶν ἀμμωδῶν τούτων θινῶν καὶ ἀποτελεῖ ταυτοχρόνως τὸν σύνδεσμον τῆς δυτικῆς μετὰ τῆς ἀνατολικῆς λεκάνης.

Ἡ ἄποψις ἐν τῇ λίμνῃ ταύτῃ εἶναι συνεπείᾳ τῆς παραδόξου μορφῆς τῶν πέριξ εὑρισκομένων ὀρέων, συνεπείᾳ τῶν μετὰ βαθέος κυανοῦ χρώματος ρευμάτων καὶ τοῦ ἰδιάζοντος χρωματισμοῦ τῆς ἄλλως οὐχὶ σπουδαίας ἀλλὰ καλὰς νομὰς παρεχούσης χλωρίδος, ἀπεριγράπτως γοητευτική. Ἐν τούτοις σπανίως πίπτει ἐνταῦθα βροχή, ἀλλὰ μόνον χάλαζα καὶ χιών.

Ἐκ πολλῶν σημείων καταφαίνεται ὅτι ἡ λίμνη αὕτη ἦτο ἄλλοτε μεγαλειτέρα. Ὁ Λάνδσδελ λέγει ὅτι τὸ εἰς τὸ Καρά-γκὶολ ῥέον ὕδωρ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐξ ἀναθυμιάσεως ἐκλείποντος. Κατὰ τὸν Γκάϊγκερ τὰ ἐν τῇ ἐπιπέδῳ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης ὑπάρχοντα πλήθη μικρῶν ἑλῶν καὶ λοιπῶν δέον νὰ θεωρηθῶσι μόνον ὡς λείψανα τῆς πρώην λίμνης.

Τὸ ὕδωρ τοῦ Καρά-γκὶολ ῥέει κατὰ τὴν γνώμην ἐξερευνητῶν τινων εἴτε πρὸς τὸν Ὄξον εἴτε εἰς τὸν Κασχὰρ ἢ καὶ εἰς τοὺς δύο· ἕνεκα τοῦ τελευταίου λόγου ἔλαβε παρὰ τῶν Σινῶν τὸ ὄνομα λίμνη δράκοντος, παραβαλλομένη πρὸς δικέφαλον τέρας. Κατὰ τὸν Λάνδσδελ ἀμφίβολον ἂν τὸ Καρα-γκὶολ ἔρεέ ποτε πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κασχὰρ καίπερ, ἐν περιπτώσει ὑπερεκχειλίσεως μὴ παύσαντος καὶ νῦν ἔτι νὰ ῥέῃ πρὸς τὸν Ὄξον. Τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης ἀπέβη συνεπείᾳ ἐξατμίσεως ἁλμυρὸν καὶ ἔχει τόσον πικρὰν γεῦσιν ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ θηρία μετ' ἀηδίας πίνουσιν αὐτό· πάντοτε ὅμως εἶναι καθαρὸν καὶ ἐάν τις κρίνῃ ἐκ τῶν εἰς τὰ κύματα εἰσδυόντων ἱεράκων καὶ λοιπῶν ἁρπακτικῶν, περιλαμβάνει ἰχθῦς. Οἱ νομάδες βεβαιοῦσιν ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ Καρά-γκὶολ ἀνυψοῦται τακτικῶς καθ' ἑκάστην παρασκευὴν —σπάνιον φαινόμενον, ὅπερ ὅμως ἑρμηνεύεται διὰ τῆς ἐνεργείας ἰσχυρᾶς καὶ περιοδικῶς μόνον ἐν ἐνεργείᾳ εὑρισκομένης πηγῆς.

Τὸ ἔδαφος τοῦ Παμείρου δὲν ἔχει σταθεροὺς κατοίκους. Μόνον οἱ νομάδες Μαῦροι Κιργήσιοι (Καρὰ Κιργὴς) ἔχουσιν αὐτόθι τὰς χρησίμους διὰ τὰ ποίμνια νομὰς ἢ κρύπτονται ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς στέππαις κατόπιν ληστροπραξιῶν. Τρέφονται δὲ διὰ κρέατος καὶ γάλακτος· σῖτον δὲν ἔχουσι, οὐδὲ ὀπτῶσιν ἄρτον. Ὅταν εὑρίσκωσιν ἄλευρον τοῦθ' ὅπερ σπάνιον ἀναμιγνύουσιν αὐτὸ ἐν τῷ ζωμῷ αὐτῶν. Οἱ ἄνδρες εἰσὶ κατὰ τὸν Ἐρῖκον Λάνδσδελ ἀσθενοῦς μεσαίου ἀναστήματος, αἱ δὲ γυναῖκες πᾶσαι σχεδὸν μικραὶ τὸ ἀνάστημα· ἡ ἐπιδερμίς εἶναι χαλκόχρους καὶ κιτρινόχρους ἐν τοῖς ἀνοικτοῖς μέρεσι τοῦ σώματος, ἐνῶ ἐν τοῖς κεκαλυμμένοις καὶ ἰδίᾳ παρὰ ταῖς γυναιξί, λευκόχρους. Ἔστιν ὅτε ἀπαντῶσι καὶ Κιργήσιοι μετὰ λαμπρῶν χαρακτηριστικῶν, ἐν γένει ὅμως εἶναι μισητοί. Ἡ κόμη εἶναι συνήθως μέλαινα, ἐνιαχοῦ καστανόχρους, λεία καὶ συχνάκις ἐπιστρεφής. Οἱ στενοί, λοξοὶ καὶ διεστάμενοι ἀλλήλων ὀφθαλμοί εἰσι λαμπροὶ καὶ ὀξυδερκεῖς, φαιοῦ ἢ καὶ ὑποπρασίνου χρώματος. Ἡ ρὶς εἶναι ἀμβλεία, βραχεία καὶ πλατεία, τὰ χείλη πάντοτε σχεδὸν παχέα καὶ ἀνεστραμμένα, τὰ ὦτα μεγάλα καὶ ὀρθά, οἱ ὀδόντες μεγάλοι ἢ μεσαίου μεγέθους, λευκότατοι ὅμως καὶ ὡραιότατοι, τὸ μέτωπον τεταπεινωμένον, ἐπίπεδον καὶ πλατύ, αἱ ὑπὲρ τὰς ὀφρῦς ἐξοχαὶ μικρὸν προέχουσι καὶ ἐλλείπει τὸ μεταξὺ τῆς ρινὸς καὶ τοῦ κατωτέρου τμήματος τοῦ μετώπου κοίλωμα. Τὸ στόμα εἶναι μέγα καὶ πλατύ, ὁ πώγων τετράγωνος καὶ ὀγκώδης, τὸ πρόσωπον ἐν γένει πλατὺ καὶ ἐπίπεδόν πως καὶ γωνιῶδες, τὸ δὲ σῶμα ἰσχυρὸν καὶ νευρῶδες. Αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες εἶναι μικραί, οἱ μυῶνες ἰσχυροί, αἱ κνῆμαι κυρταὶ καὶ ἰσχναί. Ἡ ράχις εἶναι βραχεία καὶ ὀγκώδης, τὸ ἄνω σῶμα ρωμαλέον, ὁ λαιμὸς βραχὺς ἀλλ' ἰσχυρός. Τὸ βάδισμα τῶν μελάνων Κιργησίων ἔχει τι τὸ ἀσταθές· τούτου ἕνεκα εἶναι οἱ Κιργήσιοι ἄριστοι ἱππεῖς, οὓς μόνον οἱ Καλμοῦκοι ὑπερτεροῦσιν. Τοσαύτη δὲ εἶναι ἡ ὀξυδέρκεια αὐτῶν ὥστε κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Λάνδσδελ δύνανται ἐν ἐπιπέδῳ ἐδάφει καὶ μικρὰ ἔτι ἀντικείμενα νὰ διακρίνωσι μέχρις ἀποάστσεως 10 χιλιομέτρων ὡς καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ χρῶμα ἵππου.

Ὁ χαρακτὴρ τῶν μαύρων Κιργησίων, οἵτινες ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ ζῶντας Κιργησίους Καιζάκους καλοῦνται καὶ δι' ὀνόματος δηλοῦντος «ἄγριοι κάτοικοι τῶν ὀρέων», εἶναι ἀμιγὴς καθ' ἑαυτόν, τίμιος καὶ γενναῖος, ἐφ' ὅσον στεροῦνται οὗτοι εὐκαιρίας πρὸς κλοπήν, ἐπιστάσης ὅμως τῆς εὐκαιρίας κλέπτουσιν ὡς οἱ κόρακες. Πρὸς τούτοις καὶ τὸ αἴσθημα τῆς ἐκδικήσεως εἶναι μεγάλως παρ' αὐτοῖς ἀνεπτυγμένον. Αἱ Κιργήσιαι ὅμως γυναῖκες εἶναι καλοκἀγαθαι. Οἱ Κιργήσιοι ὀλίγον ἐργάζονται καὶ ἀρκοῦνται ἐν τῇ ἀθλιεστέρᾳ τροφῇ καὶ ἐν τῇ ἀναγκαιοτάτῃ μόνον ἐνδυμασίᾳ. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐπιπέδῳ ὁμοφύλους αὐτῶν οἱ τῶν ὀρέων ἀρχηγοὶ δὲν ἔχουσιν ἀνωτέρους ἀρχηγούς, εἰσὶ δὲ Δημοκράται. Οὐδὲ μονίμους ἔχουσι προσέτι κατοικίας, ἀλλά, ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτῶν μεθ' ἑαυτῶν φέροντες, πλανῶνται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ παραμένουσι νῦν μὲν ἐνταῦθα, ἄλλοτε δὲ ἀλλαχοῦ. Ὁ πλοῦτος αὐτῶν συνίσταται ἐκ τῶν ἀγελῶν αὐτῶν, ὅπου δὲ καλαὶ εὑρίσκονται βοσκαὶ ἐκεῖ καὶ οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διευθύνονται.

Παρὰ τὴν ἐρημίαν αὐτοῦ τὸ ὀροπέδιον τοῦ Παμείρου ἐξυμνεῖτο ἀπὸ ἀρχαίας ἐποχῆς, χωρὶς μάλιστα νὰ ἦναι γνωστόν. Ἡ ἀρχαιοτάτη, ἀλλὰ βραχυτάτη καὶ γενικὴ περὶ τοῦ Παμείρου γνῶσις περιλαμβάνεται ἐν τῇ Ἀβέστᾳ, τῇ ἱερᾷ βίβλῳ τοῦ Ζωροάστρου, ὅπου μνημονεύονται ὁ Σὶρ-Δάρια καὶ ὁ Ἀμοῦ-Δάρια ὑπὸ τὰ ὀνόματα Ράγκα καὶ Ἀρδβισούρα. Περὶ τοῦ τελευταίου μάλιστα τὰ ἑξῆς ἀναφέρονται: «Ὁ Ἀρδβισούρας εἶναι ἱερὸν ρεῦμα, ἐν πολλοῖς ἐξυμνούμενον ἄσμασι, καταρρέον ἀπὸ τοῦ Χαρὰ Βερσάτη, τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους». Διὰ τοῦ «ὑψηλοῦ ὄρους» ἐννοεῖ ἡ Ἀβέστα, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀσιανολόγου Γουλιέλμου Γκαϊγκερ, ἀναμφισβητήτως τὸ πρὸς Δ ὄρος, ἰδίᾳ τὸ ἔδαφος τοῦ Παμείρου, ὅπου ἄλλως ἡ ἰρανικὴ παράδοσις ἀνάγει καὶ τὴν κοιτίδα τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν Ἀριανὰ-βαϊτσά. Οἱ εὐρωπαῖοι τῆς ἀρχαιότητος γεωγράφοι, Ἡρόδοτος, Ἐρατοσθένης καὶ Στράβων ἀτελεῖς μόνον εἶχον περὶ τοῦ τμήματος τούτου πληροφορίας. Πρῶτον παρὰ τοῦ Πτολεμαίου πληροφορούμεθα, ὅτι σπουδαῖαι ὁδοὶ ἦγον διὰ τοῦ Παμείρου, δι' ὧν ρωμαῖοι ἔμποροι διεξῆγον ἐμπόριον μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδικῆς. Τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐβάδισαν οἱ Νεστοριανοὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος οἱ σῖναι προσκυνηταί, οἵτινες διὰ τοῦ Παμείρου μετέβαινον εἰς Ἰνδικήν. Οἱ ἄραβες σοφοί, οἵτινες διεδρᾶμον κατὰ τὸν μεσαίωνα τὴν κεντρῴαν καὶ τὴν ἐνδοτέραν Ἀσίαν, οὐδέποτε διῆλθον τὸν Πάμειρον. Τοῦτον διῆλθε πάλιν τὸ πρῶτον ὁ διάσημος Μάρκο Πόλος, μετὰ 340 δ' ὅλα ἔτη τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐτράπη ὡς δεύτερος εὐρωπαῖος περιηγητής, ὁ πατὴρ Βενέδικτος Γκοές. Κατόπιν ἐπῆλθε πάλιν ἀνακοπή τις μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων. Τανῦν ὅμως ἡ ἔρημος στέππη διηρευνήθη κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ἐν μέρει ὑπὸ ἄγγλων καὶ ἐν μέρει ὑπὸ ρώσων περιηγητῶν.

Οἱ Ρῶσοι εἰσῆλθον ἤδη εἰς τὸν Πάμειρον ἀπὸ τοῦ 1876 μετὰ προσθέσεως κατακτήσεως ὑπὸ τὸν Σκοβελέφ. Τότε ὅμως ὁ «λευκὸς στρατηγὸς», ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ ἄπρακτος. Ἐν τούτοις ἔκτοτε αἱ νίκαι παρηκολούθησαν τοὺς Ρώσους ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ· τοῦτο συνέβη ἐν Γκιόκ-τεπέ, τοῦτο καὶ ἐν Μέρβ. Ταὐτὸν δὲ συμβήσεται καὶ διὰ τὸν Πάμειρον.

Ο ΡΟΥΣΩ ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ.

Ἐπὶ τοῖς πρό τίνος χρόνου ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ διαδραματισθεῖσιν, εὔκαιρον ἡγούμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει τὰς περὶ μονομαχίας κρίσεις ἀνδρός, μέγα ἔχοντος κῦρος ἐν ζητήμασι τοῦ εἴδους τούτου, τοῦ διασήμου Ρουσώ, καὶ νὰ εὐχηθῶμεν ὅπως ἡ γνώμη αὐτοῦ συντελέσῃ ἵνα σχηματισθῇ παρὰ πᾶσιν ἡ πρέπουσα ἰδέα περὶ τοῦ ἀλλοκότου τούτου ἐθίμου, ὅπερ ἀποτελεῖ κηλῖδα τῷ συγχρόνῳ πολιτισμῷ καὶ ἀφορήτως ἀντίκειται πρὸς τὴν ἡμερότητα τῶν ἠθῶν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος.

« Μὴ συγχέῃς, λέγει ὁ ἔξοχος συγγραφεύς, τὸ ἱερὸν τῆς τιμῆς ὄνομα μετὰ τῆς ἀγρίας ἐκείνης προλήψεως, ἥτις τίθησιν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς μαχαίρας πάσας τὰς ἀρετάς, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐστὶν ἱκανὴ ἄλλο ἢ εἰς τὸ παρασκευάζειν γενναίους κακούργους. Δεδόσθω ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς συμπλήρωμα τῆς χρηστότητος· ὅταν ὅμως ἡ χρηστότης βασιλεύῃ που, τὸ συμπλήρωμα αὐτῆς δὲν εἶνε περιττόν;

» Ἀλλ' εἰς τί συνίσταται ἡ δεινὴ αὕτη πρόληψις; Εἰς τὴν παραδοξοτάτην καὶ βαρβαρωτάτην γνώμην, ἥτις ἐπῆλθέ ποτε εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν· ὅτι δηλαδὴ πάντα τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς γενναιότητος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι πλέον πονηρός, ἀπατεών, συκοφάντης, ἀλλ' εἶναι εὐγενής, φιλάνθρωπος, πεπολιτισμένος, ὅταν γινώσκῃ νὰ μάχηται· ὅτι τὸ ψεῦδος μεταβάλλεται εἰς ἀλήθειαν, ἡ κλοπὴ ἀποβαίνει δικαία, ὁ δόλος ἔντιμος, ἡ ἀπιστία ἐπαινετή, ὅταν δύναταί τις νὰ ὑποστηρίξῃ πάντα ταῦτα διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς μαχαίρας· ὅτι ἡ ὕβρις ἐκτίεται πάντοτε καλῶς διὰ μιᾶς ξιφοβολῆς, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν ἔχει τις ἄδικον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦνε ἱκανὸς νὰ φονεύσῃ τοὺς ἄλλους. Ὁμολογῶ ὅτι ὑπάρχει καὶ ἕτερον εἶδος ἀγῶνος, ἐν ᾧ ἡ εὐγένεια συναναμίγνυται τῇ σκληρότητι, ὁ δὲ θάνατος, ἐὰν ἐπέλθῃ, εἶναι τυχαῖος· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μέχρις αἵματος διαμάχεσθαι. Μέχρις αἵματος! ὦ θεέ! Καὶ τί θὰ τὸ κάμῃς, θηρίον, τὸ αἷμα τοῦτο; Μήπως θέλεις νὰ τὸ πίῃς;

» Θὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ μονομαχία ἀποδεικνύει ὅτι εἶναί τις γενναῖος, καὶ ὅτι τοῦτο ἀρκεῖ ὅπως ἐξαλείψῃ τὸ αἶσχος ἢ τὴν μομφὴν πάσης ἄλλης κακίας. Ἐρωτῶ· ποία τιμὴ δύναται νὰ ὑπαγορεύσῃ τοιαύτην γνώμην καὶ τίς λόγος δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτήν; Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἐὰν κατηγορεῖσο ἐπὶ φόνῳ, θὰ διέπραττες καὶ δεύτερον, ὅπως ἀποδείξῃς ὅτι εἶσαι ἀθῶος. Οὕτω δὲ ἡ ἀρετή, ἡ κακία, ἡ τιμή, ἡ ἀτιμία, ἡ ἀλήθεια, τὸ ψεῦδος, τὸ πᾶν θὰ ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς ἐκβάσεως τοῦ ἀγῶνος· αἴθουσα ὅπλων θὰ ἦτο ἡ μόνη ἕδρα πάσης δικαιοσύνης· οὐδὲν ἄλλο δίκαιον θὰ ὑπῆρχε πλὴν τῆς ἰσχύος· οὐδεὶς λόγος ἄλλος παρὰ τὸν τοῦ φόνου· ἡ μόνη ἱκανοποίησις τοῦ ὑβρισθέντος θὰ ἦτο ὁ φόνος αὐτοῦ· πᾶσα δὲ ἀδικία θὰ ἀπεπλύνετο πάντοτε καλῶς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ὑβρίστοῦ ἢ τοῦ ἐξυβρισθέντος. Εἰπέ μοι, ἐὰν οἱ λύκοι ἠδύναντο νὰ σκέπτωνται, θὰ εἶχον ἄλλας ἀρχάς;

» Ὅτε ἡ γῆ κατῳκεῖτο ὑπὸ ὑρώων, ἠκούσθη ποτὲ πρόκλησις εἰς μονομαχίαν; Οἱ γενναιότατοι τῶν ἀνθρώπων οὐδέποτε ἐσκέφθησαν νὰ ἐκδικήσωσι διὰ μονομαχίας προσωπικὰς ὕβρεις. Οὔτε ὁ Καῖσαρ προὐκάλεσε τὸν Κάτωνα, οὔτε τὸν Καίσαρα ὁ Πομπήϊος, παρὰ πᾶσας

τὰς ἀμοιβαίας ὕβρεις. Ὁ δὲ ὕπατος τῶν στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐθεώρητεν ὕβριν τὴν διὰ ῥάβδου ἀπειλήν.

» Ἄλλοι καιροί, ἄλλα ἤθη. Γινώσκω τοῦτο. Ἀλλ' ἰδά γε πάντα τὰ ἤθη εἶναι χρηστά; Καὶ μή τοι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξετάσῃ τις ἂν τὰ ἤθη ἐποχῆς τινὸς εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖ ἡ ὑγιὴς τιμή; Οὐχί· ἡ τιμὴ εἶναι ἀμετάβλητος· δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἐκ τῶν καιρῶν, οὔτε ἐκ τῶν τόπων, οὔτε ἐκ τῶν προλήψεων· δὲν δύναται οὔτε νὰ παρακμάσῃ, οὔτε νὰ ἀναγεννηθῇ· ἔχει τὴν αἰωνίαν αὐτῆς πηγὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δικαίου ἀνθρώπου καὶ ἐν τῷ ἀναλλοιώτῳ κανόνι τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Ἀφοῦ οἱ μάλιστα περφωτισμένοι, οἱ γενναιότατοι καὶ ἐναρετώτατοι λαοὶ δὲν ἐγνώρισαν τὴν μονομαχίαν, λέγω ὅτι αὕτη δὲν εἶναι θεσμὸς ἔντιμος, ἀλλὰ συρμὸς βάρβαρος, ἄξιος τῆς ἀγρίας αὐτοῦ καταγωγῆς. Ὑπολείπεται νὰ μάθωμεν, ἐάν, προκειμένης τῆς ἰδίας ζωῆς ἢ τῆς τοῦ πλησίον, ὁ τίμιος ἄνθρωπος ὀφείλῃ νὰ ἀκολουθῇ τὸν συρμὸν καὶ ἐὰν ὁ περιφρονῶν τὸν συρμὸν τοῦτον δὲν εἶναι πραγματικῶς γενναιότερος ἢ ὁ ἀκολουθῶν αὐτόν. Τί θὰ ἔπραττε, κατὰ τὴν γνώμην σου, ὁ θέλων νὰ ἀκολουθῇ τὸν συρμὸν ἐκεῖ ὅπου ἐπικρατεῖ συνήθεια ἐναντία; Ἐν Μεσσήνῃ καὶ Νεαπόλει θὰ ἐκαιροφυλάκτει τὸν ἐχθρόν του ἔν τινι γωνίᾳ καὶ διερχόμενον θὰ ἔπληττεν αὐτὸν αἰφνιδίως διὰ τοῦ ἐγχειριδίου. Τοῦτο θεωρεῖται ἐκεῖ γενναιότης· ἡ δὲ τιμὴ δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ φονεύηταί τις ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ φονεύῃ αὐτόν.

» Σύνελθε καὶ σκέφθητι ἐὰν σοι ἐπιτρέπηται νὰ προσβάλλῃς ἐκ ἐκ προμελέτης τὴν ζωὴν τοῦ πλησίον, καὶ νὰ ἐκθέτῃς τὴν σὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν βαρβάρου καὶ κινδυνώδους συνηθείας, οὐδεμίαν ἐχούσης λογικὴν βάσιν, καὶ ἐὰν ἡ θλιβερὰ ἀνάμνησις τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος δύναταί ποτε νὰ παύσῃ ζητοῦσα ἐκδίκησιν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας σου χύσαντος αὐτό. Γινώσκεις ἔγκλημα ἴσον τῇ ἐκουσίᾳ ἀνθρωποκτονίᾳ. Καὶ ἐὰν βάσις πάσης ἀρετῆς ἦναι ἡ φιλανθρωπία, ὁποίαν ἰδέαν δέον νὰ ἔχωμεν περὶ τοῦ αἱμοσεβίρου καὶ ἐφθαρμένου ἀνθρώπου, ὅστις τολμᾷ νὰ προσβάλλῃ αὐτὴν ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ὁμοίου του;

» Δὲν ἠξεύρω κατὰ τί δύναται νὰ ἐπαινεθῇ ὁ ἀψηφῶν τὸν θάνατον, ὅπως διαπράξῃ ἔγκλημα. Κἂν ἔτι ἦν ἀληθὲς ὅτι φεύγων τις τὴν μονομαχίαν καθίσταται ἄξιος περιφρονήσεως, (παρὰ τίνων δέ; παρὰ τῶν ὀκνηρῶν καὶ ἀέργων, παρὰ τῶν κακῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θέλουσι νὰ διασκεδάζωσι διὰ τῶν δυστυχιῶν ἄλλων· ἰδοὺ ἀληθῶς ἀποχρῶν λόγος ὅπως οἱ ἄνθρωποι ἀλληκτονῶσι!), ποία περιφρόνησις εἶναι μᾶλλον ἐπίφοβος, ἡ τῶν ἄλλων διότι ποιοῦμεν τὸ καλόν, ἢ ἡ ἡμῶν αὐτῶν, ποιούντων τὸ κακόν; Πίστευσόν μοι, ὁ σεβόμενος καὶ ἐκτιμῶν ἀληθῶς ἑαυτόν, ὀλίγον προσέχει εἰς τὴν ἄδικον περιφρόνησιν τῶν ἄλλων, διότι ἡ χρηστότης καὶ ἡ τιμιότης δὲν ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς γνώμης τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, καὶ ἂν πάντες ἐπεκρότουν τὴν νομιζομένην γενναιότητά σου, δὲν θὰ ἦτο αὕτη διὰ τοῦτο ἧττον αἰσχρά. Δὲν εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι, ἀπέχων τις τῆς μονομαχίας διὰ τὴν ἀρετήν, καθίσταται περιφρονητός. Ὁ δίκαιος, τοῦ ὁποίου ὁλόκληρος ὁ βίος ὑπῆρξεν ἀκηλίδωτος καὶ ὅστις οὐδὲν ἔδωκέ ποτε σημεῖον ἀνανδρίας, δὲν θὰ στέρξῃ νὰ μολύνῃ τὰς χεῖράς του δι' αἵματος ἀνθρωπίνου, χωρὶς νὰ ἐλλατωθῇ διὰ τοῦτο ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψίς του. Πρόθυμος πάντοτε νὰ παρέχῃ ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα, νὰ προστατεύῃ τὸν ἀδύνατον νὰ ἐκπληροῖ τὰ δυσκολώτερα καθήκοντα, νὰ ὑπερασπίζῃ μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς του ἐν πάσῃ περιστάσει δικαίᾳ καὶ ἐντίμῳ, πᾶν ὅ,τι εἶναι αὐτῷ ἀγαπητόν, ἔχει ἐν τοῖς τρόποις τὴν ἀκλόνητον ἐκείνην σταθερότητα, ἥτις ὑποτίθησι πάντοτε γενναιότητα ἀληθῆ. Ἔχων τὴν συνείδησιν καθαράν, βαίνει, τὴν ὀφρῦν ἐπηρμένην ἔχων· οὔτε ζητεῖ, οὔτε φεύγει τὸν ἐχθρόν. Πᾶς τις βλέπει ὅτι δὲν φοβεῖται τόσον τὸν θάνατον, ὅσον τὸ ἔγκλημα. Κἂν δὲ ποταπαὶ προλήψεις ἐγερθῶσι πρὸς στιγμὴν κατ' αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ἡμέραι τοῦ ἐντίμου βίου αὐτοῦ ἀπωθοῦσι πᾶσαν μομφήν, καὶ εἰς τρόπον ζωῆς τοσοῦτον τακτικὸν καὶ συνεπῆ πάντες κρίνουσι περὶ μιᾶς πράξεως ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων;

» Ἠξεύρεις τί εἶναι τὸ καθιστῶν τὴν μετριοπάθειαν ταύτην δύσκολον εἰς τοὺς ἀνθρώπους; Εἶναι ἡ δυσκολία τοῦ διατηρῆσαι αὐτὴν πρεπόντως· ἡ ἀνάγκη τοῦ μὴ διαπράξαι εἰς τὸ μέλλον ἐπίψογόν τινα πρᾶξιν. Διότι, ἐὰν ὁ φόβος τῆς ἁμαρτίας μὴ συγκρατῇ τινὰ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιστάσει, πῶς θὰ πιστεύσῃ τις ὅτι συνεκράτησεν αὐτὸν ἐν τῇ πρώτῃ, ἐν ᾗ δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ἄλλον λόγον φυσικώτερον; Πάντες ἐννοοῦσιν εὐχερῶς ὅτι ἡ ἀποφυγὴ τῆς μονομαχίας δὲν προέρχεται ἐξ ἀρετῆς, ἀλλ' ἐκ δειλίας, καὶ εὐλόγως καταγελῶσι λεπτότητα συνειδήσεως, ἥτις ἀναφαίνεται μόνον ἐν τῷ κινδύνῳ. Δὲν ἔτυχε νὰ παρατηρήσῃς ὅτι οἱ φιλόποπτοι ἄνθρωποι, οἱ μετὰ τοσαύτης εὐκολίας προκαλοῦντες τοὺς ἄλλους, εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κάκιστοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, φοβούμενοι μὴ ἡ πρὸς αὐτοὺς περιφρόνησις τῶν ἄλλων καταστῇ φανερά, προσπαθοῦσι νὰ καλύψωσι διὰ λόγων τιμῆς τὴν ἀτιμίαν ὁλοκλήρου τοῦ βίου αὐτῶν; εἶναι οἱ τιοῦτοι ἄξιοι μιμήσεως;

» Ἄφες πάντας τούτους νὰ ἀλληλομαχῶσιν. Οὐδὲν ὑπάρχει ἧττον ἔντιμον τῆς τιμῆς ταύτης, περὶ ἧς τοσοῦτον ποιοῦσι πάταγον. Ἡ μονομαχία δὲν εἶναι, ἀλλ' ἢ συρμὸς παράλογος, παραποίησις τῆς ἀρετῆς, καλυπτομένη ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων ἐγκλημάτων. Ἡ τιμὴ τοῦ ἔχοντος εὐγενεῖς ἰδέας δὲν εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων· εἶναι ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ γνώμῃ τοῦ πλήθους. Δὲν προστατεύεται δὲ οὔτε διὰ τῆς μαχαίρας, οὔτε διὰ τῆς ἀσπίδος, ἀλλὰ διὰ βίου ἀκεραίου καὶ ἀμέμπτου· ὁ ἀγὼν δὲ οὗτος ἀπαιτεῖ ἀναμφιβόλως γενναιότητα καὶ θάρρος οὐχ ἧττον τοῦ ἑτέρου. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὁ γενναῖος περιφρονεῖ τὴν μονομαχίαν, καὶ ὁ τίμιος βδελύσσεται αὐτήν.

» Θεωρῶ τὴν μονομαχίαν ὡς τὸν ἔσχατον τῆς ἀποκτηνώσεως βαθμόν, εἰς ὃν δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ἀνθρωπότης, ἐκεῖνον δέ, ὅστις φαιδρὸς πορεύεται εἰς μονομαχίαν, ὡς θηρίον ἀγωνιζόμενον νὰ κατασπαράξῃ ἕτερον· καὶ ἐὰν μένῃ εἰσέτι ἐν τῇ ψυχῇ τῶν μονομαχούντων αἴσθημά τι τῆς φύσεως, θεωρῶ τὸν ἡττημένον ὀλιγώτερον ἄξιον οἴκτου ἢ τὸν νικητήν.»

ΘΩΜΑΣ ΚΟΥΚ.

(βιογραφία).

Γινώσκουσι πάντες τὸν διοργανωτὴν τῆς παγκοσμίου ὑπηρεσίας διὰ ταξειδιώτας ἐν πᾶσι τοῖς κράτεσι τοῦ κόσμου τὸν Θωμᾶν Κούκ, ὅστις καὶ συνέστησε τὰ ἀπανταχοῦ εὑρισκόμενα ὁμώνυμα πρακτορεῖα. Ὁ δραστήριος οὗτος ἀνήρ, ὅστις μόνος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τύχην ἐδημιούργησεν ἀπέθανεν ἐσχάτως (6/18 ἰουλίου) ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ ἐν Θόρνκροφτ τῆς Στοκγκαίητ τοῦ Λάϊτσεστερ. Ἡ ἐν τῷ βίῳ ἐπιτυχία αὐτοῦ ὠφείλετο καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν ἀτρόμητον αὐτοῦ γενναιότητα καὶ ἐνεργητικότητα, ὑπὸ περιστάσεις λίαν ἀποθαρρυντικάς. Γεννηθεὶς τῇ 10/22 νοεμβρίου τοῦ 1808 ἐν Μελβούρνῳ τῆς Δερβυσάϊαρ ἐξ ἀφανῶν γονέων ἐπάλαιε κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ βίου ἔτη ἐρρωμενέστατα χάριν πορισμοῦ ἁπλῶς τῶν πρὸς τὴν ὕπαρξιν ἀναγκαίων. Τετραετὴς ἤδη ἦτο ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐν ἡλικίᾳ δέκα μόνων ἐτῶν ἤρξατο κερδίζων τὸν ἄρτον δι' ὑπηρεσίας ἐν κήπῳ χωρίου ἐπ' ἀμοιβῇ μιᾶς πέννας, ἤτοι 20 παράδων καθ' ἡμέραν. Τῷ 1832, νυμφευθεὶς τὴν δεσποινίδα Μαίησον, θυγατέρα ἀγρότου τῆς Ρουτλάνδης, μετῴκισεν εἰς Μάρκετ Χαρμπορόου, ὅπου, πρὸς τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ Βαπτιστικῇ Ἑταιρείᾳ διεξῆγε καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ τορνευτοῦ. Τῷ 1836 ἐγκρατέστατος γενόμενος, ἀπέβη ἔνθερμος τῆς ἐγκρατείας μεταρρυθμιστὴς καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου. Βραδύτερον ἤρξατο τῆς δημοσιεύσεως μηνιαίου περιοδικοῦ τοῦ Ἀγγελιαφόρου τῆς Ἐγκρατείας, οὗτινος ἦτο καὶ ἐκδότης. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐπηκολούθησεν ἕτερον, ἡ Ἀποθήκη ἐγκρατείας τῶν παίδων, τῷ 1840. Τῷ 1841 μεταβαίνων ἀπὸ Μάρκετ Χαρμπορόου εἰς Λάϊτσεστερ ἵνα μετάσχῃ συνελεύσεώς τινος περὶ ἐγκρατείας, ἀνέγνω ἐν ἐφημερίδι ἔκθεσιν τῆς εἰς χρῆσιν παραδόσεως τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου κομητειῶν τινων (Midland Counties) καὶ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ νέον (τὸ διὰ σιδηροδρόμου δηλ.) μέσον πρὸς ταξείδιον ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ περὶ ἐγκρατείας κινήματος. Ἂν, ἐσκέφθη ὁ Κούκ, ἠδύνατο νὰ καταπεισθῇ ἡ σιδηροδρομικὴ ἑταιρεία νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ἰδιαιτέραν ἁμαξοστοιχίαν ἐκ Λάϊτσεστερ, πολλὰ πρόσωπα ἠδύναντο ν' ἀποτραπῶσι τῶν παρεκτροπῶν

καὶ μεγάλα ἠδύναντο νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἀποτελέσματα. Ἀνέπτυξε λοιπὸν τὴν ἰδέαν ταύτην εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ συνεφώνησε μετὰ τῆς σιδηροδρομικῆς ἑταιρείας νὰ τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν ἰδία ἁμαξοστοιχία εἰς Χαρμπορόου τῇ 23/5 ἰουλίου 1841. Αὕτη ἡ πρώτη δημοσίᾳ ἀγγελθεῖσα σιδηροδρομικὴ ἁμαξοστοιχία πρὸς ἐκδρομὰς μετεκόμισεν οὐχὶ ὀλιγωτέρους τῶν 750 ταξειδιωτῶν, ἀντὶ ἑνὸς σελινίου ἕκαστον. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκδρομῆς ταύτης κατέπεισε τὸν Κοὺκ νὰ συνδυάσῃ τὴν ἐπιχείρησιν τοιούτων ἐκδρομῶν μετὰ τῆς ἐν τῇ ἐκτυπώσει βιβλίων καὶ λοιπῶν ἐργασίας αὐτοῦ ἐν Λάϊτσεστερ, ὅπου εἶχε μετοικήσει. Διωργάνωσε λοιπὸν ἐκδρομὰς εἰς Δέρβυ, Νοττιγκάμην καὶ Βιρμιγκάμην καὶ ἐπὶ τῇ τεραστίᾳ ἀναπτύξει τῆς ἐργασίας ταύτης, καθ' ἣν κατὰ διαφόρους ἐκδρομὰς μετεκόμιζε 4—5000 ταξειδιωτῶν, συνῆψε τῷ 1844 διαρκεῖς συμφωνίας μετὰ τῆς σιδηροδρομικῆς ἑταιρίας τοῦ Midland Railway, δι' ὧν ὑπεχρεοῦτο αὕτη νὰ θέτῃ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἁμαξοστοιχίας ὁπονταδήποτε παρίστατο ἡ πρὸς τοῦτο ἀνάγκη, ἐκείνου προμηθεύοντος τοὺς ταξειδιώτας. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἡ ἐπιχείρητις ἐπεξετάθη εἰς Λιβερπούλην, τὴν Νῆσον τοῦ Ἀνθρώπου καὶ Δουβλῖνον. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην διωργάνωσε καὶ ἐκδρομὴν εἰς Σκωτίαν καὶ μετήγαγε 350 ταξειδιώτας ἐκ Λάϊτσεστερ καὶ Νοττιγκάμης εἰς Γλασκώβην, ὅπου τὰ μέλη τῆς ἐκδρομῆς ἐνθέρμου ἔτυχον δεξιώσεως. Κατόπιν ἐπηκολούθησαν ἐκδρομαὶ εἰς Ἰρλανδίαν ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁδηγίαν καὶ τῷ 1851 ὁ Κοὺκ μετήγαγε χιλιάδας λαοῦ εἰς τὴν Μεγάλην ἐν Χάϋδ Πὰρκ ἔκθεσιν. Ἡ ἐργασία αὕτη ἤρξατο ἐξαπλουμένη κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ἔν τε Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ φιλοδοξία ὅμως τοῦ Κοὺκ ἦτο ἡ διοργάνωσις ἐτησίας περιοδείας τῆς γῆς, ἣν καὶ ἐπιτυχῶς διεξήγαγεν. Πρώτην τοιαύτην περιοδείαν ἐξετέλεσε τῷ 1872, ὅτε αὐτὸς μετ' ἐννέα συνοδῶν προέβη εἰς τὴν οὕτω ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν ἐξερευνητικὴν περιοδείαν. Ἡ περιοδεία αὕτη συνετελέσθη ἐντὸς 222 ἡμερῶν. Ὁ Κοὺκ ἀπεχώρησε τῆς ἑταιρίας τῷ 1878 καὶ ἡ ἐργασία ἐτέθη τότε ὑπὸ τὴν μόνην διεύθυνσιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Μ. Κούκ. Ἡ πεντηκοστὴ ἐπετηρὶς τῆς ἑταιρίας ἑωρτάσθη διὰ συμποσίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ξενοδοχείῳ κατὰ ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους. Κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου αὐτοῦ ἔτη ὁ Κοὺκ ἔπαθε τύφλωσιν.

Ο ΡΑΨΩΔΟΣ.

Α'.

Καθ' ἑκάστην, πρὸς τὸ λυκόφως, ἤρχετο πρὸ τῶν παραθύρων τῆς οἰκίας μου, ὑπὸ τὸ φέγγος τοῦ φωταερίου, καὶ ἔψαλλεν. Ἔφερε παλαιὰν ρεδιγκόταν στίλβουσαν ἐνιαχοῦ ὡς ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως, περισκελίδα παλαιοῦ συρμοῦ καὶ ὑποδήματα παλαιὰ τετρυπημένα. Ἐπειδὴ πάντοτε εἶχεν ὑψωμένον τὸ ἐπανωφόριόν του, ἄγνωστον ἐὰν ἐφόρει χιτῶνα. Παρὰ τὴν ἐλεεινὴν ταύτην περιβολήν, ὁ ἄνθρωπος οὗτος διετήρει συμπαθῆ φυσιογνωμίαν. Ὁ μύσταξ αὐτοῦ ἦτο ξανθός, πάντοτε δὲ ἦτο ἐξυρισμένος τὸ πρόσωπον.

Οἱ πλανόδιοι ραψῳδοὶ περιέρχονται πάντοτε τὰς ὁδοὺς ἀνὰ δύο. Ἐκεῖνος περιήρχετο μόνος, ἔφερε δὲ πάντοτε μετ' αὐτοῦ τὴν βάρβιτόν του.

Τὸ πρόσωπόν του προέδιδε μεγάλην θλῖψιν, ἣν ἀπετύπου ἐν τῷ ἄσματί του καὶ ἐν τῷ ἤχῳ τῆς βαρβίτου. Ἴσως δὲ τοῦτο κατέστησε τὸν ραψῳδὸν λίαν συμπαθῆ.

Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, ὅταν ὁ ραψῳδὸς ἔψαλλε, ἱστάμην παρὰ τὸ παράθυρον του καὶ ἠκροώμην, καίτοι πάντοτε τὰ αὐτὰ τεμάχια ἔπαιζεν. Ἐπὶ ἕνα περίπου μῆνα, καθ' ἑκάστην σχεδόν, τὸν ἔβλεπον. Ἀφεύκτως τὴν ὕπαρξιν τοῦ ραψῳδοῦ ἐτάραττον θλίψεις καὶ λύπαι.

Ἡμέραν τινά, αἱ κινήσεις αὐτοῦ ἦσαν τεταραγμέναι, ὁ δὲ βηματισμὸς αὐτοῦ προέδιδεν ἀνησυχίαν. Ἀπὸ στιγμῶν εἰς στιγμάς, μειδίαμα ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων του, ἀλλὰ τὸ μειδίαμα τοῦτο δὲν ἐδείκνυε χαράν. Ἐνέφαινε μᾶλλον πικρίαν καὶ εἰρωνείαν.

Μήπως δὲν εἶχε χρήματα ὅπως ἀγοράσῃ ἄλλα ἄσματα; Ἑσπέραν τινὰ τοῦ σεπτεμβρίου ἐπανῆλθεν ἀλλὰ δὲν ἔψαλε πλέον. Ἔπαιζε μόνον διὰ τῆς βαρβίτου του. Ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς βαρβίτου του ἤχων ἀνέκραξα καθ' ἑαυτόν:

— Εἶναι ἀληθὴς καλλιτέχνης ὁ δυστυχὴς οὗτος ἄνθρωπος!

Ἠκροάσθην. Οὐδέποτε ἤκουσα τὸ μουσικὸν τοῦτο τεμάχιον, ὅπερ μεγάλην ἐντύπωσιν μοὶ προὐξένησεν. Ἦτο θλιβερόν, θλιβερόν, ὡς εἶναι θλιβερὸν νὰ βλέπῃ τις τὰ φύλλα τῶν δένδρων καταπίπτοντα ὑπὸ τὸν ὁμιχλώδη οὐρανὸν τοῦ φθινοπώρου.

Ὁ μουσικὸς ἔρριψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, τὸ δὲ βλέμμα του ἐφαίνετο ὅτι κάτι ἐζήτει ἐν τῷ ἀπείρῳ τοῦ οὐρανοῦ στερεώματι.

Ὅταν ἀπεπεράτωσε τὸ μουσικὸν τεμάχιον, αἱ χεῖρες του αὐτομάτως κατέπεσον ἐπὶ τοῦ σώματός του, καὶ ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν καὶ ὑποτρέμον φέγγος τοῦ φανοῦ τὸν εἶδον κλαίοντα.

Ἐξ αἰσθήματος συμπαθείας κινούμενος κατῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἐπλησίασα τὸν δυστυχῆ μουσικόν.

— Τί ζητεῖτε; μοὶ ἠρώτησε, συναθροίζων τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα τῷ εἶχον ρίψει ἐκ τῶν παραθύρων.

Τῷ εἶπον ὅτι ἤμην εἷς ἐκ τῶν τακτικῶν ἀκροατῶν του καὶ τῷ συνεχάρην διὰ τὴν τέχνην μεθ' ἧς ἔπαιζε τὸ μουσικὸν ἐκεῖνο τεμάχιον.

— Ἄ! εἶπε, τὸ ἠκούσατε; ἀλλ' ὄχι, μὴ μοὶ λέγετε ὅτι ἐπαίχθη καλά. Κακῶς ἐπαίχθη. Ἄ! ἐὰν ἠκούετε τὸ τεμάχιον τοῦτο παιζόμενον ὑπὸ τοῦ γέρω-Δορμάν! Δάκρυα θὰ ἐχύνετε ἀκούοντες αὐτό, θὰ ἠσθάνεσθε τὴν καρδίαν σας δονουμένην ὡς δονοῦνται αἱ χορδαὶ τῆς βαρβίτου. Εἶναι τὸ ἀγαπητὸν τεμάχιον τῆς Λευκῆς, τῆς γυναικός μου. Ἐπιθυμεῖ πάντοτε νὰ παίζω τοῦτο, ἀλλὰ μοὶ εἶναι ἀδύνατον, παντελῶς ἀδύνατον νὰ τὸ ἀποδώσω ὅπως πρέπει, ὅπως τὸ αἰσθάνομαι, ὅπως τὸ ἔπαιζεν ὁ γέρω-Δορμάν, ὅπως τὸ ἠγάπα ἡ Λευκή.

Ἐνῷ συνωμιλοῦμεν, ἐκεῖνος εἶχε τοποθετήσει τὴν βάρβιτον καὶ τὸ δοξάριόν του καὶ ἀμφότεροι ἀνήλθομεν πρὸς τὴν Βελβίλ, ὅπου κατῴκει. Μοὶ ἐγνωστοποίησεν ὅτι ἦτο ἐμπορικὸς ὑπάλληλος καὶ ὅτι ἀπολέσας τὴν θέσιν του, ἠναγκάσθη νὰ περιέρχηται τὰς ὁδοὺς ὅπως κερδίζῃ τὰ διὰ τὴν σύζυγόν του καὶ δι' αὐτὸν ἀναγκαῖα.

— Εἶσθε καλλιτέχνης, τῷ εἶπον, καὶ δύνασθε...

— Δὲν δύναμαι νὰ κάμω τίποτε, τίποτε πλέον, μοὶ εἶπε μετὰ πικρίας. Εἶναι πολὺ ἀργά. Αἱ θλίψεις καὶ ἡ πτωχεία μὲ κατέστρεψαν. Ἄλλοτε ἔπαιζον εἰς τὰ θέατρα καὶ εἰς τὰς συναυλίας, ἀλλὰ τώρα...

Δὲν ἀπεπεράτωσε τὴν φράσιν του.

Ὅταν ἐφθάσαμεν πρὸ τῆς πενιχρᾶς κατοικίας του, τῷ ἠρώτησα τὸ ὄνομά του, καὶ ὑπεσχέθην ὅτι θὰ φροντίσω περὶ αὐτοῦ.

Ὠνομάζετο Παῦλος Ἀμαντιέ.

Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας δὲν ἦλθεν, ὡς πάντοτε, ὑπὸ τὰ παράθυρά μου. Μήπως τῷ συνέβη ἀπευκταῖόν τι;

Ἑσπέραν τινὰ διηυθύνθην πρὸς τὴν Βελβίλ, ὅπως τῷ ἀναγγείλω ὅτι εὗρον δι' αὐτὸν θέσιν τινά.

Ἔφθασα εἰς τὴν κατοικίαν του, ἀνῆλθον τὴν κλίμακα ἥτις ἦγεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του καὶ ἔκρουσα τὴν ἡμιάνοικτον θύραν, ἐφ' ἧς ἦτο προσκεκολλημένον ἐπισκεπτήριον. Οὐδεμία ἀπάντησις μοὶ ἐδόθη, ἀλλ' ἤκουσα τὴν βάρβιτον τοῦ Παύλου Ἀμαντιέ. Εἰσῆλθον.

Πλησίον τοῦ παραθύρου, μελανειμονῶν, τὴν κεφαλὴν ἔχων ἐστηριγμένην πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ Παῦλος ἔπαιζε τὴν βάρβιτόν του.

Ἐκ τοῦ δωματίου του διαπεραστικὴ ὀσμὴ ἀνεδίδετο, ὀσμὴ

παρομοία πρὸς τὴν ἐκ τῶν δωματίων ἑτοιμοθανάτων ἀναδιδομένην. Τὸ πᾶν ἐν τῷ δωματίῳ ἦτο ἐν ἀταξίᾳ.

Ἐκ τοῦ κρότου τῶν βημάτων μου, ὁ Παῦλος Ἀμαντιὲ ἔπαυσε νὰ παίζῃ. Εἶτα, μόλις μὲ εἶδεν, ἐναπέθηκε τὴν βάρβιτον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἦλθε πρὸς ἐμέ.

Οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν ἄγριοι, ἡ δὲ φυσιογνωμία προέδιδε μεγάλην ἠθικὴν χαλάρωσιν.

— Ἡ Λευκὴ ἀπέθανεν! μοὶ εἶπε σείων τὴν κεφαλήν.

Καὶ κατέπεσε ἐπί τινος ἐδωλίου ἐπαναλαμβάνων: «Ἡ Λευκὴ ἀπέθανεν!», εἶτα δὲ προσέθηκε μὲ φωνὴν διακεκομμένην·

— Εἶναι θλιβερὰ ἱστορία, θλιβερά. Θὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ!

Β΄.

Ὁ Παῦλος νευρωδῶς καὶ μὲ διακοπτομένην ἐνιαχοῦ φωνὴν ἐξηκολούθησε:

— «Πρὸ πέντε ἐτῶν ἐγνώρισα ἔν τινι θεάτρῳ, τῆς ὀρχήστρας τοῦ ὁποίου ἀπετέλουν μέλος, γηραιὸν βαρβιτιστήν, τὸν ὁποῖον ἀπεκάλουν «ὁ γέρω-Δορμάν· ἔζη πάντοτε μετὰ τῆς θυγατρός του. Ὠνομάζετο Λευκὴ καὶ ἦτο πολὺ εὐειδής. Καίτοι μικρά, ἦτο πολὺ θελκτικὴ μὲ τὸ γλυκὺ ὠχρὸν αὐτῆς πρόσωπον, μὲ τὴν ὡραίαν ξανθὴν κόμην της, μὲ τοὺς ἑλκυστικοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της.

»Τὴν ἠγάπων καὶ μὲ ἠγάπα.

»Ἦτο ὀρφανή. Ὁ γηραιὸς συνάδελφός μου ἦτο πάππος της. Ἐζήτησα τὴν χεῖρα τῆς νέας.

— »Ἡ Λευκὴ θὰ γίνῃ σύζυγός σου, μοὶ ἀπήντησεν ὁ γέρω-Δορμάν, ἀλλὰ μὲ μίαν συμφωνίαν, ὅτι θὰ ἐγκαταλίπῃς τὴν βάρβιτον. Καθὼς βλέπεις, παιδί μου, ἡ τέχνη μου δὲν κάμνει παράδες. Πάντα φτώχεια!

»Ἠρώτην τῆς νέας, κύριε. Ἐζήτησα θέσιν, εὗρον καὶ ἐνυμφεύθην τὴν Λευκήν.

»Τί εὐτυχὴς ἡμέρα ἦτο δι' ἐμὲ ἐκείνη καθ' ἣν ὡδήγουν τὴν νεαρὰν γυναικά μου εἰς τὴν πενιχρὰν κατοικίαν μου! Ἦτο ἡμέρα ἀνοίξεως καθ' ἣν ὁ ἥλιος μειδιῶν ἐχαιρέτα τὴν ἕνωσίν μας. Τὰ παιδία ἔπαιζον εἰς τὸ προαύλιον, αἱ δὲ νεάνιδες ἔψαλλον.

»Εἴμεθα εὐδαίμονες!

»Ὁ γέρω-Δορμὰν δὲν ἦτο ἁπλοῦς μουσικὸς ἐκτελεστής, ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους πολλάκις ἀπαντᾷ τις, ἀλλὰ καὶ καλλιτέχνης πρώτης τάξεως, δόκιμος μουσουργός, καθὼς ἔμαθον μετὰ τὸν γάμον μου. Ἀλλ' ἡ ζωή του ὑπῆρξε σειρὰ σκληρῶν δοκιμασιῶν. Ὑπέφερε καὶ μετ' αὐτοῦ ὑπέφερον καὶ οἱ συγγενεῖς του, οἵτινες ὑπέκειντο εἰς πολλὰς στερήσεις.

»Ἐγώ, διὰ νὰ μὴ καταδικασθῶμεν νὰ ζήσωμεν παρόμοιον βίον, ἠναγκάσθην διὰ παντὸς νὰ παραιτήσω τὴν τέχνην τοῦ μουσικοῦ.

»Εἴμεθα εὐτυχεῖς.... ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ εὐδαιμονία μας δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Ὁ πάππος τῆς Λευκῆς ἀπέθανεν. Ἡ Λευκὴ ἠσθένησεν. Στηθικὸν νόσημα ὑπέσκαπτε τὴν ὑγείαν της. Ἠναγκάσθη νὰ μένῃ κλινήρης, πρὸ τεσσάρων δὲ μηνῶν ἠναγκάσθην νὰ ἀναχωρήσω τῆς θέσεώς μου. Εἶχον χρήματά τινα. Ἐζήτησα νέαν θέσιν ἀλλὰ δὲν εὗρον. Ἔμεινα ἄνευ χρημάτων, ἓν πρὸς ἓν ἐπώλησα πάντα τὰ κοσμήματα τῆς γυναικός μου καὶ πάντα τὰ λοιπὰ πολύτιμα ἀντικείμενα ἐνεχυρίασα εἰς τὸ Mont-de-Piété. Τέλος, ἡμέραν τινά, οὐδὲ ἄλλο ἀντικείμενον ἔχον ποιάν τινα ἀξίαν ἀπέμεινε ἢ ἡ βάρβιτος τοῦ πάππου Δορμάν.

»Τότε ἀπεφάσισα νὰ ψάλλω ᾄσματα εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν, παρὰ τὸν ὅρκον δὲ τὸν ὁποῖον ἔδωκα, ἠναγκάσθην νὰ ζῶ διὰ τῆς βαρβίτου τὴν ὁποίαν δὲν ἐδικαιούμην νὰ ἐγγίσω.

»Προχθές....»

Γ΄.

Ὁ Παῦλος Ἀμαντιὲ ἔστη ἐπὶ στιγμήν, ἠγέρθη, εἶτα δὲ ἐξηκολούθησε χαμηλότερον, διὰ φωνῆς μόλις ἀκουομένης.

—«Προχθές, ὅταν ἐπανέκαμψα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἡ Λευκὴ ἠγέρθη καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης, παρακαλοῦσά με νὰ παίξω τὴν Μυοσωτίδα. Ἡ Λευκὴ ἐπεθύμει νὰ ἀκούσῃ τὸ διὰ βάρβιτον τεμάχιον τοῦτο τὸ ὁποῖον εἶχε συνθέσει ὁ πάππος της, τὸ τεμάχιον τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην νὰ παίξω καθὼς τὸ ἠννόουν.

»Ὑπὸ τὴν λάμψιν τῆς κανδήλας, ἡ Λευκὴ μοὶ ἐφάνη πελιδνοτέρα, καὶ σοβαρώτερον ἀσθενὴς ἢ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας. Ἐμειδία καὶ μοὶ ἐδείκνυε τὰ ἀποχρωματισθέντα οὐλά της. Τὸ μειδίαμα τοῦτο μοὶ ἔπληξε τὴν καρδίαν.

»Ἔλαβον εἰς τὰς χεῖρας τὴν βάρβιτον καὶ ἤρχισα νὰ παίζω, ἀλλ' οἱ δάκτυλοί μου συνεσπῶντο ἐπὶ τῶν χορδῶν τῆς βαρβίτου. Ἤκουον τὴν ἀναπνοὴν τῆς Λευκῆς. Εὑρίσκετο ἐν ἀγωνίᾳ. Ἐνόησα ὅτι ἔμελλε νὰ μὲ ἀφήσῃ μόνον.

»Αἴφνης, ἔτεινε τὰς χεῖράς της πρὸς ἐμὲ καὶ μοὶ εἶπεν.

»—Παῦλε, Παῦλέ μου, θὰ ἀποθάνω χωρὶς νὰ τὸ ἀκούσω διὰ τελευταίαν φοράν.

»Τότε ἠσθάνθην ταραχήν, ἡ δὲ καρδία μου ἔπαλλε σφοδρῶς, δὲν γνωρίζω δὲ τί κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὑπέφερα. Ἤρχισα αὖθις νὰ παίζω. Ὦ! τὴν φορὰν ἐκείνην, τὸ ἐπέτυχον, ἦτο ὅπως τὸ ἐνόουν καὶ ἦτο ὡραῖον· ἀλλὰ δὲν ἤμην ἐγὼ ὅστις ἐδόνουν τὰς χορδάς, ἀλλὰ πνεῦμά τι ὅπερ εἰσέδυσεν ἐν ἐμοὶ—τὸ τοῦ πάππου της.

»Ἡ Λευκὴ διετέλει ἄναυδος, ἔχουσα ἀνοικτοὺς τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της, εὐθεῖα, ἀκίνητος. Μόλις ἐτελείωσα τὸ τεμάχιον, ἀφῆκε παρατεταμένον ἀναστεναγμὸν καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου.

»Ἦτο νεκρά....

»Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἥτις ἔκειτο πλησίον τῆς κλίνης της, εὑρίσκοντο αἱ ἑξῆς λέξεις γεγραμμέναι διὰ μολυβδοκονδύλου ἐπὶ τεμαχίου χάρτου· «Ἐὰν θελήσῃς νὰ ἔλθω πλησίον σου, νὰ παίξῃς τὴν Μυοσωτίδα».

Σήμερον τὴν ἔθαψαν εἰς Σαϊντ-Οὐέν. Πλησίον τῶν φρουρίων ἔπαιζεν ὀρχήστα, ἐδίδετο ἑορτή. Πανταχοῦ χαρὰ καὶ φαιδρότης· ὅταν ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἐξεκίνησεν ἐντεῦθεν, τὰ πάντα πέριξ ἦσαν περίλυπα. Τὰ παιδία δὲν ἔπαιζον πλέον εἰς τὸ προαύλιον, αἱ νεάνιδες ἵσταντο ἐπὶ τῶν παραθύρων, ἀλλὰ δὲν ἔψαλλον πλέον. Ἡ οἰκία ἔκλαιεν!

»Ἰδού, κύριε, θὰ παίζω τὴν Μυοσωτίδα καὶ ἡ Λευκὴ θὰ ἔλθῃ, θὰ τὴν ἴδητε!»

Δ΄.

Ὁ Παῦλος Ἀμαντιὲ ἐπανέλαβε τὴν βάρβιτόν του.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων προσηλωμένους εἰς τὸν οὐρανόν, τὴν κεφαλὴν ἐρριμμένην πρὸς τὰ ὀπίσω, ἔπαιξε τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶχον ἀκούσει ἑσπέραν τινὰ ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας μου.

Ἦτο γλυκεῖα ἡ ἁρμονία, ὅταν δὲ οἱ ἦχοι διεχέοντο θλιβεροί, θλιβεροὶ ὡς ὅταν τὰ φύλλα τῶν δένδρων πίπτωσιν ὑπὸ τὸν ὁμιχλώδη οὐρανὸν τοῦ φθινοπώρου, ὁ μουσικὸς ἔρριψε τὴν βάρβιτον, ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἀνέκραξεν, ἔχων τὰς χεῖρας τεταμένας.

— Ὁ οὐρανὸς ἠνεῴχθη.... Ἰδοὺ ἡ Λευκή. Παρατηρήσατε, κύριε, παρατηρήσατε. Ἰδού, ἰδοὺ αὐτή!»

Ἐνόησα. Ὁ Παῦλος Ἀμαντιὲ εἶχε παραφρονήσει!

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.